első kiadás

Littmann

A Nagy Háboru

Anekdotakincse

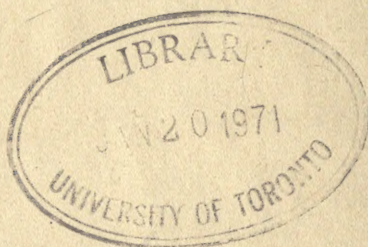
Összeállitotta és
előszóval ellátta

Nagy Endre

[illegible]

Budapest, 1915 ❂ Singer és Wolfner kiadása

Illava, 1915. április 24-én.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA — 12374

ELŐSZÓ

A háború humora! Hát van ilyen is? Ahol az ember a maga akaratával olyan fáradságokon vergődik át, amelyekben a ló és igás ökör tüdővérzéssel roskad össze; ahol a nélkülözésnek és szenvedésnek poharát mindig utolsó csöppig kell kiinni; ahol a halál nem lábujjhegyen jár, hanem bömbölve, durrogva, puffanva csapkod a fülünk körül: hát van ott humor is?

Persze hogy van. Az ember a legcsodálatosabb állat Isten valamennyi állatja között. Mindenütt megél és mindenhez hozzá alkalmazkodik a természete. Ha a túrista a Vezuv kráteréhez közeledik, elnyomja az az áhítat, amit csak a félelmetes emberfölötti erők bírnak fölébreszteni a lélekben. Érzi a pokol rettenetes tüzét, érzi, hogy a szörnyű megsemmisülés ott forr, kavarog, rotyog a talpa alatt, a titokzatos katlanban.

De a Vezuv krátere mellett nemcsak túristák vannak, hanem békés ottlakók is. Ott kapaszkodnak falvaik az égő hegy oldalán. Ott születtek, ott nevelkedtek és bizonyára ott is akarnak meghalni a szelíd öregség napjaiban. Ott is vannak gyermekek, akik kacagva hancúroznak, a legények ott is csintalankodnak a piruló hajadonokkal és az öregek ott is mosolygós fejcsóválással nézik a fiatal nép bolondságait.

A háborúhoz is hozzászokik az ember, mint a Vezuv kráteréhez. Hiszen béke-időben is borzasztó volna elgondolni, hogy mindenki, aki az utcán sétál, a jégen korcsolyázik, a kávéházban sakkozik, — az mind meg fog halni egyszer. De az a szerencse benne, hogy nem gondol rá az ember. A háborúban egy kicsit megrövidülnek a terminusok, de itt is épp ily kevéssé gondol rá az ember. Ha sokat kell a szabad ég alatt, a hóban hálni, akkor ünnepi gyönyörűséggé válik egy ölnyi széna, amelyre néhanap ráfekhetik az ember. Olyankor ez a széna van legalább is olyan jó, mint egy elsőrendü szálloda matrácos ágya.

Hiszen ez a háború a népek háborúja. Aki ma zordon csatár, az tegnap még szelíd biztosítási hivatalnok volt, aki a kávéházban idegesen fölfortyant:

— El kell itt pusztúlni, olyan cúg van! Direkt meg akarják ölni az embert!

Ma bezzeg nem panaszkodik a cúg ellen, pedig a Kárpátok szorosain direkt Szibériából érkezik a fagyos légvonat. Nem panaszkodik, hanem ha sikerül egy szikla déli oldalához lapulnia, elégedetten dörzsöli a kezét:

— Egész Riviéra! Itt aztán pompás!

Ha a háborúban nagyobbak a szenvedések, viszont az örömök is nagyobbak. Sőt az igazi ős örömök csak itt vannak. A békében leszokott az ember róla, hogy az élet ősi, állati gyönyörűségeit élvezze. Képzelt értékekkel bizgatja magát, képzelt bánatokkal keseríti el oktalanul az életét. Hogy mi az: egy jó alvás, egy jó falat, egy jó korty egy csöndes patak partján, — ezt a háborúban tanulja meg az ember. Itt kedveli meg a sör-bor helyett a forrás kristály vízét, amely a sziklából kitör és a nevetése, amely néha meggyötört lelkéből fakad, olyan tiszta, mint ez a forrásvíz...

Nagy Endre.

Amikor még nem dörögtek az ágyúk...

AZ ÚJ HÁRMASSZÖVETSÉG.

A mozgósítás elrendelése után a budapesti utcát csak egy kérdés érdekelte: mi lesz Olaszországgal? Akkoriban néhány barátságos tüntetést is rendeztek az olasz főkonzulátus ablakai alatt, a budapesti fórumon pedig, értsd: a kávéház előtt, tüntető egyetértésben lobogott három zászló: a magyar, a német és az olasz.

Olaszország azonban nem váltotta be a reményeket, amelyeket a budapesti utca a régi hármasszövetséghez fűzött. Budapest nem ijedt meg, még csak zavarba sem jött, hanem úgy segített magán, hogy tegnapról-mára megalkotta az új hármasszövetséget. Ennek tagjai: Magyarország, Németország és — Ausztria. A megbízhatatlan Olaszország helyét elfoglalta a megbízható Ausztria. És mind az a gyöngédség, amit Itália számára tartogatott Budapest, most Ausztriának jut ki. A közönség élteti a hű szövetségest és megtapsolja himnuszát. Ausztria pedig hálásnak mutatkozik a magyar rokonszenvért, Bécsben a Rákóczi-marsot huzatják és osztrák dragonyosok meg jágerek magyar kokárdát tűznek a vállukra. A

magyar fórumon pedig tüntető egyetértésben lobognak az új hármasszövetség zászlói: a pirosfehérzöld, a feketefehérpiros és a feketesárga.

HOGYAN MEGY A MAGYAR NÉP A HÁBORÚBA?

A villámos a Rákóczi-úton halad. Az egyik ülésszakaszban öten ülnek: két tartalékos, közös hadseregbeli csukaszürke uniformisban és két asszony és egy pörgekalapos fiúcska, talán két esztendős. A fiatalabbik tartalékossal szemben ül a menyecskéje, csinos, fiatal asszony s az egész úton fogja az ura kezét. Az idősebbik tartalékos harcsabajszu, öreg vitéz, bizonyosan már az utolsó rezervista esztendejét gázolta, hogy megharsantak a háborúba hivó trombiták. Ennek a térdén ül a barnaképü, pufók gyerek, aki igen büszkén lobogtat a kezében egy nemzetiszínű papirzászlócskát, melyen ez a fölírás rivalg: „Éljen a háború!“

Csöndesen beszélgetnek. Illetőleg csak a harcsabajuszu beszél a feleségével, a fiatal pár szótlanul melengeti egymáson a tenyerét.

— A sarlót vidd vissza az Évinek.

— Már visszavittem.

Hallgatás.

— A Jóska is berukkolt már? — kérdi az asszony.

— Be. És ugyancsak hejjehujázott az úton.

Ezen mind a négy elmosolyodik. Az a bizonyos Jóska afféle népszerű alak lehet.

— Gyorson utazott, első osztályon, — teszi hozzá a nagybajszu.

— Hát szabad azon?

— A kondoktor le akarta szállítani, hogy aszongya, a rezorvista a személyen megyen, a harmadik osztálon, várja meg azt. De a Jóska nekiesett, elkezdte ölelgetni meg csókolgatni, édös atyának,

kedves egy testvérének tisztölte, — ezt már nem bírta el a konduktor, úgy elszaladt, mintha kergetnék.

Kurtácskán, de jóízűen nevetnek. A gyerek megmozdul az apja ölében, mire a vitéz nyájasan lenyujtja hozzá a rengeteg bajszát és megcsókolja. Ez az egyetlen elérzékenyülés, amit a kis társaság megenged magának. Meg hogy a fiatalabbik házaspár keze olyan makacsul összetapad.

— Mikor indultok? — kérdi az asszony.

— Hatkor. A keletiről.

Most négy óra. Ezeknek hát már alig van idejük az együttlételre és előttük szürkél a köd, mely az embereket elnyeli. A köd, melyben most eltünik egész Európa. És nincs egyetlen könnycsepp a szempillákon, csak csöndes, mindennapi érdekü beszéd, futó mosoly, — és két összesimuló kéz, meg egy csók olykor egy kicsattanóan pufók gyermekarcon.

...Igy megy a magyar nép a háborúba.

ÉLJEN II. VILMOS!

Elrendelték az általános mozgósítást. Megmozdult az egész ország. Katonavonatok száguldoztak minden irányban és úton-útfélen lelkesítő beszédek hangzottak el.

A Nemzeti Kaszinó ablakából Windischgrätz herceg beszélt a lelkes tüntetőkhöz.

— Hí a haza, mindnyájunknak el kell menni, — végzi a rövid, temperamentumos szónoklatot. — Éljen Első Ferenc József és Második Vilmos!

Egy terézvárosi polgártárs, aki az utolsó szavakat a fölharsanó éljenzésben inkább csak sejtette, mint hallotta, helyeslőleg bólogat rá:

— Ja, ja, was Recht ist, ist Recht! Der Vázsonyi Vilmos ist auch ein braver Mann.

KETTŐTŐL NÉGYIG.

A világháború elején sok rendkívüli dolog történt, de aztán megszokták az emberek.

Megszokták a hadüzeneteket is.

Egy héten két-három-négy hadüzenet. Más időkben egy is éppen elég volt, hogy világszenzáció legyen.

Most már megszokták a hadüzenetek halmozódását is.

Annyira megszokták, hogy humorizálnak rajta. A legjobb ötletük a berlinieknek támadt. Azt mondták: Ki kell függeszteni a külügyi hivatal portájára egy táblát s azon ez álljon:

Hadüzenetek naponkint csak 2-től 4-ig fogadtatnak el.

AZ OSZTÁLYFŐNÖK ÚR LEVELE.

A szabadkai főgimnázium egyik tanára levelet adott föl a főgimnázium nyolcadik osztályának a címére. A levél tartalma a következő:

Kedves fiuk!

Erről a girbe-gurba utu, hegyes-völgyes országról, Tuzla mellől, a Szerbiába masírozás előtt üdvözöllek benneteket. Remélem, aki 18 éves, erős, egészséges: az beállt önként. Most nem a tinta, a szám, meg a klasszikusok, hanem a haza a fő. Gyerekek! Gyertek utánunk, öregek után!

Szeretettel üdvözöl

Osztályfőnökötök.

Ehhez a kis levélhez nem kell kommentár.

KÉT SZATYMAZI ASSZONYRÓL.

Olyan ez a történet, mint amikor a pusztaság viharos, fekete éjszakájában két röpülő galamb fehér szárnya villan meg a tévedt karavánok előtt. Szatymazról, Szeged kedves nyaralóhelyéről, elindultak fölrakodva elemózsiákkal Békéscsabára, hogy az ott vesztegl̋ő urukat fölkeresik. Férjuraimékat a szerbiánusoktól az orosz-galiciai határra akarták vinni, hogy

ott is tanuságot tegyenek a magyarok istenének haragos erejéről. Vesztegeltek egy darabig az emberek Békéscsabán, amikor egy lilapárás szeptemberi reggelen, mintha csak a földből bukkant volna elő két angyal, megjelenik ezer csókkal, öleléssel, könnyező arccal a két szatymazi asszony. De a csókok, a kérdések után azt mondta a két asszony, no, embörök, ilyen gyürötten csak nem möntök muszkát pusztítani. Hadd lássa az ebadta muszka, hogy tiszta embör a magyar embör. A két férj ugyanis nagy vizeket, mély sarakat gázolt, bizony olyan piszkos, szennyes volt, mintha a pokol fenekéről kullogott volna el. Szereztek teknőt, szappant, üstöt, hogy hozzálátnak mosni. Igen ám, csakhogy a bajtársak fehérnemüje nem kevésbbé mocskos és szennyes volt. Fogta-kapta magát a két szatymazi asszony és harminc katonára két álló napig és két éjszaka mosott, vasalt. Már ha tisztába töszik a férjüket, a bajtársaikat is kitakaríjják, ugyis egy munkába esik. Csak magyaros barátságból tették. Még köszönő szót se fogadtak el a harminc katonától, csak néhány szál virágot... Mikor a harminc katona a vonatra ült, a fehérruhája olyan tiszta volt mindegyiknek, mint a patyolat.

A BOSNYÁK.

A keleti pályaudvar előtt, ahol a különféle utcai árusok szoktak táborozni, egy kövér asszony ült egy kőkorlát szélén. A fején egymás hegyében egy csomó fez tornyosult, a nyakában egész kirakat lógott apró csecsebecsékből, a kezében pipaszárak és botok. A mellére pedig ez a cédula volt tűzve:

Klein S. N.
bosnyák
Bevonulás miatt
neje helyettesíti.

A TRÓNÖRÖKÖS.

A háború szele még nem jutott el akkortájt az ország minden zúgába. Vannak falvak, ahová csak nagyritkán jár a posta és ahol már csak azért se olvas mindenki ujságot, — mert — nem tud olvasni.

Egy alföldi városkába öreg magyar iparkodik befelé — szamárháton. A csacsin a szőrével kifelé fordított suba, a subán az öreg s széles vállán keresztbe a hosszú kampós bot: a juhászi hivatal jelvénye.

Csendesen kaptat befelé a városba az országúton. Amint beljebb ér, egyre több daloló bakagyerek jön vele szemközt, összeölelkezve, fényesen kiadjusztálva, vadonatúj csukaszürkében.

Az öregnek föltünik a dolog. Odaszól az egyik bakának:

— Hujja te, mit csatorásztok úgy? Nincs még október elseje.

A baka kihuzza magát, aztán félvállról szól oda:

— Kigyelmed is korán keet fő, hogy olyan jó tuggya. Menünk a rácokra.

— Affenét, — mordul föl az öreg — csak tán nem háborúba?

— De hogy éppen oda!

— Oztán hát mié, te? — érdeklődik tovább a magyar, akihez nyilvánvalóan nem ért még el a pusztára a háború szele.

— Mer azok a rusnya paprikacsinyálók megölték a mi fölséges trónörökösünket, — mondja elkeseredetten a baka.

A szeme szinte villámlik közbe.

Az öreg juhász meghökken. Megállítja a szamarat. Aztán megemeli csendesen a fejében a zsíros kalapot s szívet fájdító nehéz sóhajtással, szomorúan mormolja maga elé:

— Szögén, szögén — Rudolf...

„TÚLÓRÁZÁS.“

Berlin egyik pályaudvarán történt. Még a háború elején.

Rezervistákat vaggoniroztak be éppen, amikor a pályaudvaron elterjedt a híre, hogy Anglia is megüzente a háborút.

— Nem rossz, — mondta az egyik rezervista, aki polgári életében iparos egy nagy gyárban. — Legalább „túlórázhatunk!“

HÁBORÚ ÉS ÜZLETI ÉLELMESSÉG.

Vannak pestiek, akik még a háborús hangulatból is hasznot akarnak húzni: a legkülönösebb ötletekkel adóztatnák meg a harcias lelkesedést. De ezek között akadt egy, amely nemcsak élelmességre, hanem éles pszichológiára is vall.

Az egyik budapesti, városligeti mulatóhely igazgatójához beállít egy élelmes uriember és sugárzó arccal mondja:

— Egy nagyszerű ideám van! Azt hiszem, sok pénzt fogunk keresni rajta.

Mostanában gyanús minden idea, amellyel „sok pénzt lehet keresni“, tehát az igazgató fanyarul kérdezte:

— Mi az az idea.

— Fölállítok három új pofozógépet. Az egyik lesz Petár király, a másik lesz Pasics, a harmadik pedig Gyorgye herceg. Petárnak egy pofon húsz fillér, Pasicsnak tíz fillér, Gyorgyenak pedig három pofon tíz fillér. Én azt hiszem, hogy nem akad majd egy itthonmaradt sem, aki naponta egynéhány pofont el ne helyezne.

Az igazgató nem fogadta el az ajánlatot. És

igaza is van. Ezek a pofozógépek igazán fölöslegesek volnának. A pofozást most elvégzi derék hadseregünk ott a színhelyen, Szerbiában.

Bekvártélyozás a fővárosi iskolában.

BABA A KATONÁK KÖZÖTT.

Kis csapat gyalogos katona érkezett meg a nyugoti pályaudvaron. Kecskeméti tartalékosok és népfölkelők voltak. A pályaudvar előtt rendekben föl-

állottak és egy főhadnagy vezényszavára keményen elindultak. A csapat mellett jobbról is, balról is, mint pillangószárnyak lebegtek a kecskeméti asszonyok fejkendői és szoknyái. Ezek az asszonyok elkísérték férjeiket, hogy amíg csak lehetséges, láthassák őket. Némelyik még a gyermekét is magával hozta és így lépdeltek a katonák mellett.

Már a Teréz-körúton masiroztak, amikor hirtelen gyermeksírás ütötte meg a vezető főhadnagy fülét. Idegesen hátra fordult, hogy megnézze, mi történt. Egy asszony, aki katona-férje oldalán ment, kis babáját tartotta karjai között. Ez a baba ordított torkaszakadtából.

A főhadnagy azt gondolta, hogy csak átmeneti incidensről van szó és ezért közömbösen haladt tovább. A csecsemő azonban nem hederített a szolgálati szabályzatnak arra a szakaszára, hogy az utcán menetelő csapatnak méltóságteljes magatartást kell tanusítani — bőgött, ahogy a torkán kifért.

Az édesanyja irulva-pirulva csitítgatta:

— Nem szégyenled magad, kis haszontalan, az utcán sírni? Hiszen katona az apád, te meg ilyen sírógörcs vagy... Pfuj...

Az apja is haragos pillantásokat vetett a pólyában lévő csöppségre, egyszer-kétszer még a bajuszát is megpödörte mérgesen s úgy tett, mintha mondani akart volna valamit.

A járókelők észrevették a furcsa jelenetet és utána bámészkodtak.

— Nini — mondták — síró baba a glédában!

Sokan a különös trupp nyomába szegődtek, hogy tovább élvezhessék a nem mindennapi látványosságot. A főhadnagy kényelmetlenül kezdte magát érezni. Ilyen kompániát ő még nem vezetett; ha valamelyik morózus följebbvalója meglátja, még kellemetlensége is lehet belőle. De viszont az asszonyt

nem parancsolhatja el onnan — hiszen az kegyetlenség lenne!

Néhány percnyi gondolkodás után megállította a csapatot és azután odalépett az anyához.

— Mi a baja ennek a gyereknek, miért sír? — kérdezte tőle.

— Éhes az istenadta! — felelte a menyecske szepegve.

— Éhes?

A főhadnagy megint gondolkozott pár pillanatig és aztán így szólott:

— Nézze, ott van egy tejcsarnok! Menjen oda be, itt van egy korona, vásároljon tejet és azután itassa meg a gyerekét!

Az asszony némi habozás után teljesítette a parancsot. Míg a baba nagy kortyokban mohón nyelte a tejet, azalatt a kecskeméti bakák a körut közepén állottak. S ott állottak mindaddig, míg csak jól nem lakott és a mamája karján be nem állott a sorba. Mikor a helyén volt, a főhadnagy megvillogtatta a kardját és kemény hangon vezényelte az indulást.

A csapat elindult és a csecsemő nyugodtan pihent az anyja karján.

ÖNKÉNTES HŐSÖK.

Mindenki katona akar lenni: a félvilág ellenünk fordult, hát szükség van minden épkézláb emberre! Ezt érezte mindenki, aki önként jelentkezett a zászlók alatt. Aki beteg, eltitkolja és kétségbe van esve, ha visszaküldik. Például a délvidéken egy erősen őszülő bunyevác jelentkezett a bizottság előtt. Jobb kezét zsebredugva állt a katonatiszt elé:

— Kérem, én ugyan már ötven éves vagyok, de azért szeretnék berukkolni. Vagyok én azért még olyan erős, mint egy negyven éves.

A katonatiszt szigorúan rászólott:

— Hát ha katona akar lenni, akkor tudnia kell, hogy nem illik zsebredugott kézzel állani a bizottság előtt. Vegye ki a kezét a zsebéből.

Az ember elvörösödött és kétségbeesett zavarral hebegte:

— Tessék elhinni, hogy nem tartok én bombát a zsebemben . . .

— Azt elhiszem, de azért vegye csak ki a kezét.

Az ember végre is kihúzta a kezét a zsebéből és akkor látta csak a bizottság, hogy a kezén... egy ujj van csak.

Szegény ember majdnem sírva mentegetőzött:

— A cséplőgép vágta le... De el tudom én sütni a puskát egy ujjal is!

... Igy születnek a hősök, a névtelen hősök.

A SÜKET UJONC.

Egy ezredorvos mesélte el: Egy nagyothalló, harisnyás atyafi minden áron be akart jutni a katonasághoz, hogy ő is kivegye a részét a hazafias munkából. Félt azonban, hogy az ezredorvos rájön a süketségére, és azért tanácsot kért a jegyzőtől, hogy lehetne túljárni a doktor eszén.

— No, ez egyszerű dolog — ordít a jegyző az atyafi fülébe. — A sorozásnál sok szokott lenni a szimuláns, aki azt mondja, hogy süket. Ilyenkor az ezredorvos bólint a fejével, aztán ledob egy ezüst forintot a padlóra. Tiz szimuláns közűl kilenc lehajlik a forintért, mert hiszen a vizitáló doktorral jó udvariasan bánni. De ha ez a csel nem sikerűl, akkor az orvos így szól, még pedig olyan halkan, ahogy a szunyog zümmög:

— Na, látom, hogy maga csakugyan süket, — untauglich!

De erre már mindegyik így kiált föl:

— Hála az Istennek!

— Hát arra vigyázzon kend, komám, ha megvizitálják, — fejezi be az oktatást a jegyző.

A harisnyás atyafi el is megy a sorozó-bizottságra. Az orvos megnézi, megkopogtatja a mellét, aztán így szól:

— Nyújtsa ki a nyelvét!

A harisnyás atyafi sunyít, mert tudja, hogy most jön a forint, aztán lehajlik a földre és így szól:

— Bizonyosan a szekrény alá gurult, ezredorvos úr. Arra hallottam gurulni.

Az ezredorvos ránéz.

— Megbolondúlt maga — kiáltja mérgesen.

A harisnyás atyafi haptákba vágja magát és gondolván, hogy a doktor most mást, mint az untauglichot nem mondhatja ki, így szól:

— Hála az Istennek! — harsogja a recept szerint, és boldogan masirozott ki a szobából, mert most már biztos, hogy ő is katona.

Mert nem könnyű a harisnyás atyafinak túljárni az eszén!

A LEGROSSZABB ESET.

A szörnyűséges nagy melegben pihennek a katonák. Van köztük tüzér, baka, huszár. A hőség elfojtja a szavukat, csak néha-néha ejtenek egy-egy szótagot.

— Nagy baj az, — mondja a tüzér, — ha az embernek elfogy a pénze.

Rábólint a baka, meg a huszár, hogy igaza van. Kis idő mulva azonban megszólal a baka, akinek a fejében motoszkált a legrosszabb dolog.

— Nagyobb dolog a', ha valakit agyonlűnek. Az a legrosszabb.

De ezt már a huszár sem állhatja meg szó nélkül és foghegyről odaveti:

— No, már én ennél rosszabbat is tudok... Mert hátha kilüvik alólam a lovat!

A HADILÁB.

Egy párisi élclap, a Rire, az itt lenyomatott rajzot közölte a francia mozgósítás elején:

Alája nyomatta:

— Most már melyik az én hadilábam?

Élcnek készült, de szomorú való lett belőle. Kisült, hogy a francia hadsereg csak félig kész. Hogy a piu-piu csak fél-bakancsot kap. Ezzel azonban félgyőzelmet se lehet aratni.

A HÁBORÚS MENETREND IDEJÉN.

Egy vidéki pályaudvaron megkérdezi az utas a portást:

— Mondja, kérem, korábban megy most a pesti vonat?

— Igen, most korábban indul. Korábban később ment, de később majd ismét korábban megy.

Fölösleges mondanunk, hogy az utas e fölvilágosítás után még kevesebbet tudott, mint ezelőtt.

ÓLOMKATONÁK.

Az ólomkatonák! Egy időben csak az ólomkatonák voltak kedvesek a gyermekeknek, a piros nadrágosak, a kék kabátosak, a huszárok, a gyalogosok, a tüzérek, akik egy kis plé-ágyútalpra kötözött ágyút vontattak.

Akik ma felnőttek, azoknak a gyermekkorát az ólomkatonák népesítették be színes, izgató, furcsa álmokkal. Aztán pár évre csökkent az ólomkatona népszerűsége. Építő-kövekkel, labdákkal, villamosvasutakkal, apró aeroplánokkal játszottak az újabb kor gyermekei. Ma — úgy látszik, — megint hatalmas vonzóerőre tesz szert az ólomkatona. A gyermekek azzal szeretnek foglalkozni, amivel a „nagyok". A német játékkereskedők, akik mindig lélektani alapon dolgoztak, most egymás után gyártják a kis ólomkatonákat, s egész századok és ezredek vannak már belőlük.

Eddig a mi gyermekeink „török-magyar" háborút játszottak. Annyi idő multán is ez a háború élt igazán a köztudatban. De most elévült. A török hű szövetségesünk és az ólomkatonák ruháját át kell festeni: szerbre, oroszra vagy franciára.

KATONA-NÓTÁK.

A katona-nóták is a háborús hangulatok zengő tükrei. És e nagy idők új bakanótákat is szültek egyre-másra. Ime egy kis bokrétára való belőlük. Ha ma élne Kriza János, bizonyos, hogy ezeket az égő piros-virágú bakanótákat is odakötné abba a gyönyörű csokorba, amelyet a „Vadrózsák“-ban összegyűjtött.

Ferenc Jóska öreg már a csatára,
Rábízza a vitéz magyar bakára,
Meg is tesszük a királyunk kedvére,
Rácot tűzünk a szuronyunk hegyére.

Arra kérlek, jó Mannlicher-fegyverem,
Hogyha majd a rongyos rácot elverem.
Ne töltselek utószor meg hiába,
Vigyél golyót Petár király hasába.

Szomorúan híres, vad, kegyetlen hírű volt délvidéki szerbjeink egykori dala, amely ezzel az ismeretes sorral kezdődik: Begaj ... Szaladj, Pista! A hatvanhat év előtt kelt riasztó nóta azonban már expiálódott. Új csatadala van ma már a magyarországi szerbeknek is, amely a régi, most hirtelen elfelejtett nóta dallamára szól és énekelik széltiben szerbjeink s azzal rontott át a Drinán a hős 16-ik ezred szerb-horvát legénysége. Azt mondja a nóta:

Begaj Gyorgye!
Szad idu madzsári,
Beszne bake
I torde huszári.

Magyarul:

Szaladj Gyorgye!
Magyar támad rátok,
Hős bakák és
Rettentő huszárok.

A szerb háborút tartja a magyar baka az igazi magyar háborúnak. Nem csoda tehát, hogy az új népdalaiban is főleg erről dalol:

Háborúba járok lent Szerbiába,
Én vagyok a világ első bakája,
Ne sírj, ne sírj, Petár király, csuhaj recece,
Te leszel a főhadnagy úr puccere!

Petár király lányát is nótába szedték a bakák:

Puska ropog a csatában,
Ágyúk tüze lobban,
Én Istenem, jó Istenem,
Mikor leszek ottan?
Szerbiába ütjük majd fel
Tábori tanyánkat,
Petár király legszebb lánya
Mossa a ruhánkat.

A vidám mellett magyarosan mélabús nóta is termett:

Valahol egy kis faluban szomorúság járja,
Valahol egy barna lánynak könnyes a párnája.
Az ajkáról ima rebben, sóhajok gyors szárnyán,
Hogy ott lent a szerb határon
Puskagolyó ne találjon
Egy legényt ott, odakünt a vártán.

Ez a kis nóta is ott született azoknak a hosszú vonatoknak egyikén, amelyekben a harctérre vitték hős fiainkat:

Galiciában, az orosz határon
Csata akar lenni,
El is mentek oda a vitézek
A hazát védeni.

Csillog a kard az oldalukon,
Én is oda, oda vágyom.
Elvesztettem a cibil életemet,
De azt nem sajnálom.

Komisz muszka egyre fenyegeti
A mi szép országunk.
Beletörik abba a bicskája,
Mert elibe állunk.
El nem hagyjuk a magyar zászlót
S ezt az édes szép országot,
Megsegíti magyarok Istene
A magyar bakákat.

Az „Édesanyám kiállott a kapuba...“ dallamára is új bakanóta született, amely ott termett talán a délibábos Alföldön, valamelyik vígan búcsúzkodó legény dalos lelkében:

Ferenc József nem mehet el a bálba,
Öreg ember, nem könnyű már a lába.
Sebaj, ha már nem bírja is a táncot,
A táncot, a táncot, —
Megforgatjuk helyette is a rácot!

Ferenc József levelet írt ma reggel,
Masérozni szeretne a sereggel.
Ne masérozz édes öreg királyunk,
Királyunk, királyunk, —
Te csak nézzed, amit majd mi csinálunk!

De nemcsak itthon teremnek a bakanóták.

A magyar huszárok, akik orosz földön jártak s résztvettek több diadalmas csatában, szintén fölcsaptak nótacsinálónak a tábortüzek mellett. Muszka földön is jókedvű, víg, dalos a huszár. Nemcsak nótázik, hanem maga is csinál új dalokat, nótákat, harci indulókat.

Két ilyen új nóta akadt a kezünkbe. A versek két gyűrött papirra voltak írva, az egyik rozoga tollal, a másik tompa ceruzával, már amilyen a táborban akad, bizonytalan ortografiával, de hellyel-közzel kedves ritmusérzékkel. A vonások naivak, ákom-bákomszerűek. Látszik, hogy aki írta, inkább a kardot, mint a tollat szokta forgatni. Az egyik huszárnóta így hangzik (eredeti helyesírással):

(Felhívó szózat, (a rohamra).

Ágyu dörgés szóllal, hiv fel a nagy harcra,
Rajta magyar fiúk, álni csatasorba.
Ne légyen közöttünk senki, ki gyávaságra gondol,
Az ellen ha jön, elölle megfusson.
Szent ügyért harcolunk, a tiszta igazságért,
Meg kell hogy némitsuk az ármány vétkes, rút fegyverét.
Évek hosszu során rakták aknáikat alánk,
Most kell hogy elvágjuk a vészes zsinórját.
Fel tehát vitézek, a kardokkal, fel a levegőbe,
Harsogjon a trombita, előre, előre!

A másik pedig egy hazavágyó, hazasíró nóta:

Édesanyám ne sirason engemet,
Azért hogy én háborúba elmegyek,
Kirájomat és a hazát megvédeni,
Szerbet, oroszt darabokra aprítni.

Édesanyám ne sirason engemet,
Magyar huszár nem érdemli aztat meg.
Fényesen ragyog a kard a kezembe,
De meg festem az elenség vérébe.

Édesanyám ne sirason engemet,
Ha a gojó tanálja a testemet,
Hisz akor is imádkozik szívem szám,
Hogy huszárnak nevelt engem az anyám.

Tinta pena azután meg papiros,
Magyar huszár orosz földön masiroz.
A kedvese küld neki egy levelet,
Szabadicsa a jó Isten ha lehet.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy az első vers szerzője Zugsführer Bozi, a másik vers pedig az első huszárezred negyedik századának második szakaszában született. Két huszár írta: Kovács Vince és Varga.

Egy somogymegyei 44-es baka írta a következő bakanótát:

Ha elvisznek katonának,
Fölhúzom a bakkancsot,
Le se fekszök, ébren alszok,
Úgy várom a parancsot;
Kardot veszek a kezembe,
Neki vágok szilajon,
Egyet vágok, nagyot ütök,
Halált vágok a rácon.

Kerti Pista cugszfürer úr
Be is vonult Sabácba,
Ahogy ütött, ahogy vágott,
Rémület szállt a rácba.
Nyolcszáz rácot akasztottak
Két sorjába a fára,
A rác vérből ürítettek
Áldomást a királyra.

Kerti Pista nyalka fiú,
A háborút kiállta,
A cúg előtt tűzzel-vassal
A hatvágást csinálta.
Rác asszonynak, rác leánynak
Megáll rajta a szeme,
Kerti Pista köpött egyet:
— Ögyön mög a fittyfene!

A somogyi híres lányok
Kisirták a szemüket.
Kerti Pista háborúba
Vitte el a szivüket.
Ne sírjatok híres lányok,
Visszatér a babátok;
Kerti Pista, mög az Isten
Gondot viselt reátok!

Új poézis is született: a népfölkelő-költészet:

NÉPFÖLKELŐ DALA

Muszka zörög a határon,
Vót szeretőm kettő-három.
Hagy sírják ki a szemüket,
Kösse be más a fejüket,
Tillaárom!

Lövészárok, lövészárok!
Meleg zupát hjába várok,
Répát rágok a határon,
Eszembe jut kettő-három,
Tillaárom!

Legeltettem még a nyáron,
Tapicskolok vizen-sáron
Hun kődökig, hun hónaljig . . .
Fene nagy bummogás hallik,
Tillaárom!

Ki-kidugom a fejemet,
Neki dűttöm a mellyemet
Cement-zsákos fedezéknek,
Úgy sóhajtok föl az égnek,
Tillaárom!

Még a télen meg a nyáron
Eddig bírtam, csak kiállom.
Mást ölel már az a három . . .
Esz a fene a határon,
Tillaárom!

AKI AZ ELSŐ LÖVÉST TETTE A VILÁGHÁBORÚBAN.

A világháború megörökítendő történelmi eseményei közé tartozik, hogy ki tette az első lövést a világháborúban az ellenségre. Ez a nevezetes ember a cs. és kir. 68. gyalogezred őrnagya, Pedretti Márton, akit a király az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásáért hadiékítménnyel diszített katonai érdemkereszttel tüntetett ki. Ez a világhistóriai epizód a délvidéken játszódott le.

Pedretti őrnagy Szerbiához intézett hadüzenetünk után való első napon csapatával a Zimonyból Belgrádba vivő vasúti hídra vonult. Amint körülbelül a híd közepére ért, a Szávapart tulsó részén álló szerb katonaság fölrobbantotta a hídat.

A robbanás tudvalevőleg csak a híd belgrádi részét rongálta meg s Pedretti őrnagynak és bátor csapatának nem esett baja. Pedretti a robbanás után is a hídon maradt s megvárta, míg a robbanás előidézte óriási füst elvonult. Mikor a füst elvonult, Pedretti heves sortüzet adott a szerb parti hídfőnél álló szerb katonaságra úgy, hogy ezek közül sokan elestek, a többiek pedig hanyatthomlok elmenekültek. Ezután Pedretti őrnagy visszavonult csapatával Zimonyba.

Igy tette Pedretti őrnagy és csapata az első lövést a világháborúban az ellenségre s ezért kapta a királyi kitüntetést is.

MIRE JÓ AZ ANGOL NAGYKÖVET.

Kedves intermezzó ez a kis eset az angol hadüzenetet megelőző napokból, amikor nagykövetünk, gróf Mensdorff még Londonban volt. A posta és a távíró már nem működött és így egy Londonban levő magyar ortodox rabbiné nem tudta férjének bejelenteni, hogy szüleinél, akik angolok, kis leánya született. A rabbiné szülei végre is a nagykövetséghez fordultak és a magyar rabbi a belügyminisztériumtól a minap a következő értesítést kapta:

„A császári és királyi angol nagykövet, gróf Mensdorff egy táviratának másolata. Augusztus 13. Tessék K...-ban lakó rabbit értesíteni, hogy rabbiné egészséges leánygyermeket szült, gyerek s anya jól vannak. A távirat átvételét kéri Mensdorff osztrák-magyar nagykövet."

Ez a kis távirat érdekes relikviája lesz egykor a mai időknek.

A LEGÚJABB IGE.

Egy úr elragadtatva szól oda a másiknak a kávéházban:

— Naccerü! Naccerü! A németek győznek nyugaton, a monarchia győz keleten! A hármasszövetség nyugaton ütlegel, keleten ütlegel, mindenütt ütlegel!

— És mi van délen? Mit csinál az olasz?

— Az olasz? Semlegel.

MEYER.

Immár kétségtelen bizonyítékok vannak, hogy a világháború első halottja egy — Meyer volt. Egy Meyer, a Meyerek ősi, humoros fajtájából, száz millió

olcsó élc népszerű céltáblája, igen, egy Meyer, aki minden jobb külvárosi bohózatban legalább egyszer szerepelt, sőt, a tavalyi bécsi szezón slágere egy furcsa vígjáték volt, amelynek espritje abban csúcsosodott ki, hogy minden szereplőt Meyernek hívtak, a hősszerelmestől a komornyikig, a szakácsnétól a naiváig. Micsoda hálás témák voltak a Meyerek! Zúgolódás nélkül illeszkedtek bele minden mulatságos helyzetbe, semmi jó tréfát el nem rontottak; ha valaki azt mondta „Meyer", már mindenki nevetett, sőt voltak olyan ötletes emberek, akik bementek az Orczyház udvarába, elkiáltották ezt a bűvös szót: „Meyer", és az oldalukat fogva gyönyörködtek benne, hogy minden ablak kinyilt és minden ablakból kinézett egy — Meyer. Ismerjük el, nagy bátorság kellett hozzá, hogy valaki a Meyer névvel élni merjen. De a Meyerek nemcsak élni, de meghalni is mertek a nevükkel. A világháború első áldozata óriási betűkkel írta a világtörténelem lapjára ezt a mulatságos szót, hogy: „Meyer", és a Meyerekről ezután nemcsak bohózatot, de szomorújátékot is szabad lesz írni.

POSTAGALAMBOK BEHIVÁSA

A LOVAS SZELLEM.

A harctérre indul a zászlóalj. A vonaton kapitány úr Reketyéssy még magyaráz a kadét-gólyáknak a lovas szellemről:

— A lovas legyen egyenes, nyilt, önérzetes, becsülje bajtársait, szeresse lovát... Ez a lovas szellem. — Kadét báró Missgelungen, mi hát a lovas szellem?

— A lovas szellem?... Kísértet lóháton.

A MÚZEUM-KERTBŐL. (Megtörtént.)

Az okos kis baba: Juli dada, te is elmész a háborúba?

Juli dada: Hogy mennék? Háborúba a katonák mennek.

Az okos kis baba: Hiszen éppen azért gondoltam, hogy te is elmész.

A VALLÁS.

Az új sorozásoknál történt. Kérdezi a sorozáshoz kirendelt kapitány az „alkalmasnak“ talált ujoncot:

— Mi a polgári foglalkozása?

— Kereskedő.

— És a vallása?

— Trén!

A FIZIKA UJ TÖRVÉNYEI.

A lövészárokban fekszenek a bakák. Nem éppen kényelmes helyzet ez, de viszont elég unalmas. Infanteriszt Zahorán is únja magát. Már régóta izgatja

a kérdés, hogy a fegyver elsütésénél miért villan föl előbb a tűz-sáv s miért hallatszik csak azután a dörrenés? Most hát megkérdezi ez irányban az altisztet, aki így világosítja föl infanteriszt Zahoránt:

— Azért van ez, te bundás, mert a szemed egy arasszal előbb van, mint a füled.

A ZSIDÓ HONVÉD.

A mai idegölő háborús mozgalmakban csodálatos erkölcsi erők és energiák szabadulnak föl, amelyek eddig a lelkek mélyén szunnyadoztak és most elemi erővel törnek maguknak utat.

Finchtgarten Simont tíz évvel ezelőtt üldözte ki a kegyetlen pogrom Oroszországból és Kassán talált menedéket családjával, ahol békében nevelte föl öt gyermekét és maga is megtanult magyarul. Mikor a háborús válság kitört, Finchtgartent, mint orosz állampolgárt gyanús szemmel kísérték a városban, kósza hírek keringtek róla, amelyeknek a derék zsidó azzal vette elejét, hogy mindjárt az első napokban jelentkezett a hadtestparancsnokságnál katonai szolgálatra, de később a polgármester közölte vele, hogy a honvédelmi miniszter leirata szerint külföldi állampolgárságára való tekintettel, önkéntes katonának csak őfelsége külön engedélyével vehető föl. Finchtgarten nem habozott, hanem a következő felségfolyamodványt terjesztette a polgármesterhez továbbítás végett.

„Felséges Uram és Királyom! Katona akarok lenni, az első. tűzvonalban akarok harcolni az orosz barbárság ellen. Katona akarok lenni és pedig magyar honvéd katona, aki saját személyem föláldozásával akarom bebizonyítani, hogy egy ilyen szegény üldözött zsidó ember tud hálás lenni, tudja, mi a kötelessége azon haza iránt, amely neki a nyomorú-

ság és üldözés nehéz napjaiban biztos oltalmat, nyugalmat és védelmet adott.

Felséges Uram és Királyom! Itt, Isten színe előtt, becsületes zsidó lelkiismeretemre esküszöm, hogy ha kegyesen elrendelni méltóztatik, hogy engem katonának besorozzanak és hogy az oroszok elleni harcban, mint magyar királyi honvéd résztvehessek, — úgy fogok küzdeni az első tűzvonalban, mint tíz más ember, mert meg akarom egyrészt hálálni Felségednek nagy jóindulatát az üldözött orosz zsidókkal szemben és másrészt karddal a kezemben kívánom megbosszulni azt a sok gyilkosságot, amit Oroszországban szegény hitsorsosaimnak szenvedniök kellett és amit szenvedtem én is a sok zsidóüldözés során.

Mély hódolattal és teljes megalázkodással, Istenbe vetett hittel és reménységgel arra kérem Felségedet: kegyeskedjék legfelső paranccsal a kassai 9. honvédgyalogezredbe való sürgős fölvételemet kegyelmesen elrendelni és utasítani a katonai hatóságokat, hogy szívem óhajához képest, engem az oroszok elleni háborúban harcolni engedjenek Felségedért, szeretett királyomért: I. Ferenc Józsefért és új hazámnak biztonságáért, szabadságáért, ennek a szép magyar hazának dicsőségéért."

... Egy hősköltemény a felségfolyamodványban.

A KIS KOLDUS.

Hamburg utcáin lassan, szepegve járkált egy hathét éves, fehérkabátos kisleány. Félénken nézegette a járókelőket, néha megszólított egy-egy barátságosabb kinézésű férfiút vagy nőt. A legtöbben idegenkedve néztek rá és szó nélkül vagy morogva tovább mentek. Egyik-másik azonban belenyult a zsebébe, előszedett egy kerek kétpfennigest vagy ötpfennigest

és odaadta a kisleánynak. Mert a félénk kisleány koldult, először életében. Egy mogorva öreg úr rákiabált és a lelketlen anyát emlegette, aki az ilyen kis gyereket koldulni küldi. Néha meglökték, taszigálták. Már majdnem elsírta magát és arra gondolt, hogy hazamegy.

De azután egy kedves bácsi húsz pfenniget adott neki, egy hölgy is adott tíz pfenniget; megint nekibátorodott. Tovább járkált, a hideg szél vörösre csípte arcocskáját, a balkezét fázékonyan bedugta a télikabát zsebébe. Már sok pénze volt, majdnem egy márka, de Istenem, ez még mindig kevés. Mégis megpróbálta, bement egy dohánytőzsdébe. Az asszony a pult mögül mosolyogva nézett rá. Aggodalmasan kérdezte:

— Mennyibe kerül kérem egy doboz cigaretta?

Drága volt. Még sok hiányzott. Megint ki kell menni az utcára, haragos embereket kérni, koldulni. A szája sírásra görbült, de azért ment. Az asszony még utána szólt:

— Van itt cigaretta csomagban is, az csak nyolcvan pfennig.

A kisleány szeme fölvillant örömében. Odaadta a pénzt, éppen annyi volt, elvette a cigarettát és kiment az utcára.

Ment tovább. A nagytéren, abban a házban, ahol ezelőtt az iskola volt, most kórház van. Megállt az ajtó előtt, a nagy vöröskeresztes zászló alatt. Be akart menni, de félt. Végre kijött a kapun egy sarkantyús, kardos, fényes katona. A kisleány megszólította:

— Bácsi!

A tiszt nem hallotta, siető léptekkel ment tovább A kisleány utána futott és megint rákiáltott:

— Tiszt bácsi!

A katona megállt és ránézett a csöppségre. A

kisleány szó nélkül nyujtotta felé a cigaretta-csomagot. A tiszt nem tudta, hogy mit akar. A gyerek hozzátette:

— A sebesülteknek!

A tiszt szeme fölcsillant, melegen nézett a gyerekre, megfogta a kis kezet és megindultak visszafelé. Mialatt a lépcsőkön fölmentek, megkérdezte:

— Honnan vetted a cigarettát?

A kisleány bűnbánóan nézett rá. Lehajtotta a fejét és szégyenkezve mondta:

— Koldultam.

A tiszt megdöbbent.

— Mit csináltál?

A kisleány ijedten nézett a haragos tiszt bácsira. A szemébe könnyek szivárogtak.

— Csak azért, mert az iskolában minden gyereknek adott a papája valamit a katonáknak, csak az én papám nem. Ő nagyon szegény... A Bertáék is egész doboz cigarettát adtak, meg a többiek is mind. De nekünk nincs pénzünk. És én nem fogok többé koldulni. Soha többé.

A tiszt elfordult, egy kendőt vett elő a zsebéből és megtörölte a szemét. Szegény gyerek, koldult a katonákért.

Most hogy fél, milyen ijedten néz. Csöndesen fölmentek az emeletre, a tiszt leültette a gyereket egy székre és bement a másik szobába. Azután megint visszajött, felkötött karú, kötésbe csavart fejű sebesült vitézek jöttek vele. Mind szeretettel, megindultan néztek a kis koldusra. Körülvették, a gyerek mindegyiknek adott a cigarettából. A tiszt elment. Mikor az ajtóban volt, még látta, hogy az egyik katona karjára veszi a csöpp leányt és babusgatva mondja:

— Éppen olyan, mint az én kislányom otthon. A kis édes...

A VASUTI JEGY ÉS A TÁVPÓTLÉK.

Egy budapesti ügyvédhez beállít egy kliense: kisebbfajta nagykereskedő.

— Egy kis fölvilágosítást kérek, doktor úr. Nézze, nekem van egy egész esztendőre szóló államvasuti bérletjegyem. Én az egész árát kifizettem és most nem kapom meg azt, amire a vasút kötelezte magát, mert hiszen nem lehet utazni. Tudom, hogy a vis major, az vis major. De mondja csak, igen tisztelt doktor úr: majd a háború után nem jár nekem ezért valami kárpótlás?

Az ügyvéd habozás nélkül megadta a választ:

— Föltétlenül jár és meg is fogja kapni. Távpótlékot kap.

— Távpótlékot?... Távpótlékot?... Mi az a távpótlék?

— Azt is megmondom. A maga államvasuti bérletjegye idáig érvényes volt fölfelé Zsolnáig s lefelé Zimonyig. A háború után érvényes lesz fölfelé Moszkváig és lefelé Üszkübig.

ZSEMLYÉK ÉS KIFLIK.

A háború hozta magával ezt is: a buza drágább lett, a liszt drágább lett, a zsemlyék és a kiflik pedig sorvadásba estek. Ma már a „szarvas“ olyan vékony, mint a kisujjunk, a zsemlye olyan kicsi, mint egy asszonyi kalaptű feje.

Igazán érthető hát az, hogy egy pesti gazdasszony, aki még ma is megőrizte humorát, cédulát akasztott az ajtajára, ezzel a fölirással:

A pék bácsinak.
Ne tessék felcsöngetni reggel. A kifliket és zsemlyéket egyszerűen bedobhatja a levélszekrénybe.

A SZIVÁRVÁNY.

Utcákon, tereken zászlók lobognak: a nemzetiszínű lobogónk mellett szépen megférnek most az osztrák és német színek is és tarka tőlük a város.

Egy pesti anya a Városligetben sétál a kislányával, a nyári eső után frissen megmosdatott zöldben. Egyszer fölmutat a kislány az égre:

— Ni, szivárvány.

Tovább mennek és nézik a szivárványt. A kislány újra megszólal:

— Milyen szép nemzetiszínű.

Csakugyan nemzetiszínű.

A pesti kislány elgondolkozik, azután megkérdezi:

— A németeknek milyen színű a szivárványuk?

A MINISZTERELNÖKNÉ KÖT...

Akárhova tekintünk, munkálkodó, kötő nőket látunk. A nők hadserege is kitünően van szervezve: a tű épp oly szorgalmas, mint a kard. Valahogy beletartozik a kötés motozása a mai családi kör harmóniájába. Alig-alig tartanak a nők fegyverszünetet. Sietős a hósapka. Az ablak hőmérője, a sivító szél arra nógatja a kötőket, hogy dolgozzanak, sarkunkban a tél, a hideg. Ez a munka uniformizálja az otthont. A nők szeretik munkájukat. Ez a csöndes tevés-vevés eltereli aggodalmukat, az apró tűk levezetik ideges nyugtalanságukat, a végzett munka öntudata erősíti őket.

Minden családban ugyanazt a képet vesszük észre.

Gróf Tisza István a napilapok szerkesztőit időnként fogadni szokta a miniszterelnöki palotában, hogy bizalmasan tájékoztassa őket az ország állapotáról és a harctér eseményeiről. A fogadószobából egy

ilyen fogadásnál a véletlen kedves és finom képet mutatott nekünk. Egy üvegajtón át a terraszra láttunk, a terraszon ült Tisza Istvánné néhányadmagával és kötött. A szürke pamutgomolyag ölében hevert, szorgalmas keze gyorsan bogozta a pamutot, tűi fölfölcsillantak az őszi délután napfényében. Mellette a család többi nőitagjai kötöttek hósapkát, érmelegítőt, akárcsak a sok száz és ezer magyar asszony. Egy polgári familia munkás nyugalma ömlött el a kedves családi képen. A miniszterelnökné is köt...

A SZENZÁCIÓ.

A háború elején, az izgalmakkal túlfűtött nagy időkben a kishitüeket főként az a kérdés foglalkoztatta, hogy mi lesz Olaszországgal? Állja-e a szövetségi hűséget? Vagy talán éppen a szövetségesei ellen fog fordulni? Mert a kishitűek már ennek a lehetőségével is foglalkoztak.

Ezekben az időkben történt, hogy egy úr titokzatosan besúgja a másiknak a fülébe:

— Őrült nagy ujság... most hallottam abszolut hiteles forrásból...

— No mi az? Gyorsan!

— Hallatlan szenzáció... Olaszország Franciaország mellett van!

— Nem hiszem!

— Ha nem hiszi, nézze meg a térképen, hogy tényleg mellette van.

A NÉPSZINHÁZ-UTCA SARKÁN.

Barnaképű, villogó szemű, zömök kis katona várja a villamost. Egy barátságos úr odalép hozzá és mert most kedves testvér mindenki, akin angyalbőr feszül,

megkínálja szivarral. A hadfi szívesen fogadja a barátságot és hálája jeléül a köszöneten felül még egy bizalmas kérdéssel is megtiszteli a szíves urat:

— Tessék mán megmondani: igaz lenne, hogy a németek elfogták a muszka cárt?

Az idegen elmosolyodik:

— Dehogy igaz! Dehogy igaz! Ott még nem tartunk!

A kis katona nagyot lélekzik és boldog megkönnyebbüléssel mondja:

— No, akkor jól van!

Az úr megrőkönyödve néz rá. A szeme elkomorodik. Bosszúsan és értetlenűl szól a katonára:

— Hát maga ennek örül?

A hadfi csöndesen felel:

— Örülök ám. Mert nem szeretném, ha más csípné el elülem!

A FÉNYKÉP.

Budapesten történt. A mozgósítás első napjaiban egy külvárosi „fényirda“ előtt. Egy tartalékos huszár, mielőtt elindult volna Budapestről a harci tájak felé, elhatározta, hogy lefotografáltatja magát. Legyen az asszonynak valami emléke, hiszen háborúban igazán nem tudni, mi történik.

Együtt mentek az asszonnyal a fényképészhez, s a feleség kinn várakozott a kapu előtt, amíg az uráról fenn, az ötödik emeleti műteremben elkészül a gyorsfénykép. A fölvétel hamarosan meg volt s a fotografus — a jól ismert katona-sablón szerint — a tartalékos fejét ráragasztotta egy paripán ülő huszáralakra.

Boldogan jött le a huszár a képpel s megmutatja a feleségének:

— Ehol van ni!

Az asszony hosszasan elnézi a képet, azután megszólal:

— Ejnye, de hasonlít! Csak azt mondd meg János, hogy mentél föl a lóval arra a sok emeletre?

ÉLJEN! ÉS ABCUG!

A budapesti Váci-körútból Vilmos császár-út lett. A keresztelő mindég nagy ünnep, még ha egy csecsemő kapja is a nevet, hát még ha egy olyan hatalmas sugárút, mint a Váci-körút.

A Vilmos császár-út ünnepi estéjén, a kivilágítás alkalmával az egyik palota ablakára aktuális képeket vetítettek. Nagy közönség gyülekezett össze, s amint megjelent királyunk, Vilmos császár, a trónörökösök, hadvezérek alakjai, egyre zúgott az éljen.

Egyszerre azután kitört egy suhancból az offenziv kedv és bekiáltott az ablakon:

— Tegyék már ki a muszka cár képét is, hogy abcugolhassunk!

MEGÉRDEMLI!

Énekszóval vonúltak a bakák a pályaudvarra, ahol már várta őket a hosszú, hosszú vonat, hogy levigye a harctérre, Szerbiába. Amikor közben-közben pár percre elhallgatott a nóta, beszélgettek egymással a bakák. Persze: a nagy verekedésről, a háborúról.

— No, a keservit annak a rácnak, akinek én ezt egyszer a fejihöl teremtem, az se nagyon kel föl többet, — mondta meggyőződéssel egy somogyi baka. — De ha mégis fölkél, — végzi a meditációt — akkor kezet fogok vele. Olyan fej megérdemli.

A „vörös ördögök“

A BÜVÖS KIÁLTÁS.

Fráter Imrétől, a nagyváradi kórház főorvosától jut hozzánk ez a kis történet. A kórházban egy sebesült kozáktiszt fekszik. Töri a német nyelvet s így a főorvos beszédbe ereszkedik vele. Szó került az ütközetekről s a kozáktiszt azt mondta:

— Az önök huszárjainak rohama rettenetes. Én nem tudom, de azt hiszem, valami vallási őrjöngésben fogant, különösen hangzó, borzalmas szót kiáltanak.

— Mit? — kérdezte érdeklődve a főorvos.

A kozáktiszt elgondolkozott egy kicsit s azután azt mondta:

— A huszárok, mikor belénkvágtatnak, azt kiáltják: „Nesze komám!“

AZ ELSŐ HUSZÁR — HADIFOGSÁGBAN.

Eldugva jött a hír, két sor a táviratok tömkelegében. Pedig mintha nagy Jókaink fantáziája szülte volna. Huszárok valahol Jedrzejov körül kergetik a

kozákokat. Hogy-hogynem, egy huszárfiú valahogy orosz fogságba került. Az első magyar hadifogoly orosz kézen. Lehetett is nagy szomorúság a svadronjában. Hadifogoly — egy magyar huszár! Búsulhattak a bajtársai! Inkább a sebeit kötözgetnék, hogysem a fogságba esésén keseregjenek.

De nem sokáig tartott a busongás. Ahogy feljött a hold, megjött a huszár is. S mivel huszár világéletében sohase szeretett gyalogosan baktatni, a derék fiú magával hozta... egy kozák lovát.

Már most muszka lovon fogja tovább kergetni a kozákokat.

„HADNAGY ÚR, HÁT VELEM MI LESZ?“

Szegeden történt.

Közhuszár Keserü, amióta megjött a parancs s be kellett vonulni: tartalékosi minőségben nem bírt magával. Az ezred leghangosabb, lármás és nótás legénye volt. Áradozott az örömtől s hogy kedve még magasabbra szökjön: jócskán fenekére nézett a pohárnak. Amikor csak tehette, alaposan beszedegetett a szatymazi korcsmák nedüjéből. Amiből persze hamarosan baj támadt. Közhuszár Keserünek rapportra kellett jelentkeznie s egyre-másra kapta az áristomot. Hol két napot, hol két hetet.

A szerémségi szerb betörés alkalmával aztán Szegeden is alarmot fújtak. A huszárok tudták, mi ez — s bár régóta vártak e jelre, mindannyiuk ereiben gyorsabban pezsgett a vér. Teljes hadi glédában, harcra és útra készen sorakoztak a kaszárnyában, s már indultak is a nagy udvaron kifelé, amikor az egyik kaszárnya-ablakból kiáltás hangzott:

— Hadnagy úr, hát velem mi lesz!? — Közhuszár Keserü volt, aki előtt most elviselhetetlennek tünt föl a fogság. A többiek elmennek, ő pedig, éppen ő itthon

marad. Ekkora szégyen... S a vasrostély mögül, a börtön-ablakból oly sóvár, panaszos arccal tekintett ki, hogy a hadnagyot, akihez a kiáltás irányítva volt, az őszinte harcvágy e kitörése „levette a lábáról". Sietve jelentette a dolgot az ezredesnek, s pár perc alatt megvolt a fölmentés: közhuszár Keserü elmehetett a csatába.

Ettől kezdve aztán mintaszerűen viselte magát. Hála fejében, majd minden félórában, az ellenség földjén is, szalutálva állt a hadnagy elé:

— Hadnagy úrnak jelentem alássan, józan vagyok!

FIZET A HUSZÁR!

Egy közhuszár a kamionkai lovas-attakban minden kardvágást egy-egy megjegyzéssel kísért: „Nesze neked a csikókért." „Ez a szürkeéért." „Ez a sárgáért." „Kell még csikó?" „Hát nesze." „Itt a csikó."

Az ütközet után a hadnagy megkérdezi:

— Mit beszéltél te mindig csikókról?

— Sora van annak, hadnagy uram. Negyvenkilencben a muszka elkötötte a nagyapám két szép csikaját. Ezekért fizettem meg ma!

KI A LEGÉNY?

De sokszor hallottuk békességes időkben annak az emlegetését, hogy ki a legény a csárdában. Amikor a fiatalos életkedv pezsdülve hajtja a magyar gyerek vérét, nem egyszer hallik a virtuskodó kiáltás, hogy ki bírja jobban. Nem egyszer valóságos csaták viharzanak a korcsmaivóban s egyik-másik tollas süvegű legény meglékelt koponyával kerül haza az alvégi fehérfalu házba. Vetélkednek is egymással a legények

az elsőségért s örök villongások között telik az életük, amíg csak meg nem feleségesednek. Akkor már csak a kuglizóban vetélkednek néha-néha vasárnap. Most, hogy a háború kitört, az egyik regimentben szolgál egy falu számos legénye. A vetélkedést ott is tartják, ahogy jó magyarokhoz illik. De már csak abban, hogy ki tud több muszkát leteríteni a földre, úgy, hogy föl ne kelhessen többet. Ilyen két legény volt Keciben, mint egy sebesült honvédhuszárfőhadnagy mondja, Boros András meg Száraz István. Régi riválisok, most közhuszár mind a kettő.

Kraszniknál történt, írja a főhadnagy, hogy egy nálunk sokkal nagyobb kozákcsapattal kerültünk szembe, de azért megrohantuk őket. Ugyancsak kalapálta a lovak lába az agyagos földet. A hajrá-kiáltás olyan volt, mint az égzengés, de a nagy lármán keresztül is csak hallom Boros András hangját, aki teli torokkal hátraszól Száraz Istvánnak:

— No Estvány! Egy piculáért: ki üt többet!

— Majd elválik, Andris! Áll a picula!

A huszárok elbántak a kozákkal, kergetik, mint agár a nyulat. Lassan-lassan visszacihelődnek az üldözésből a legények. Már vacsoránál ült Boros Andris, amikor megjön Száraz István.

— No, pajtás, — szól oda Borosnak, — hány volt a kozák? Hányat ütöttél?

— Többet, mint ahány a keci kocsmában a báb! Nem állítja talpra őket senki, hacsak az itéletnapi állítógyerek nem! Hát te hányat borítottál föl?

— Tudja az ördög, nem számláltam. De azt tudom, hogy leütöttem a bakombírót is!

Ezzel leugrott a nyeregből és leemelt onnan egy sebesült kozák törzstisztet. Mindjárt át is adta a szanitécnek.

— Megnyerted a piculát, Estvány, — mondja Boros. — Ehune, odaadom.

— Nem kell. Folytatjuk holnap. Holnap állom megint a fogadást, legyen dupla vagy semmi.

— Gilt! — felelte Boros.

— Hogy melyik nyerte meg, — írja a főhadnagy, — nem tudom, mert nemsokára rá megsebesültem.

Ilyen a magyar huszár.

NINCS SZERENCSÉJE...

Mint annyi más kollégája, egy orvosprofesszor is java idejét most a harctéri sebesültek ágya mellett tölti. Elbámult rajta, hogy egyetlen sebesült sem akad, aki ne vágynék vissza a harctérre, de föltünt neki egy magyar huszárlegény, akit valósággal úgy kellett ágyhoz kötözni súlyos sebével és folyton esengett:

— Eresszenek vissza, kérem, a verekedésbe! A jó Isten is megáldja az urakat, csak eresszenek vissza!

Az orvostanár csodálkozva kérdezte tőle:

— Dehát miért olyan sürgős magának? Nem tudja kivárni, amíg meggyógyul?

A legény elkeseredve válaszolta:

— Kérem alássan, én nemrég jöttem ki a tömlöcből, két évre itéltek korcsmai verekedésért. Végre aztán lemehettem Szerbiába, ahol szabad verekedni és onnan is visszahoztak egy kis nyavalyás sebbel... Nincs nekem szerencsém!

A HUSZÁR KOMITÁCSIJA.

Loznica alatt egy csapat komitácsira rálovagol a huszárszakasz. Verik, vágják a rácot, csak úgy porzik a föld a lovak lába nyomán. Az egyik huszár nyakonragad egy kis komitácsit és balkezével a lova nyakára emeli. A jobbkezével forgatja a kardot, mint a csép-

hadarót. Amikor vége van a verekedésnek, megkérdi a hadnagy:

— Hallod-e Mihály! Minek fogtad meg ezt a rácot?

— Hogy minek? Csak azt akartam, hadd lássa, hogy szalad a huszár elől a cimborája!

VIOLA.

Srapnel-tűzbe kerülnek a huszárok. A fehér kis felhőcskék egymásután pattannak szét a kék égbolton. A huszárok óvatosan ügetnek tovább. A srapnel-eső megismétlődik, mire a csapat végén jóízű nevetés hangzik föl.

Az elől lovagoló hadnagy hirtelen hátranéz:

— Mit csináltok ott hátul?

Kiegyenesedik a nyergében egy közhuszár:

— Csak úgy eszembe jutott valami... Azt mondtam a tizedes úrnak, hogy a jövőre már mink alulról szaguljuk a violát...

És tovább mulat az ötleten.

A TÁBORNOK URAK JÖNNEK!

Háborúban is fontos dolog a jó kvártély és az aranygalléros tábornoktól le, a kis zászlósig, minden tiszt boldog, ha gondos ellátásban részesül valahol és — meleg ételhez juthat.

Egy kiválóan leleményes önkéntesőrmester kvártélycsinálónak lévén előreküldve, beállított egyik galiciai faluban a vendéglőbe s így szól a korcsmároshoz:

— Estére öt tábornok száll ide. Gondoskodjon tiszta ágyakról s jó vacsoráról.

A korcsmáros módfölött örvendezett, hogy ilyen előkelő vendégei lesznek. Öt generális! Bizonyosan

főhadiszállás érkezik, gondolta a jó ember s olyan vacsorával várta a tábornokokat, amilyen aligha készült még ebben a nyomoruságos faluban.

Estére aztán egy század huszár vonult be a helységbe, de a főhadiszállás csak nem akart megérkezni. Ellenben megjelent négy tiszt s az önkéntes-őrmester. Ez most félrevonta a korcsmárost s így szólt hozzá:

— A tábornok urak innen félórányira a kastélyban szálltak meg s így az ő vacsorájukat mi fogjuk elkölteni.

S azzal helyet foglaltak a dúsan megrakott asztal körül.

...Az öt tábornok persze csak mese volt.

De az ilyen kis csalafintaságot megbocsájtja Mars, a hadak istene.

A KOZÁK FEJE.

Magyar huszárok kergettek egy csomó kozákot. Srapnel vitte el a fejét az egyik kozáknak, de a doni lovas nem bukott le azonnal a lóról, hanem pár pillanatig még úgy nyargalt tovább, mintha oda lett volna szögezve.

Egy jóhumorú huszár tréfásan rákiáltott a fej nélkül vágtató kozákra:

— Hékás, nem látod, hogy leesett a fejed?

HÁRY JÁNOSOK.

A jókedv mindig némi kis túlzást is jelent katonáéknál.

Két huszártiszt jókedvében mindenképpen túl akart tenni a derék Háry Jánoson. A legképtelenebb históriákkal traktálták egymást s állandóan vetélkedtek, hogy ki tud nagyobbat mondani.

— Mikor Gorodoktól jövünk visszafelé, — beszéli az egyik, — egy magaspartú pataknak a medrébe jutottam s már-már úgy látszott, hogy nincs szabadulás. Annyival is inkább, mert fönt, a part szélén, magas kerítés húzódott. Egy pillanatig tünődtem, majd hirtelen elhatározással megsarkantyúztam a paripámat s nekiugrattam a kerítésnek. Már el is értem, mikor egy srapnel elvitte a lovam hátulját.

— És te? — kérdi a bajtárs.

— Én a lovam elejével a levegőben maradtam.

A másik nyelt egyet, majd így szólt:

— Az semmi. Az én vállamról az egyik srapnel letépte a mentét, a másik pedig visszahozta.

...Igy tréfálkoznak a huszárok a háborúban, két attak között.

BR!

A kozák, ha hirtelen megállítja a vágtató lovat, azt kiáltja, hogy br! A mi huszáraink ezt már kitapasztalták és valahányszor kozákpatrult kergetnek, hangos br-br-kiáltásokkal invitálják őket a szembefordulásra. Többnyire, persze, eredménytelenül.

AMIT AZ ÁLOM JELENT.

Kemény harcok után pihenőre tért és aludt a huszár, már amennyire a harcmezőn aludni lehet. Reggel pedig elmesélte bajtársainak tempósan s egy kis költői szabadsággal, hogy miket álmodott. És várta tőlük az orákulumot, hogy mit jelent az álom. Azt mondja az egyik: „nem jó!“, a másik: „úgy lehet, baj lesz ebből.“

Mi baj érheti a harcmezőn az embert? Csak a halál, vagy valami sebesülés életreszóló nyavalyával. A mi emberünk fölkiáltott:

— Oda se neki! Hanem azért egypár muszkát előre küldök kvártélycsinálónak.

Aztán parázs kis ütközet kerekedett. Huszárjaink ölre mentek a kozákokkal, s mennyei örömet szereztek őrnagyuknak.

A huszárnak kutyabaja, de csak lógatta az orrát.

— Sose hittem volna, — mondta, — hogy így bevalósul a gonosz álom. Az ütközetben rittig elveszett az utolsó pakli gyujtóm, ráadásul a pipám is eltörött.

... Az se vígasztalta meg, hogy a kvártélycsinálókat „rittig“ előreküldte.

A SZERELMES HUSZÁR.

Egy przemysli orvos írja, hogy az ottani katonakórházban halálos sebbel feküdt egy huszár. Kilőtték alóla a lovat s az attak rettenetes forgatagában a lovak patkója összeroncsolta a fejét. Ott feküdt a huszár, feje fölött a jeges tömlővel és ágya fölött a halál gubbaszkodó árnyékával. A másik ágyon — a sors összehozta őket — egy falujabeli könnyen sebesült huszárfiú űlt a gavalecon (szalmazsákon), cigarettázva és elgondolkodva. A komája során gondolkozott, aki elhülő szívvel nagyon, nagyon csendesen feküdt mellette és akiről tudta, hogy olyan elkeseredett dühvel jött ebbe a háborúba, amilyennel csak a halálosan sebzett lelkű emberek tudnak jönni. Tiszta sor, hogy egy leány volt a dologban, — egy lány, valahol egy messzi kis faluban, — egy lány, a falu legszebb lánya, aki barna dióolajjal illatosítja símára fésült, fényes haját és a bécsi szappan habjával mosdik.

Két orvos jött be a terembe és odaléptek a haldokló huszár ágyához.

— Doktor úr — kérdezte az ágyon ülő huszár — meddig él még a Jóska?

A doktor csendesen mondta:

— Bizony már egy óráig se.

Mikor az orvosok kimentek, a huszár odahajolt haldokló komája fölé. Ez révetegen kinyitotta a szemét.

A könnyen sebesült rátette a kezét a haldokló mellére és gyöngéden megrázta.

— Hallod, Jóska.

— Na.

— Egy leveled jött máma a Spitálba. Ehun van ni.

Egy gyűrött papirost vett elő, kisimította a térdén és olvasni kezdte. Elakadó hanggal, nehezen tagolva, parasztosan. Egy lány írta a levelet, szerelmes szívvel, szerelmes, cifra szavakkal. Mikor véget ért a levél, a haldokló huszár kinyujtotta lankadt kezét és a párnája alá gyűrte a levelet.

Az orvos azt írja, hogy semmiféle emberi hatalom nem adja vissza az életnek ezt a huszárt, de még mindig él. Hetedik napja már és rettenetes sebével még mindig él. Mozdulatlanul fekszik és a plafont nézi. A komája pedig ott ül mellette, cigarettázik, szivarozik naphosszat és gondolkozik az élet furcsa során. Mert hát az a levélhistória csak huncutság volt. Ő írta a levelet, ott a kórházban, sok gondolkodás után. Ő, a komája.

A LEGSZOMORÚBB BETEGEK.

Sebesültszállítmányra gyülekeztek a Vöröskeresztes autók a keleti pályaudvar előtt. A sebesültváró közönség is ott ácsorgott, mikor egy gyerek elkiáltotta magát:

— Jönnek a huszárok!

És ekkor már jöttek is vörösnadrágos huszárok. Még pedig ősi szokásuk ellenére gyalog, lovaikat kantárszáron vezették.

Jaj de lassan jöttek, csak úgy vánszorogtak az egykor délceg harci paripák.

— Honnan? — kérdeztük az első huszárt, mikor a menet éle hozzánk érkezett.

— Galiciából. Hoztuk a beteg lovakat.

Nincs szomorúbb látvány, mint a beteg ló, a beteg huszárló. A tüzesvérű magyar paripa, amely ficánkolva táncol máskor délceg lovasa alatt, most még a lábát is csak fáradtan vonszolja, a szőre — máskor ragyogóra kefélt szőre, amelyről még a napsugár is lesiklik — most fakó, fénytelen, poros és piszkos. A beteg ember látványa is szomorú. De még szivettépőbb ezé a beteg, okos állaté, amely nem tudja elpanaszolni a baját, csak ernyedten lecsüggeszti szép fejét.

Bizony szomorú látvány a háború fáradozásaiban és nélkülözéseiben elcsigázott, tönkrement állat. Csak bőr és csont valamennyi, legtöbbje sántít, fejlehorgasztva keserves kínnal vonszolgatják kisebesedett, remegő lábukat. És elvonul előttünk egy egész lovashadosztály beteg lóállománya. A szakállas huszárok csákóján galiciai tölgylomb fityeg s szivesen válaszolgatnak mindenkinek.

— Turkáról jövünk, a város össze van rombolva... Galiciában többet járunk gyalog, mint lovon, mert a rettentő hegyeket nem birja az állat... Eltart három hónapig is, míg ezekből ló lesz. Mikor harcolunk, egy ember öt lovat vezet, a többi megy gyalog előre.

A közönségből sokan a szatócsboltba futnak, cukrot hoznak a beteg páráknak, a ló hálásan veszi el. Hálás a huszár is s köszöni a vendégszeretetet. Mennek, vonulnak a Kerepesi-úton, ki a huszárlaktanya felé.

Vagy négyszáz ló lehetett, a csapat vége már maradozik. Leghátul egy kékcsákós Vilmos-huszár nógatja lovát:

— Erigy már Hanna, erigy . . . mindjárt ott leszünk!

— Hová mennek? — kérdezem.

— Nem tudom én, uram, csak biztatom szegényt, mert mindjárt összerogyik.

A HUSZÁR SEBE.

Egy katonaorvos írja: Kis völgykatlanban fölállított segélyhelyünk felé lassú ügetéssel közeledik egy honvédhuszár. A dombtetőn körülnéz, majd odajön hozzánk és kérdezősködik, hogy nem láttunk-e erre egy kisebb huszárosztagot? A mieink kiváncsi kérdezősködésére elmondja, hogy előörsként portyázó osztagától elmaradt, mert a nyergén valamelyik szij elszakadt és azt kellett összefoltoznia. Alighogy felült a lovára és az övéi után indult, három lándzsás kozák megtámadta.

— Hát — úgymond — én se voltam rest, kirántottam a kardomat, az egyiknek úgy „odagomboltam“, hogy az nem kél föl többé, a másik kettő közben megugrott.

Mindezt úgy mondta el a huszár, minden hangsúlyozás nélkül, a lehető legszárazabb módon, mintha a legártatlanabb és legveszélytelenebb kalandról lett volna szó. Ezzel szalutált és továbbnyargalt.

Vagy jó tíz perc múlva megint megjelent közöttünk a „vörös ördög“.

— Mi ujság fiam? Talán megint odagomboltál a muszkáknak?

— Nem a' doktor úr, hanem eszembe jutott, hogy ha már találkoztam itt a doktor urakkal, tessék a lábamat megnézni, mert alighanem az egyik kozák rám lőtt; most kezd fájni.

Megvizsgálván vitézünket, kisült, hogy a balcombja át van lőve.

Kötést tettünk rá és leültettük a többi könnyű sebesült közé.

Sötét este volt már, amikor az egészségügyi különítmény kocsiai megérkeztek, hogy a sebesülteket hátraszállítsák és vonatra rakják.

Fölraktuk a sebesültjeinket, de sem a huszárt, sem a fához kötött lovát nem találtuk sehol. Eltünt.

Harmadnap egy huszárszázad vágtatott el mellettünk. Köztük volt a mi huszárunk is. Úgy látszik, jobbnak találta, hogy a pajtásaival „odagomboljon" a muszkának, semmint hogy nálunk marodizáljon.

A görbe hegyek országából

A HÁBORU FATIA NEGRÁJA...

Éjszaka volt a Drina partján és olyan sűrű volt a sötétség, hogy a kocsikereket hozzá lehetett volna támasztani. A sziklás, bozótos földön egy ember kúszott előre talpig fekete maszkban: arcán fekete álarc, kezén fekete selyemkeztyű. Fegyvere egy meztelen, marokra szorított borotvaéles bajonett. A bozótban köröskörül komitácsi-őrszemek hasalnak, — ezeknek a pusztázó embereknek olyan éles a szemük, mint a hiúzé — a legkisebb fehérség áruló lehetne. Ezért van a fekete maszk. A kígyóember halálos csendben kúszott előre, mint egy nagy fekete macska. Fülelve, figyelve, — visszafojtott lélekzettel. Kezét előre nyujtotta, tapogatta a sötétséget, és egyszerre... ah... egy emberi archoz ért a keze. A bajonett villámgyorsan lecsapott s a komitácsi jajszó nélkül halt meg. A kígyóember tovább kúszott — már áttörte magát az őrsök vonalán! — ám most jön az igazi föladat. Kikémlelni a szerb tüzérség pozicióját és erejét. Földre tapasztott füllel hallgatózott, nesztelenül kúszott előre. Mikor már mindent tudott, visszament a helyére és egy elrejtett telefonon Morse-jelekkel leadta a jelen-

tést. Egy kicsit várt, azután elkezdte húzni a vezeték drótját. Húzta, húzta a drótot, — egyszerre csak elfogyott a drót és halk koppanással egy nesztelen csónak ütődött a Drina partjához. Benne állt a kapitány és tizenöt baka. Tízszer fordult meg a csónak!

Éjfél felé aztán egyszerre csak egettépő hurrázás verte föl a fekete éj csendjét. A bakák már tudták, merre kell rohanni, — gyenge pirkadatkor az egész szerb tüzérség magyar kézen volt.

A Fekete Álarc pedig ott feküdt egy bokor tövében, — nyolc golyótól vérzett, — ruhájának fekete selyme lucskos volt a vértől.

...Nem halt meg. Fölépült, de sánta maradt. Arany vitézségi érmet kapott, amely után élete fogytáig havi kétszáz korona járadékot élvez. A neve Kóbor Jenő, a foglalkozása: artista. Csupa ideg és csupa izomember. Már kisgyerek korában, az orfeumi lámpák fehér fényében, megszokta a halál gondolatát, mikor a létrák tetején halálos balancéban tótágast állt.

„A SOMOGYI SEB.“

Szerb foglyokat szállított a vonat, amely megállt az egyik alföldi állomáson. Az állomás katonai parancsnoka benézett az egyik vasúti kocsiba, ahol könnyebb sebesülésű szerb foglyok ültek a fapadokon. Valamennyinek a feje volt bekötve, de amellett vidáman cigarettázott vagy pipázott a magyar cseréppipából, amivel bakáink megajándékozták.

A katonatiszt, akinek föltünt a sok fej-seb, megkérdezte az egyik bepólyált fejű szerbet:

— Milyen sebed van?

Az hunyorított egyet:

— Somogyi seb ez.

A tiszt csodálkozva nézett rá:

— Milyen seb?

— Somogyi, — ismételte makacsul a szerb.

A foglyokat kísérő magyar bakák magyarázták meg, hogy mit jelent ez a „somogyi seb“. Az olyan sebre mondják a szerbek, hogy „somogyi seb“, amely nem lőtt és nem is szúrt seb. Nem golyótól és nem is szuronytól kapott sérülés, hanem — puskatustól. Ők is ismerik már a somogyi fiúknak azt a virtusát, hogy szuronyrohamnál, kézitusában, megfordítva kezelik a puskát: a csövét fogják két kézre, mint valami fütykőst és a puskatussal osztogatják az áldást, rendszerint a fejre, ama régi közmondás alapján, hogy: „Csak a fejét!...“

Az orvosi tudomány a háborúban, ime, újabb szakkifejezéssel szaporodott: a „somogyi seb“-nek ezentúl helyet kell adni az orvosi lexikonban is.

KABARÉ SZERBIÁBAN.

Tábori posta hozta a következő vidám programmot:

MEGHIVÓ.

A Szerbiában üdülő magyar bakatársaság minden este tánccal, zenével és tüzijátékkal egybekötött házimulatságot rendez, melyre címzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Hideg ételekről és meleg italokról gondoskodva lesz.

Műsor:

1. *Ágyúk ébredése;* tartja a 36-ik Haubitz Laci zenekara. (A hangszereket a Krupp-gyár szívességből engedte át.)
2. *Sturm.* Haditánc. Bajonet Tercsitől.
3. *Szerbek futása;* rendezi Putnik vajda.
4. *„Az őrült.“* Szavalja Karagyorgyevics. (Élethű.)

5. *„Elmennék én, de nem tudom hova...“* Énekli Pasics.

6. *„Úgy elmegyek, hírt sem hallasz felőlem...“* Énekli a szerb hadsereg.

Beléptidíj személyenkint: a behívó. A tiszta jövedelem a nagyszerb eszmék sírján emelendő emlékoszlop leleplezése alkalmával tartandó ünnepély költségeire fordíttatik.

GYŐZELMET SZENVEDTEK.

Valahányszor csapataink megverték a szerbeket, a nisi sajtóiroda mindig úgy segített a bajba jutott szerb hazán, hogy nagyszerű szerb győzelmekről szóló tudósításokat telegrafált szét a világban.

A mitrovicai véres kaland után, amely tudvalevőleg a Timok-hadosztály megsemmisítésével végződött, egy délvidéki ember így szólt:

— Mitrovicán megint győzelmet szenvedtek a szerbek.

ELLENSZEGÜLT.

Este van. Egy szerb falu előtt harsányan hangzik a parancs:

— Átmegyünk a falun. Minden szakasz más-más utcán. A falu tulsó részén pihenés. Ha valaki ellenszegül a faluban, azt szúrjátok le! Előre!

Egy óra múlva a falu tulsó részén egy hadnagy látja, hogy két baka egy kövér leölt malacot cipel. Rájuk kiált:

— Hogy került az a leszúrt malac hozzátok?

Az egyik baka haptákba vágja magát:

— Hadnagy úrnak alássan jelentem: ellenszegült!

A SZILVA.

Ország-világ előtt ismeretes, hogy a magyar katonák vetélkednek egymás közt a hősiességben. A virtuskodás föléled s ékes virágot hajt.

A somogyi baka egy pohos komitácsit terelt maga előtt, akit foglyul ejtett. Hatalmas kék daganatok éktelenkedtek a szerb teremtés arcán.

Kérdi a bakától a szakaszparancsnok, hol járt, mit hoz?

— Hadnagy úrnak alázatosan jelentem, szilvát rekviráltam!

Ennek a szilva-rekvirálásnak pedig az a magyarázata, hogy a járőőr lesben kuksoló komitácsit fedezett föl egy messzeeső fa tetején. Lőni rája? ... Nem bizonyos az eredmény, s aztán a lövések zaja sem volt kivánatos. A mi bakánk vállalkozott rá, hogy loppal odakúszik a fához. El is ért oda észrevétlenül s Kinizsi-karokkal hirtelen úgy megrázta a szilvafát, hogy a gyümölcse azon nyomban puskástól-mindenestől a lába elé hullott.

A PISTA FÜLE.

Károlyi Mihály gróf, amikor hazatért a francia hadifogságból, egyetem-utcai palotájában meglátja a lépcsőházban egyik legényét, a Pistát. Pista a mozgósításkor elment a csatába, meg is sebesült a déli harctéren s most szabadságolták.

— No, fiam, hallottam, hogy hősiesen viselkedtél a csatában, — mondja a gróf a legénynek. — Derék ember vagy! Van-e valami kívánságod?

— Méltóságos uram, annyi koronát szeretnék, amilyen messze van az egyik fülem a másiktól, — felelte a legény.

Károlyi nagyot nézett.

— No, ez nem valami sok!

— Nekem elég lesz, — válaszolta a fiú.

Károlyi tréfás jókedvében már ki akarta mérni a két fül között a távolságot, amikor észrevette, hogy a legénynek hiányzik az egyik füle.

— Hát a másik füled hol van?

— A másik — mondja a legény — valahol Szabácsnál, mert ott hagytam biz azt, méltóságos uram!

ANKA RADOSAVLIEVIC.

Az Andrássy-út egy borbélyműhelyének kirakatában, piros, fekete és zöld parókás viaszkfejek közt egy csomó szerb zsákmány fekszik: arannyal kivarrt kendők, handsárok, íróasztalra való bronz-holmik, és végül, finom bőrbe kötve, előkelő magányosságban: két könyv, két Szabácsból hozott könyv. A tulajdonosuk Anka Radosavlievic volt; rá van írva a neve, iskolalányos, gömbölyű betűkkel az első lapra. És a könyvek? Az egyik Viktor Hugó Crépuscule-je, a másik egy szintén francia nyelven írott munka: Verdi et son oeuvre. Az embert önkénytelenül megérinti valami furcsa érzés; mintha üzenet jönne a tenger alá sülyedt Vineta város lakóitól, avagy egy galamb röpülne át a tomboló Óceánon, szájában zöld ággal. Viktor Hugó és Verdi Szabácsban! Egy oázis a sivatagban, a kultura kis állomása a borzalmak, a tűz és vas országában; két kis ijedt könyv a királygyilkosok torz, véres árnyékában, és mégis: a két könyv büszkén emelkedik ki a puskaropogásból, a halálhörgésből, a förtelmes kataklizmából. Mert rápillantva a Viktor Hugó és a Verdi névre, egyszerre elfelejtjük a csatazajt, a halálhörgést, a messzejáró ágyúkat, és csak azt látjuk, hogy a kis ólombetű a legerősebb katona, ő a leghatalmasabb mozsár a világon, és örökkön is az fog maradni, mert nemcsak az emberi testbe, de az em-

beri lélekbe is beleküldi srapneljeit. Viktor Hugó és Verdi Szabácsban: ez egy jobb jövő igérete és záloga annak, hogy ha az Anka Radosavlievicek egykoron megnőnek, férjhezmennek és gyermekeket szülnek, nem lesz többé királygyilkosokkal dolgunk, és egész Szerbia megtalálja az útat, amely a boldoguláshoz és a dicsőséghez vezet: a műveltséget, a tanulást és a lélek erejét, és megtalálja nem ott, ahol kereste, a konakban, a véres harcmezőn, Gyorgye kardja és Pasics szakálla alatt, hanem, ahol a legkevésbbé kereste: az Anka Radosavlievic tanulószobájában, a könyvespolcán és a zongora párkányán.

NIKITA ÉRDEMRENDJE.

Egy osztrák kereskedő, aki hosszabb ideig tartózkodott Montenegróban, megkapta az elmaradhatatlan Daniló-rend II. osztályát. Az érdemrendet nem valami díszes kivitelben, csupán ólomban nyerte el a kitüntetett, de hogy nyilvános alkalmakkor mégis viselhesse, elkészíttette az érdemrend mását — aranyból és igazi drágakövekből. Ha már érdemrend, legyen aranyból! ... Ezt azután viselte is ünnepélyes alkalmakkor és mellére tűzte akkor is, amidőn újra elment Cettinjébe és a király külön kihallgatásra idézte magához.

A kihallgatás alatt, amidőn tisztán üzleti ügyekről volt szó, a király le sem vette a szemét a gyönyörű új érdemrendről. A kereskedő megdöbbenve konstatálta, hogy a fekete hegyek pásztorainak királya szemet vetett a csillogó ékszerre. Ezért tehát, hogy megelőzze az uralkodót, udvariasan reámutatott az érdemrendre:

— Felség, annyira meghatott multkori kitüntetése, hogy siettem aranyba öntetni az ön érdemrendjét.

Nikita nyájasan mosolygott, majd így szólt:

— Kedves uram, az ön dolga engem rendkívül meghat. Aki annyira megbecsüli a Daniló-rend II. osztályát, az valóban megérdemli a rend legelső osztályát is.

...Azzal leakasztotta a melléről az ólomból készített I. osztályú rendjelet és kicserélte a kereskedő II. osztályu rendjelével.

Így szól az anekdota. Se non e vero, ben trovato.

KRUMPLISZEDÉS A CSATATÉREN.

Egy tisztünk mondta el ezt a kis históriát: Mikor Sztaribródtól pár kilométernyire egy szerb faluban voltunk, a csendőrkaszárnyában szállott meg az ezredparancsnokság. Késő este volt és mivel a komitácsik folyton lövöldöztek, megtiltották, hogy a házból bárki is távozzék. Azonban a kerítésen kívül krumpliföld volt. És a fiúknak fájt a foguk egy kis krumplipaprikásra. Három baka nem is gondolkozott sokat, lerakta a fölszerelést és azzal a kis ásóval, amely minden bakának a bornyújára van akasztva, elmentek krumplit szedni. Nagyban szedegették már a krumplit, amikor egy tíz főből álló szerb járőrcsapatot láttak közeledni.

Nem azért baka a baka, hogy megijedjen. Nem is ijedtek meg a fiúk, hanem a föltúrt földet fedezéknek használták és torkuk szakadtából kiabálták:

— Rajta! Rajta! Üsd, nem apád!

A szerbek persze nem láttak senkit, csak az éktelen lármát hallották. Ijedtükben a hang irányában fordultak, kezüket fölemelték és így jelezték, hogy megadják magukat.

Most már megijedtek a bakák — az örömtől.

Megadta magát az ellenség, de hogy mennek értük, mikor azok fegyveresek, náluk pedig csak ásó van. Ha észreveszik, agyon fogják őket lőni.

Egyikük a nagy ijedtségben átkiabált a szerbekhez:

— Puska oblasti, zadeszno. Ides napred!

(Dobd le a fegyvert, jobbra fordulj, eredj előre.)

És így is történt.

A szerbek elhajították a fegyvert, a bakák fölvették és a szerb fegyverekkel kísérték be az ellenséget.

A három baka, krumpliszedés közben, ásóval, így fogott el tíz szerbet.

KÉREM SEPEN SCHOJNÁLNI.

Szabácsból hozták azt a levélpapirost, amelyről itt szó van. Az egyik oldalán német és szerb szöveggel a cég neve: „Ignatz Fischer Export fon frischen und gedörten Pflaumen semtlichen Landesprodukten Schabatz".

A jó Fischer Ignác, aszalt és friss szilvakereskedő, a levélpapiros másik oldalára tintával ezt írta:

Ignatz Fischer

Modjor Hás

kérem sepen Schojnálni

Östr ung Unterthan

bitte Schonung.

Ezt az írást ragasztotta kirakatába, mikor a magyar csapatok bevonultak Szabácsba. A „Modjor Hás" tulajdonosának boltjában nem is tettek kárt a magyar bakák, mikor elolvasták ezt a szép magyar írást, hogy:

„Kérem sepen Schojnálni."

NYE PUCÁJ!

Mindenki ismeri a „kikötés“ büntetését katonáéknál. Ha a katonán sem a jó szó nem fog, sem a házibüntetések nem használnak, következik a kikötés. Két kezét a hátán összehurkolják s így kötözik egy cölöphöz, ahol szégyenszemre két órán keresztül kell kínlódnia. A szerbek hadseregében is divatos büntetés volt ez: most háború idején kissé meg is szigorították. A delinkvenst a cölöppel együtt kiemelik a sáncárok fölé, ahol céltáblául szolgál a mi katonáinknak. Most, hogy sáncárkaink egymáshoz közel vannak, áthallatszik a kikötött szerb katona ordítása:

— „Nye pucáj! Nye pucáj!“ (Ne lőjj! Ne lőjj!)

És a mi katonáinkban van annyi lovagiasság, hogy a „kikötött“ ellenségre tényleg nem lőnek. Minek is? Hiszen az nem védekezhet, nem lőhet vissza...

EGY CSÓNAK A SZÁVÁN.

Rongyos kis szerb falu áll a Száva partján. A falu végén — késő estére jár az idő, — magyar katonák gyülekeznek. Déli tizenkét órától fekete estig rettenetes ütközet volt a kukoricással és bozóttal váltakozó földeken. Este tiz óra tájban — az ütközet után — sorakozás volt a falu alatt. A harmadik cúgnál egy bakakáplár adja le a jelentést a cúg létszámáról:

— Herr Hauptmann, ich melde gehorsamst sechsundzwanzig Männer.

Szalutált és aztán ledobva magáról a hapták kemény, feszes pózát, arcát, amely tele volt könnyel, a kapitány felé fordította:

— Kapitány úr! Meghalt a hadnagy úr!

A kapitány tisztelgett. Az emberek elszéledtek és oldozni kezdtek egy csónakot a Száva csalitos partján.

A kapitány észrevette.

— Hé, mit csináltok ott?

— Átmegyünk a Száván.

— Megbolondúltatok? Nem tudjátok, hogy biztos halál ilyenkor nekivágni a Szávának? Minden bokor mellett, mint a kiéhezett toportyán, komitácsi leselkedik. Vissza!

— Nem lehet, kapitány úr!

— Nem lehet?

A kapitány odalépett a csónakhoz.

A csónakban halottfehér arccal feküdt a harmadik cúg hadnagya. A kardja is mellé volt téve, és a köpenyével volt letakarva.

A kapitány összeráncolta a homlokát.

— Mit akartok emberek?

A káplár haptákba vágta magát.

— A hadnagy úr este 5 órakor azt parancsolta, hogy ha elesik, tegyük csónakba, és vigyük át a másik partra. Fél hatkor meghalt.

A kapitány kérdő arccal nézett a káplárra.

— Ott, arra, — mutatta a káplár — ott a túlsó parton, az már magyar föld.

Eloldozták a csónakot és a csillagtalan őszi éjszakában egy katona holtteste úszott vissza, — át a sötét Száván — a magyar föld felé.

HOL A SEB?

Nap-nap után jönnek a sebesültek. A kórházakban az első dolog, hogy a hősöket, akik a harctéren nem nagyon értek rá a tisztálkodásra, megfürdetik, vértől és sártól megtisztítják és hozzájuttatják valamennyiüket a békés kulturélet áldásaihoz.

Barnára sült arcú, szép szál fiú érkezett az esti sebesült-transzporttal. Persze mindjárt megérkezése után jól megmosdatták, tiszta ágyba fektették s ellát-

ták minden jóval. Aztán sor került az orvosi vizitre. A doktorok nézik, forgatják ide-oda, keresik rajta a sebet, de csak nem találják sehol.

— Mi az, barátom, — kérdi végre meglepetve az egyik orvos — hát magának hol van a sebe?

— Seb, — ámuldozik a legény — micsoda sebet tudakol a nagyságos úr?

— Hát amit a háborúban kapott.

— Én? Nem sebesültem én meg, csak a hadnagy úr, akinek én a — puccerje vagyok.

A Rajna fiai

„ÉRETT."

Minden nap ezer meg ezer hőstettet terem. Valamennyit följegyezni a fürge tollú Klió se tudná. De a sok névtelen hős közül kiemelkedik egy kis diák, aki alighogy maturált, rögtön a harctérre sietett. Heinrich Reinhold a neve a német diáknak. A schleusingeni gimnáziumban maturált. Bizonyítványába beírták, hogy érett, felsőbb tanfolyamokat folytathat. Másnap kitört a háború és Heinrich Reinhold önként jelentkezett. A német seregek elindultak Franciaország felé és velük együtt masírozott a kis diák. Nemsokára azután hírt hallottak róla. Az egyik ütközetben egymaga egy francia ágyút zsákmányolt. Érett.

A TÜRELMETLENEK.

A kávéházi sztratégák semmiképpen sincsenek megelégedve a hadvezetőséggel: nem árulnak el semmit a haditervekből és egyre titkolódznak, pedig ők az egész nagy háborút szeretnék „végigkibicelni" a kávéházi törzsasztal mellől.

Igy volt ez az 1866-iki háborúban is. A német hadvezetőség akkor is titkolódzott és megtörtént, hogy egy világlap harctéri tudósítója egyenesen a német nagyvezérkar főnökéhez fordult panaszával:

— Kegyelmes uram, ez az állapot lehetetlen, semmit sem sikerül megtudnunk arról, ami a harctereken végbe megy.

És Moltke, akit talán sohasem láttak mosolyogni, szeme közé nevetett a külföldi hirlapírónak s így szólt:

— Fogadja köszönetemet ezért a bókért a vezérkar nevében. Nem is hiszi, hogy amit ön most mondott, az a német vezérkar legnagyobb dicsérete.

A CSÁSZÁR ORVOSSÁGA.

A vályú szélén ülnek a bakák ebéd után és mosogatják a csajkát. Ez az idő a legalkalmasabb a tréfálkozásra.

— Hallottátok — kérdezi az egyik — hogy Vilmos császár megbetegedett?

— Ugyan!

— De bizony. Még orvost is hivatott, aki egyszeriben eltalálta neki az orvosságát.

— És mi volt az?

— Felséges császár — rendelte az orvos — vegyen be három nap egymásután egy — várat.

A császár be is vette és meggyógyult.

HADISARC.

A szállongó krónika így tudja: amikor a győztes német csapatok Namurbe bevonultak, a parancsnokló tábornok maga elé hivatta a város polgármesterét és közölte vele, hogy huszonöt millió frank hadisarcot vet ki a városra, mert a polgárok részéről

lövöldöztek a német katonákra. Alig hogy ezt kimondta, a közelből ismét lövöldözés volt hallható.

— Irjon harminc millió frankot — rendelkezett a tábornok.

Nemsokára ujabb lövések dördültek el:

— Irjon harmincöt milliót.

Nemsokára ujabb lövés hallatszott.

— Irjon negyven milliót — parancsolta a generális. — Remélem, végre abbahagyják a lövöldözést.

Ettől fogva csakugyan egy lövést sem tettek Namurben német katonákra.

A PONTOS HADSEREG.

Nem bizonyos, hogy megtörtént, de olyan jellemző, hogy mindenesetre megtörténhetett volna. Állítólag Lüttich bevételének napján a főhadiszálláson időző Vilmos császárhoz érkezett a távirati jelentés, amely a belga vár elestét jelezte. A császár boldogan sugárzó arccal indult Moltke vezérkari főnökhöz, hogy vele az örvendetes hírt tudassa.

— Moltke! Moltke! Lüttich elesett! Lüttich a miénk! — kiáltotta a császár.

Moltke egy pillanatig gondolkozott, elővette az óráját, megnézte és konstatálta:

— Öt óra harminc. Stimmel!

A JUTALOM.

A háború elején az orosz ujságok közölték azt a hírt, hogy a cár 50.000 rubeles díjat tüzött ki annak az orosz katonának, aki először lép Berlin földjére. A hírt a budapesti kávéházak háborús tudósításai között is kifüggesztették s nagyon jól elmulattak rajta.

Azután jöttek az események: a németek alaposan verték az oroszt és rengeteg foglyot ejtettek.

— Nem is olyan tréfa dolog az, — mondta valaki egy társaságban — amit a cár csinált azzal az 50.000 rubeles díjjal.

A társaság tagjai megrezzentek.

— Mi az, talán olyan rosszúl állunk Németországban?

— Azt nem mondtam. A cár díja azonban mégis komoly dolog. Értesültem róla, hogy az orosz hadvezetőség most kutatja, ki volt az az orosz hadifogoly, akit legelőször Berlinbe vittek. Azé lesz az 50.000 rubel.

KATONA-TRÉFA.

Egyik legelső német katonavonat halad befelé, már francia meghódított területen. Persze óvatosan, állomásról-állomásra, hosszabb szünetekkel, mert előbb végig kell vizsgálni a vonalat, nincs-e valahol megrongálva. Nem nagyon messze a német határtól, az egyik francia állomáson csakugyan meg kell állani, mert a váltókból a franciák kiszedték a nyelveket. A német vitézek kiugrálnak a kocsikból s vígan hancuroznak, tréfálkoznak a gazdátlanul maradt állomáson. Egyszerre csak vagy tíz katona odasereglik a pénztár elé és zörgetni kezd az ablakon:

— Halló! Pénztáros! Merre jár? Jegyeket kérünk!

A vonatvezető mulat a mulatozókkal, egyszerre eloson a gépe mellől s hátulról bevonul a pénztáros rekesztéke mögé. Egy ottfelejtett francia vasutassapkát nyom a fejébe, kinyitja az ablakot és rettenetes orrhangon kiszól:

— Hova utaznak az urak?

— Nancyba. Harmadik osztály, — szól az egyik katona.

— Ejnye, de szerény vagy, — mondja a másik. — Nekem Párisba adjon jegyet. Második osztály.

— Nekem is, nekem is!

— Csak oda, vagy oda és vissza? — kérdi a rögtönzött pénztáros rettenetes komoly ábrázattal.

— Csak oda. Vissza majd különvonaton utazunk. Miniszteri kocsikban.

S a pénztáros erre kezdi osztogatni a jegyeket. Zöldeket, sárgákat, ki milyet kért. A nagy menekülésben a francia vasútasok nem érték rá a jegyeket magukkal vinni, ott maradtak ezrével a fiókokban. Jutott a legtöbb katonának. S azok most csakugyan jogosan mennek Páris felé. Megvan hozzá a jegyük.

A NÉMET PEZSGŐ.

Alighogy a németek bevonultak Rheimsbe, Budapesten máris — vicc született meg erről.

Egy úr bemegy egy mulatóhelyre és szól a pincérnek:

— Kérek egy üveg német pezsgőt.

— Milyet? Kupfergold-ot?

— Dehogy... jó lesz nekem az az egész uj is... a rheimsi.

NÉMET ALAPOSSÁG.

Ez a kis történet jellemző és tanulságos példája a német pontosságnak, alaposságnak és lelkiismeretességnek. Egy hageni előkelő úr fia Lüttich alatt harcolt s ott is maradt helyőrségen. Az apja harmadnap táviratot küldött a fiának, valami születésnapi üdvözletet. Mint német ember szépen megol-

vassa a szavakat, megnézi a külföldi tarifát s lefizet annyi tiz pfenniget, ahány szó a sürgönyben volt. S aztán nyugodtan elmegy haza.

Másnap a posta pénzeslevelet kézbesít neki. A távíróhivatal visszaküldte a lefizetett összeg felét. Indokolás: minthogy Lüttich ez idő szerint Németországhoz tartozik, a táviratokért csak a belföldi díjszabás fizetendő.

ANGYALOK.

A háború zaja eljutott a gyerekszobába is. A mai gyerek háborús híreket akar és a szerető anyák mese helyett az ujsághíreket olvassák föl a gyerekeknek.

— „A németek — olvassa egy pesti anya a kis fiának — megverték a franciák balszárnyát.“

— Mamuskám, — kérdi az öt éves Ernő, — hát a franciák angyalok?

— Nem, fiacskám, sőt ellenkezőleg, — feleli csodálkozva az anyja.

— De hiszen azt mondtad, hogy a németek a szárnyukat verték meg a franciáknak!

IGAZI OROSZ CIGARETTA.

A porosz tiszt cigarettát kér a bajtársától. De annak is elfogyott már a füstölni valója. Egy orosz gárdatiszt, aki a hadifoglyok csoportjában áll, előveszi címeres cigarettatárcáját és udvariasan megkínálja a poroszokat.

— Bizonyára valódi orosz cigaretta! — mondja az egyik porosz.

De aztán elcsodálkozik. A cigarettának ismerős

formája és német fölírása van. — Az orosz gárdista elmosolyodik.

— Kelet-Poroszországban zsákmányoltam, — mondja.

— Tehát valódi orosz cigaretta! — szól szárazon a porosz.

HA AZ ANGOLOK PARTRA SZÁLLNAK.

Ezekben az időkben különösen érdekes és tanulságos fölidézni a nagy Bismarcknak jellegzetesen tömör mondásait, amelyekkel a mostanihoz annyira hasonló korban mindig fejen tudta találni a szeget. Egyszer valaki azt a veszedelmet fejtegette Bismarcknak, hogy Anglia megtámadhatja Németországot. Bismarck vállat vont:

— Nos, hadd támadjon meg. Elvégre joga van hozzá. Azért tart hadiflottát.

— Igen ám, de akkor elkezdi majd bombázni a kikötőinket.

Bismarck megint vállat vont:

— Ehhez is joga van. Elvégre azért vannak ágyúk a hadihajón!

— Igen ám, de ha szétbombázták a kikötőinket, akkor seregeket szállítanak partra.

Bismarck elnevette magát.

— Akkor pedig lecsukjuk őket. Mert ehhez már nincs joguk!

A NÉMETEK CSAK ELŐRE MENNEK.

Egy német őrmester megsebesült Franciaországban és meg kellett operálni. Az operációs asztalra fektették és egy frankfurti orvos hozzálátott a műtét előkészítéséhez. A beteget el kellett altatni. Hogy a bete-

get minél simábban segítsék át az öntudatlan állapotba, a frankfurti orvos azt mondta neki, hogy olvasson kétszáztól visszafelé. Az őrmester követve az orvos utasítását, olvasni kezdett:

— 200, — 199, — 198, — és így számolt egészen 189-ig, amikor már félig álomban így folytatta: — 190, — 191.

Az orvosok meglepődve figyelmeztették:

— Ne előre olvasson, hanem visszafelé.

A szegény őrmester, aki félálomban talán azt hitte, hogy újra a csatatéren van és egy szakaszt vezényel, erre így szólt:

— Micsoda? Visszafelé? Mi sohasem megyünk visszafelé, mi mindig előre megyünk!

Ezek voltak a sebesült őrmester utolsó szavai. Az altatószer elkábította és elaludt. Álmában bizonyára tovább álmodta a Franciaországban véghezvitt hőstetteket.

AHOGY FŐZTÉK, EGYÉK IS MEG.

Azokból az időkből való ez a kis história, amikor orosz csapatok garázdálkodtak keleti Poroszországban...

Az oroszok Insterburgban dőzsölnek, amikor híre érkezik, hogy jön Hindenburg, a muszkaverő. Nosza menekülni kell, összevonni a csapatokat ellentállásra. Olyan sietősen vonulnak ki az oroszok Insterburgból, hogy a hídakat se rombolhatják le, a vasutakat se pusztíthatják el, az összeharácsolt holmikat se cipelhetik magukkal. Még a saját ágyúikból is ottfelejtenek egy-két üteget. De amit csak lehet, mindent berondítanak, elpiszkítanak, — erre mindig ráérnek. Az óriás kenyérkészleteket például leöntötték petróleummal. Igy egy csapásra az olajat is tönkreteszik, a kenyeret is.

Hindenburg, amikor jelentették neki a gonosztettet, nyomban kiadta a parancsot:

— Izlés dolgában nem vitatkozhatunk az orosszal. Lehet, hogy ők így szeretik. Ennek okáért ezeket a kenyereket az orosz hadifoglyokkal kell megétetni.

...Azt mondják, hogy az orosz meg is ette. Sőt izlett is nekik.

ELJEN!

A Simplicissimus egyik számában láttunk egy egész oldalas szép képet. A kép címe: Eljen! Két jó magyarképű baka megy előre szuronytszegezve a képen. Thöny, a Simplicissimus kiváló művésze rajzolta a képet. A rajz alatt egy kis vers van, Ludwig Thoma írta. Igy szól magyar fordításban, amint ez „Az Est"-ben megjelent:

Zengtük felétek valaha:
Éljen a bátor, hős magyar!
Együtt küzd most a fegyverünk
És frissen cseng a régi dal.

Ugy-e jól van így, daliák,
Hogy a bajban ölelkezünk?
Virrad már a boldog jövő,
Örökre testvérek leszünk.

Soha mivelünk jól nem bánt ez a félelmetes müncheni élclap. Megható és sokat jelentő dolog hát most ez a szép kép és ez a komoly, lelkes kis vers ebben a tréfás, de komoly ujságban. A nagy és igazszívű német nemzet irántunk való tiszteletét és szeretetét érezni mögötte. A Simplicissimus barátja lett a magyarnak, ami nem csodálatos. Az a csodálatos, hogy a magyarnak ellensége van.

ILYEN ÖREG VÁSZONCSELÉD...

Karlsruheben történt. Lujza nagyhercegnő, az agg matróna, aki a sebesültek gyámolításában reggeltől estig fáradozik, későn este meglátogatott egy sebesültkórházat. Már majdnem mindegyik sebesült ágyban feküdt, egy kivételével, akinek azt a barátságos tanácsot adta, hogy ő is feküdjön már le. A sebesült harcos, aki nem tudta, hogy kivel beszél, így felelt vidáman:

— Igen, igen, de ilyen öreg vászoncseléd is haza mehetne már a tollasbálba.

A nagyhercegnő jót mulatott ezen a furcsa feleleten...

LEVÉL BERTÁRÓL.

Levél érkezett a harctérről a fiatal férjtől. Az asszony izgalmában nem tudja kibetűzni. Fölolvassa neki a bátyja:

> ...A legszebb napok minden nagy eseménye mellett az én gondolataim egyre a vastag Bertánál időznek. Könnyek gyűlnek a szemembe a meghatottságtól, ha képzeletemben megjelenik alakja s kinyújtom a kezemet, mintha meg akarnám símogatni. A vastag Berta... Tegnapelőtt láttam legelőször egy szép erdő szélén. Akkor pihent az árnyékban s a katonák nem zavarták nyugalmát. Én is csak lopva, meghatva mertem hozzá közeledni és végtelenül boldog voltam, hogy hozzáérhettem. Ha annyi ember nem látja, megcsókolom, nemcsak magam, hanem a Te nevedben is...

A fiatal asszony szorongva hallgatta az első sorokat, küzködött egy darabig a könnyeivel, azután zokogva borult a bátyja vállára.

— Megcsalt, a nyomorult!... És még hozzá mi-

lyen szemérmetlenül megírja... Egy ilyen vastag nővel...

A fiatalember azután tovább olvassa:

...*Másnap azután láttam a vastag Bertát, amikor dolgozott. Okádta a tüzet s mint a pelyhet köpte tizenöt kilométernyi messzeségbe az ezer métermázsás ólmot.*

— Istenem, — sikoltott föl az asszony, — micsoda nő ez!

Csak a levél végén tudta meg, hogy az ura a 42 centiméteres mozsarakért lelkesedik, amelyeket a német kedélyesség vastag Bertának nevezett el.

„SZIVES ÜDVÖZLETEK."

A katona nem csak a fegyverével harcol, de szavakkal is. Amikor szuronyát odaszegezi a puskacsőre, enyhén szólván is, káromkodik egyet. És amikor puskáját kilövi, amikor ágyúját elsüti, mindezt egyáltalán nem szótlanúl teszi. Régi megfigyelés ez a háborúkból. Már a marathoni csatatéren is százszámra találták a parittyaköveket, amelyekre a legkacskaringósabb jókívánságok voltak vésve. A középkorban pedig egyenest ilyen „fölirásos" lövegeket használtak.

A katona-pszichológia azóta sem változott. Csak éppen a harcieszközök változtak meg. De azért az új, rettenetes erejű robbanó-lövegek, amelyeknek méhében ezer halál leselkedik, még mindig alkalmasak arra, hogy velük valamit „üzenjenek" az ellenfélnek.

Egy német ujságíró, aki az Antwerpent ostromló hadseregnél járt, beszélt ott egy osztrák-magyar mozsárágyú-üteg parancsnokával. A mi 30.5-es mozsárágyúink a St. Catharine-erődöt bombázták és az üteg legénysége a kemény harcokban sem veszítette el aranyos humorát. A mi tüzéreink azzal mulatoztak, hogy

„üdvözleteket“ küldtek át a belgáknak: a halált és pusztulást rejtő gránátokra vidám üzeneteket írtak föl. Az első gyujtógránátra, amelyet a St. Catharine-erőd felé küldtek, ráírták: „Az első szíves üdvözlet.“ Ekkor még udvariaskodtak. A többire már kacskaringósabb katonai szólamokat írtak. És a világért sem mulasztották volna el, hogy valamennyi löveget egy-egy „üdvözlettel“ föl ne diszítsenek, ha mindjárt bizonyosak voltak is afelől, hogy üzeneteik nem is érkeznek meg sértetlenül.

...Változnak az idők. De a katona-szokások örökre egyformák maradnak. Még a robbanó-lövegek és a 30.5 centiméteres motorágyúk idejében is.

HADITUDÓSÍTÁS A GYERMEKSZOBÁBÓL.

(Berlin, október 22.) „... Fölmentem Lehmannhoz s a lépcsőházban egy gránát csapott az arcomba. A seb nem volt fájdalmas, de talán nem volt jelentéktelen sem, mert egy pillanat alatt elöntött a vér. Már menekülni akartam, de ott termett Lehmann szobalánya és megvígasztalt, hogy, aszongya, a gránát egy összegöngyölt kötény. És a vér, amely elöntötte ingemet, nem vér. Csupán cseresznyelé.

A gyermekek ma ebédnél gyüjtötték, hogy fölhasználják a háborúban. Csak az illuzió kedvéért, mert a cseresznye leve olyan, mint a vér.

Beléptem a gyermekszobába. A csata javában tombolt. A tizenkétéves Ervin széken állt és szakadatlanul lövöldözött a bátyjára. Adta a gépfegyvert, mert szakadatlanul tüzelt. És egyre kiáltozta: Parlez vous français?

Willit legalább ötven lövés fúrta már át. De nem hátrált. Bizonyára meghalt már, csak nem vette észre.

A csata elkeseredetté vált. Franktirőrök rohan-

tak elé hegyes ceruzáikkal. A kis Emil megfogott s egy székhez húzott. Le kellett ülnöm. Kemény és határozott kommandójának nem állhattam ellent, de hirtelen fölugrottam, mert a szék nádfonatába fogpiszkálót rejtett.

Ez volt az U. 9. Én pedig tudtomon és akaratomon kívül jelképeztem az Aboukir páncélos óriást. A fogpiszkáló a torpedó szerepét töltötte be. Oldalra kellett dűlnöm, mert így csinálta az Aboukir is.

E sebesülésre berontott a szomszéd szobából a Vöröskereszt Egylet a hétéves Lujza személyében. Óriás vizes spongyával esett nekünk. Aztán megtörült egy sötétfehér portörlő-ronggyal. „Most már tovább harcolhattok", — szólt egészen Vöröskeresztstilusban. Nekem még részvéttel megtörölte a galléromat és ingemet is, aminek következtében a cseresznyelé hígabb lett, de teret hódított. Meg akartam magamat nézni, de nem volt itt tükör. Kinéztem hamar az előszobába. Ott agyonlőttek, mint kémet."

KÉT TÁVIRAT.

A budapesti nagykörúti kávéházakban két fejedelmi táviratról beszélnek sokat mostanában, bár nem valószínű, hogy a villamosság szárnyán végigröpült valaha ez a két sürgöny. Az elsőt még a háború legelején az angol király intézte a német császárhoz, telegrafálván neki hetykén és keményen a következőket:

„Tisztelt Rokony! Vegye tudomásul, hogy három nap mulva egész rettenetes flottám Kielben lesz.
György."

Amire Vilmos császár igen szelíden és igen poroszul csak ezt a két szót felelte:

— U nájn!

Amit így is lehet leírni, hogy: U. 9.

Ez pedig az a tengeralattjáró német hajó, amely egész csomó angol hadihajó elsülyesztésével tette világhírűvé, de Angliában nagyon keservesen hangzóvá a nevét.

És ezzel fölöslegessé vált, hogy a német császár további távirati költségekbe verje magát.

A HŐS GENERÁLIS.

Az apa a hős Hindenburg tábornokról beszél gyermekeinek. A kicsinyek figyelmesen hallgatják. Egyszerre fölkiált a kis Gyuri:

— Velünk szemben is lakik egy hős generális!

Mindenki csodálkozik.

— Honnan tudod? — kérdezi az apja.

— Ej, istenem, — feleli a kis fiú, — hát ott a címtáblája; rá van írva: „General Agentur...“

A GYÁSZJELENTÉS BOCSÁNATA.

A német ujságok utolsó oldalait napról-napra sötétkeretü gyászjelentések borítják: a háború áldozatainak halálát adják hírül a hozzátartozók és a jelentések hangjából nem nehéz kiérezni a mély büszkeséget, amely a veszteség fájdalmával vegyül bennük. A hazáért meghalni!... annyira szép és dicső dolog, hogy még azok is részt kérnek belőle, akik betegségüknél, vagy öreg koruknál fogva már nem vonulhattak a harcba. Az egyik előkelő német ujságban ugyanis nemrégen egy 64 éves orvos halála híre jelent meg, az öreg urat szívszélhüdés érte és otthon, ágyban halt meg, hozzátartozói azonban nem mulasztják el a gyászjelentésben megemlíteni, hogy az elhunyt résztvett az 1870—71-iki német-francia had-

járatban. Az öreg úr halála után szinte bocsánatot kér, hogy a sok fiatalember hősi pusztulásának idején ő betegségben és nem a harctéren fejezte be életét, és honfitársainak elnézését kéri, mert hisz ő is megtette kötelességét hazája iránt s úgy állott a franciákkal szemben huszonhárom éves korában, mint ahogy az örök ellenséggel ma küzdenek a mai huszonhárom évesek...

AZ UJ PÁPA NEVE.

Az ujságok szerkesztőségében is megürültek az íróasztalok: nem egy szerkesztő ma kardot forgat toll helyet. Igaz ugyan, hogy a legtöbb ujságon az meg sem látszik, mert új erők pótolják a régieket, de egy kis német városkában — Wertingben — a háború lett a szülőoka egy mulatságos tévedésnek.

Werting városában hadba vonult a szerkesztő és helyébe egy kezdő ujságírócska ült. Úgy ahogy elszerkesztette az ujságot, de amikor az új pápa megválasztását kellett tudatnia publikumával, olyan hírt közölt, amelyet senkisem tudott megérteni. És Werting német városka lakói mindaddig, amíg a berlini lapokat meg nem kapták, nagy tévedésben voltak az új pápa neve felől. A Wertinger Zeitung ugyanis szeptember 3-án a lap élén a következő táviratot közölte:

Az új pápa.

Róma, szeptember 3. Dávid Emil Lajos Lipót Antal Celestin Henrik Izidor Emil Siegfried Antal bolognai bíbornokot pápának választották meg.

Ennek a különös táviratnak a nyitja pedig a következő: Amikor egy lapnak telefontudósítást adnak le, a nem általánosan ismert neveket, — miután a telefonon nem mindig lehet pontosan megérteni, — a

tévedés elkerülése végett sillabizálva szokták leadni. Nevezetesen olyan szavakat mondanak be a telefonba, amelyeknek kezdőbetűi összeolvasva az illető nevet adják. A Wertinger Zeitung berlini tudósítója is, — aki a pápaválasztás eredményét megtelefonálta — olyan neveket diktált, amelyek kezdőbetűiből a Della Chiesa név olvasható ki, de aki a telefonértesítést fölvette, az új szerkesztő, nem ösmerte még az ujságírásnak ezt a titkát és — tizenegy keresztnevet adott az új pápának.

SZONETTEK A LÖVÉSZÁROKBAN.

Mi van a lövészárokban?

Kilőtt töltények rézkupakja, elszórt sapkák, tört üvegek, ruharongyok, élelmiszerhulladékok, minden, amit a fantázia el tud képzelni és amit a háború elnyű. A lövészárokban katonák alusznak, esőben, szélben, hóban. Illő különös hangsúllyal bejelentenünk, hogy a lövészárokban már versek is teremnek. Eddig sok háborús verset olvastunk. Ezeket többnyire íróasztalon írták a költők. Égett előttük a villanylámpa, a papir kezesen símult tolluk alá, a tolluk engedékenyen ontotta magából a tintát. Azok a versek, amelyeket alább közlünk. a lövészárokról szólnak, de a lövészárokban is születtek. Hans Ehrenbaum írta, a hadbavonult poéta, aki a nyugati harctéren harcol, a franciák ellen. A költő tábori levelezőlapon küldte be a B. Z. am Mittagnak, amely le is közölte.

A verseket magyar fordításban — a „Világ“ nyomán — itt közöljük:

I.

Kezünkbe puska, csöndesen megyünk,
Botorkálunk a bús éjen keresztül,
Susogás hallik, egy fa ága rezdül,
Ki tudja, meddig ér a seregünk?

Az ellenség sorából, messze fönt,
Fénycsóva lobban. És tejszínű pára
Borúl a fűre, az erdő falára
És a fehér fény csöndesen elönt.

Mi meg egyedül, a nedves bokorban
Tapogatózunk, néha puska roppan,
És a lövések zaja sorba zeng.

Hadoszlopok tünnek föl ködbe, gyarlón,
Egy pillanat, itt zúgnak már a tarlón . . .
Jön a parancs s fekszünk a porba lent.

II.

Három hosszú nap óta áll a harc itt,
Étel nélkül fekszünk és álmosan.
Alig dobol üterünk, szinte alszik,
Erünkbe akadoz a vérfolyam.

Az árok alján zápor árja paskol,
Mint gyermeké fázik az ajakunk.
Most mint bábok nyulunk föl a harasztból,
Most sáros földbe ássuk el magunk.

A tüzeléstől, melynek füstje elszáll,
Nem tudnak semmit a görbült kezek már.
„Álom“ ... „Kenyér“ ... gondoljuk hallgatag.

Egyszerre géppuskák tik-takja kattog
Égő faluból, reng a föld alattok
S a villamos hang cél felé ragad.

Ime, a németek szonetteket írnak a háborúban. És a XX. században az olvadékony és kecses olasz versforma is háborús vértezetet kap, a szonett, amely

valaha epedő és finomkodó szerelmi vallomások kalitkája volt, csatadalokat foglal magába. Olasz és francia költők éltek vele. Ma a román formát kölcsön kéri egy germán katona. Tulajdonképpen az az érdekes, hogy a német költő, aki a lövészárokban, rozoga ceruzával írta ritmusait, mindig gondosan ügyelt a mértékre, a rímek tiszta, csengő voltára, a kép tökéletes megszerkesztésére. Ha srapnelzápor zuhogott a lövészárokra, akkor félretette a ceruzáját és elővette a puskáját. Közben megértek a sorok. A németek nyugodt, biztos és fölényes hadjáratára jellemzőek ezek a versek.

Dokumentumok ezek a szonettek is: a XX. század nagy háborújának dokumentumai. A mi korunk katonái szonetteket írnak a lövészárokban...

A SEBESÜLT BAJOR.

Egy németországi előfizetőnk írja:

A magyar virtusnak kedves példája történt meg itt, amiből kitünik, hogy nemcsak a somogyi legények híres verekedők, hanem a bajorok is.

Hilda nagyhercegnő legutóbb meglátogatta az egyik heidelbergi tábori kórházat és megállt egy sebesült bajor előtt, akit nem kevesebb, mint hat golyó ért.

— Na, — mondta a nagyhercegnő, — alaposan elbántak magával.

A bajor mosolyogva felelte:

— Ha látná királyi fenség, hogy békében is mint kerülünk mi haza a vasárnapi búcsúkról, tudom, nem szörnyűködne annyira!

Közös ellenségeink

AZ ELMARADT VENDÉGEK.

1914 szeptember havára illusztris vendégeket készült fogadni Bécs és Budapest városa. A tavalyi békekongresszuson, Hágában, ugyanis úgy határoztak az összes nemzetek delegáltjai, hogy az 1914-iki esztendőben Bécsben tartják meg a világbéke mellett való nagy szónoklataikat és azután, a fáradalmak kipihenésére, átrándulnak egy kicsit Budapestre.

Tavaly még kongresszusokon vélték megvédhetni a világbékét a francia, angol, belga, orosz szónokok. De az 1914. esztendőben éppen ők voltak azok, akik nem a torkukat, hanem — a bajonetteket köszörülték, mialatt mi Szerbiával tárgyaltunk.

Egy rövid esztendő, nem, csak pár hónap elég volt ahhoz, hogy elfelejtsék a fellengős szólamokat. És hogy elfelejtsék azt, hogy Bécsbe meg Budapestre készülődtek.

De hiába felejtkeztek meg minderről. A mi ágyúink, a mi fegyvereink éles szava eszükbe juttatta ezt is. És ime, most még nagyobb számban érkeznek hozzánk a világbéke üres szólamai sápadt hirdetőjének, az „atyuskának“ hívei. Igaz ugyan, hogy nem

a maguk jószántából „látogatják meg“ és „keresik föl“ Budapest meg Bécs városát, de azért mi mégis — szívesen látjuk őket: az orosz hadifoglyokat.

Az elmaradt vendégek helyett ők kárpótolnak búsásan bennünket.

PETÁR KIRÁLY BUDAPESTEN.

Hát biz' ez nem tréfadolog: a párisi Matin, mely alapos értesüléseit ez idő szerint valószínűen Nisből kapja, a legkomolyabban arról számol be olvasóinak, hogy Karagyorgyevics Petár hősies küzdelem után bevette Szerajevót s onnan egy marsban meg se állt — Budapestig.

E szörnyű hír hallatára igazán nem marad más hátra a számunkra, mint azon tünődni, vajjon ostoba-e a jeles francia ujság, vagy olvasóközönségét tartja-e annak. Ha ostoba, ellenség létére is őszintén sajnáljuk; ha közönségét vezeti orránál fogva, magának árt vele, mert a nagy kiábrándulás után olvasói bizonyára nem a Matint fogják a legjobban értesült párisi lapnak tartani. Egyébként megnyugtathatjuk a Matint, hogy a dicső Petárnak rövid időn belül lesz szerencséje hozzánk, a mi hős katonáinkhoz, akik megvizitelik, ha ugyan addig egészségi okokból el nem vonul — Hellasz kék ege alá.

A JÓSZÍVÜ ANGOL NEVELŐNŐ.

A háború vértengerében itt-ott kedves, derüs szigetecskére bukkanunk, amely egy pillanatra elfeledteti velünk azokat a borzalmakat, amelyek rászakadtak a világra. Ilyen a következő kis történet is: Hecht József nagykereskedő családjánál volt egy angol nevelőnő, aki a háború kitörése után visszautazott

hazájába. A nevelőnő azelőtt Jármay Gyulánál, a Hitelbank volt igazgatójánál volt alkalmazásban. A minap levelet írt mind a két családnak.

A legnagyobb szánalom hangján vigasztalta volt gazdáit, minthogy azt olvasta az angol lapokban, hogy Budapestet bombázzák az oroszok, itt a legrettenetesebb éhinség dühöng és hogy az emberek éhezve, kétségbeesetten futkosnak az utcákon. Nem feledkezett meg — írja — azokról a szép napokról, amelyeket itt töltött és arról a jó és kedves környezetről, amelyben élt. Ő maga is szegény, de hogy hálájának valahogyan kifejezést adjon, segíteni akar a nyomorukon.

Igy írja ezt a volt nevelőnő, s hogy mennyire komolyan veszi az angol lapok hazugságait, legjobban bizonyítja, hogy Jármay Gyula az angol nevelőnő levelében három aranyat is talált gondosan papirba csomagolva.

TESTVÉREK HARCA.

Az élet a leghatalmasabb fantáziájú regényíró. Régi igazság ez, amelynek erejét ebben a háborúban érezzük csak igazán, amikor a hihetetlenségek is valósággá válnak. Melyik író merné azt megírni regényben, amit egy berlini lap jegyzett föl:

Egy svájci származású berlini nő kétszer ment férjhez és mindkét férje meghalt. Az első férje francia volt, a kitől két fia maradt. Másodszor egy német gyároshoz ment férjhez az özvegy, akitől szintén két fia maradt. Most, amikor a háború kitört, az özvegynek mind a négy fiát behívták katonai szolgálatra. Két idősebb fia francia állampolgár lévén, a francia hadseregbe vonult be, két ifjabb fia pedig a porosz hadseregbe. A négy fiú tehát egymás ellen vonult hadba és hogy a tragédiájuk teljes legyen: mind

a négyen el is estek már a franciaországi harcokban.

Az ő számukra ez a háború igazán: testvérek harca volt.

A FANTASZTIKUS HADSEREG.

Az angolok — ők maguk így hiresztelik — mind az öt világrészből küldenek segítőcsapatokat az európai harctérre, hogy a franciák oldalán a németek ellen harcoljanak. A skótok után hinduk, maorik, pápuák, zuluk és kanadaiak kötnek ki a francia partokon, de a színes hadsereg nem is olyan félelmetes, mint inkább — nevetséges.

Nemcsak mi tartjuk kómikusnak ezt a színes inváziót, hanem még a semleges országok is. Az olasz lapok például egyenest tréfát űznek ezekből a segítő expediciókból. A milanói „Meschino", az olaszok legjobb élclapja még meg is toldja az angolok fantasztikus híreit, amikor a következő kis hírt közli, föltünő betűkkel:

Lapzárta után érkezett távirat:

Megbizható forrásból értesülünk, hogy a mai napon nyolcszázezer Mars-lakó érkezett meg szerencsésen Angliába, teljes hadi fölszereléssel, hogy nyomban Franciaországba hajózzanak át.

CSILE ÉS A VILÁGHÁBORÚ.

A világháború kitörése után első dolga volt Angliának, hogy elvágta a németek amerikai kábeleit, amelyeken a mi győzelmeink híreit röpíthetné át a villámos szikra az Uj-világba. Angliának egyik legfőbb gondja az volt, hogy Amerika semmit se tudjon

meg a mi győzelmeinkből és egyedül az ő híreire legyen utalva. Kalmárfogás ez, de — sikerült. Amerika csak az angol híreket veszi át és így az Uj-világ hirlapjai tele vannak angol-francia-belga-szerb győzelmekkel. El lehet képzelni, hogy ha Északamerika tele van képtelen harctéri hírrel, milyen orgiákat ül a hazugság és tudatlanság Közép- és Délamerikában. Egy Lo Espejoban, Csilében lakó német, bokrétába szedte a csilei lapoknak a háború első hetéről szóló híreit:

Augusztus 3. Az oroszok bombázzák Belgrádot. Az angol flotta elfoglalta Kielt és az Északi-tengeren harcol a németek és oroszok ellen. Augusztus 4. Kölnben a németek a Hanza-hotel tetején gyorstüzelő ütegeket állítottak föl, hogy védekezhessenek a francia repülőgépek ellen, melyek bombáikkal elárasztották egész Németországot. Garros francia léghajós repülőgépével rárohant egy német Zeppelinre és megsemmisítette, miközben maga is életét vesztette. A franciák Belgiumban megvertek százezer németet, akik Hollandiába menekültek, ahol lefegyverezték őket. Augusztus 6. Hivatalosan jelentik Párisból, hogy a Breslau és Goeben Algirnál harc nélkül megadta magát a francia flottának. Az angolok és franciák részint elsülyesztették, részint elfogták az összes német cirkálókat. Augusztus 7. A német császár hadat üzent az összes európai államoknak. A londoni német nagykövet nagyon levert és kijelentette, hogy a német császár nagyzási hóbortja tönkreteszi Németországot. A németek tömegesen dobálják el a fegyvert, amint föltünnek a belga csapatok, stb.

A csilei német vígasztalja magát, hogy a csilei franciák, akik ezeket a bolond híreket őrjöngő lelkesedéssel fogadták, úgy fognak most is járni, mint Valparaizoban 1870-ben. Az ottani francia kolónia akkor táviratot kapott, mely szerint a franciák elfogták a német hadsereget a trónörökössel együtt, mire a föllelkesült kolónia nagy bankettet rendezett. A bankett

előtt néhány órával azonban megérkezett a franciák szedáni kapitulációjáról szóló hivatalos jelentés. Persze iszonyatos volt a csalódás és kétségbeesés, a francia konzul pedig megjelent a német kolónia elnökénél.

— Uram, — szólt hozzá, — senki sem kívánhatja az én lesujtott honfitársaimtól, hogy a borzasztó csapás mellett még a bankett-költséget is megfizessék.

— Ezt bizony nem kívánhatja senki.

— Pedig meg kell fizetniök, mert a vendéglős már megfőzte az ebédet.

— Ez baj. De nem lehet segíteni rajta.

— Igen, lehet. Önök segíthetnek. Önök győztek, ennélfogva önök bankettezhetnek.

— Értem. Szóval, hogy mi együk meg és fizessük a franciák bankettjét?

— Ez az, uram. Éppen ez.

— Nagyon szívesen.

Igy történt, hogy 1870-ben a németek ették meg a franciáktól rendelt bankettet.

A csilei német azt hiszi, hogy most is így lesz, és bizonyára . . . joggal hiszi.

EGY TANÁR

a diákjainak írásbeli leckét adott. A tárgy: a háború. Az első feladat, amely a tanár kezébe került, így kezdődött: „Jól néznek most ki a franciák!“ A professzor megcsóválta a fejét, aztán így szólt a diákhoz:

— Jól néznek ki: ez a legrettenetesebb germánizmus; a gut ausschauennak szolgai fordítása. Mint tanár azt mondanám: „a franciák helyzete igen kedvezőtlen“, de mint jó magyar ember azt mondom, hogy — nézzenek csak ki továbbra is jól!

A HAZUGSÁG MALMA.

A hazugság malmát üzembe helyezte a francia kormány. Szaporán őrli a portékát s szórja világgá. Kerepel a malom.

S híre jön belga-francia győzelmeknek. Lüttich és Namur még áll. A muszkák vígan masiroznak Berlin felé. A magyar nemzetiségek föllázadtak. A győzelem biztosan a franciáké.

A hazugság malma Párisban kelepel. Úgy látszik nagyon szükséges lesz munkáját megakasztani, nehogy a franciák maguk is elhigyjék ezeket a szomorú hazugságokat. A németek már mennek is odafelé.

A BOMBAVETŐ VÉNUSZ.

Páris bombáktól remeg: a német aviatikusok, kissé túlzott figyelmeskedésből nap-nap után megjelennek Páris fölött és üdvözleteket küldenek le a ma-

gasból. Ezek az üdvözletek pedig: bombák. Nem csoda tehát, ha a párisiak folyton az ég felé néznek.

A bombás repülőgépek látogatásának idején a Pont des Arts-on nagy tömeg verődött össze, amely az égnek egy világító pontjára meredt.

— Német repülőgép, — ordította mindenki. — Égő bombavetővel repül Issy fölött!

Szerencsétlen véletlen folytán ebben a pillanatban egy tekintélyes tudós, az Instituts (az akadémia) tagja haladt el éppen arra.

— Esztelenség! — szólt a tömeghez a tudós. — Nem repülőgép az, hanem a Vénusz bolygó.

— Mit, bolygó? — ordított dühösen a tömeg. — Ez egy boche (egy disznó), aki bombát akar ledobni! — és nekitámadtak a tudósnak és véresre verték.

Senki sem sejtette, hogy a szegény tudós a párisi csillagvizsgáló igazgatója volt.

És a csillag, a szelíd Vénusz nyugodtan tündökölt tovább az égen, mintha tudomásul sem venné, hogy milyen izgalmak központja lett.

Világháború kellett ahhoz, hogy Páris észrevegye az ég gyémántsugarú, apró lámpását.

„ÉG A KUNYHÓ, ROPOG A NÁD...“

Egy budapesti mulatóhely színpadára három lány robban be. Bokorugró szoknya... trikollorok... magyar pruszlik... piros csizma... A kezek a csipőn. Mind a hárman csárdást ropnak és énekelnek:

Ég a kunyhó, ropog a nád...

Emeld szemedhez a látcsőt. Tudod kik ezek a lányok? Mind a hárman angolok szegénykék, akik a mozgósítás után itt rekedtek egy orfeum színpadján, a C... Sisters, az excentrikus angol táncok bemutatói, az érzelgős és kedvesen buta angol kuplék éneklői, akik jobb időkben az anyanyelvükön kántáltak. Ma véka

alá rejtik a nemzetiségüket. „Öleld magadhoz a barnát...“ mondják az árvák, a fogukon keresztül szürcsölve, a torkukból gurgulázva, a nyelvükkel csettintve.

Az embernek könnyek tódulnak a szemébe. Egyetlen szót se tudnak magyarul, de azért énekelnek, már ahogy Isten tudniok engedte. „Myg a soecket soron g at owd... Ast a bowr nat el sales tat...“ Minden este láthatod őket, aranyzsinóros derékban. Csak álruhában mernek föllépni: ebben a viseletben. Albion lányai azonban szeretik a cifra keleti kosztümöt. Pénzt hoz nekik, táplálja őket, hálásak érte. Nélküle koldulniok kellene a hideg novemberi aszfalton.

AZ ANGOL CENZURA.

Az amerikai ujságok, amelyek csak az angol kábeleken át kapnak híreket az európai világháború eseményeiről, lázadoznak, hogy az angol cenzura milyen hallatlan stupiditással dolgozik. Teljesen ártatlan táviratokat katonai tudósításoknak néz és töröl. Az egyik tekintélyes amerikai lap, — az angol cenzura illusztrálására — a következő kis történetkét mondja el.

Egy Londonban élő amerikai a főpostára kísérte egyik barátját, aki Svájcba akart táviratozni. A táviratot francia nyelven írták meg, mert a szabály szerint annak az országnak a nyelvén kell táviratozni, ahová a sürgönyt címezik. A postahivatalnok összeráncolta a homlokát:

— A táviratot nem vehetem át, mert nincs svájci nyelven írva.

Hosszas magyarázgatás következett most. Mindenáron meg akartuk győzni a hivatalnokot, hogy svájci nyelv nincs a világon. A távirótiszt egy pilla-

natra eltünt, hogy kollégáival tanácskozzon. Mikor visszajött így szólt:

— Na, most az egyszer még fölveszem franciául...

„FÖLÖSLEGES".

Egy angol könyvkiadó-cég kerülő úton, Svájcon át, a müncheni Lehmann-céghez azzal a kérdéssel fordult, hogy Lehmannék milyen árban engednék át Schönwerth német orvosnak Hadisebészet című, orvosi körökben jól ismert könyvének lefordítását és kiadását. A müncheni könyvkiadók az angol cégnek ekként válaszoltak:

„Schönwerth Hadisebészet című művének angol nyelven való megjelenése fölösleges. Az elpáholt angol katonák német kórházakban tartózkodnak és Schönwerth könyvének eredeti kiadása szerint gyógyítják őket."

ANGOL AZ ANGOLOKRÓL.

Az angolok ideges félelme a német kémektől már Albion fiainál is kezd kómikus lenni. A nálunk is jól ismert angol író, Jerome K. Jerome, akinek nevében a K. betű Klapka név rövidítése, tollhegyre is tűzte ezt a tünetet. A londoni Daily News szeptember 4-iki számában az angol író „Kémvadászat" címmel ezt írja: „Bizonyos harmadrangú ujságírók az állítólagos német kémek fölött való fölháborodásukban szeretnék az egész angol népet kémek nemzetévé változtatni. Szerintük az angolok rémült szívvel és gyilkos gondolatokkal eltelve figyelik Londonban a szerencsétlen kis német boltilányokat és a külvárosokban a péksegédeket, amint a munkából hazafelé tartanak. A

terv éppen olyan megvetendő, mint amilyen groteszk. Az olyan ország, amelynek lakosai egy marékra való kém miatt nem tudnak éjjel aludni, inkább ne is bocsátkozzék háborúba.

Egy dél-angliai nagyobbacska városból való a következő történet (amelynek hitelességéért Jerome K. Jerome szavatol). Néhány boy-scouts-ot a városi vízvezeték őrzésével bízták meg. Verőfényes délben észreveszik, hogy valaki, aki már messziről gyanúsnak látszik, közeledik a vízművekhez. Kétségkívül a German Spy! A német kém. Vajjon mit tart a kezében? A boyok ugrásra készen várnak. A kém azonban nem jön. Eltávozott, megszökött. De rettenetes bizonyíték maradt utána. Kicsiny, lapos bádogdoboz, nagyon hasonló azokhoz, amelyekben mindenféle francia szardiniákat árulnak. A doboz oldalán azonban kis cédula: „Poison" fölírással. Világos, a kém meg akarta mérgezni a vízvezetéket. Éppen a munkájánál zavarták meg a boyok. A bádogdoboz megdöbbentő corpus delicti, a gyorsan hivott rendőrség azonnal le is foglalta.

De sajnos, a rendőrkapitány kislánya a felsőbb leányiskolába járt és sajnos, nagyon szorgalmasan tanult franciául. És egész naivul megjegyezte, hogy a méregdoboz fölirata voltaképpen nem poison, hanem poisson, két s-szel és ez azt jelenti, hogy — hal.

Az egész város megkönnyebbülten lélegzett föl.

BELGIUM SORSA.

A meghódított Belgiumról beszélgetnek.

— Belgiumon meg fog osztozni Anglia és Németország, — mondja egy úr.

— ? — a másik.

— Igen. Anglia kapja a belga királyt és a németek — az országát!

Szorul az angol

MILYEN A „FRANCIA HARCOS" SÍRJA?

A német katonák híresek arról, hogy nem lehet őket egykönnyen félrevezetni. Erre vall az a történet is, amelyet egy bajor katona írt haza levelében. „Néhány nappal ezelőtt R. városban voltunk, — írja a katona — ahol egy parasztember háza mellett egy francia katona sírjára akadtunk. A sír fölött kereszt állt, amelyre ez volt írva: Itt nyugszik egy francia harcos. — Nagyon különösnek és gyanúsnak találtuk a dolgot és fölbontottuk a sírt, amelyben a francia harcos helyett kétszázhúsz üveg finom bort találtunk. Elképzelhető, hogy a paraszt milyen szemet meresztett, mikor hozzáláttunk a bor elfogyasztásához. Mert az csak természetes, hogy ittunk egy kicsit az ilyen halott ... egészségére."

ANGOL GYŐZELMEK.

A hadiszerencse csak nem akar az angolokra mosolyogni, akik pedig — és ez érthető — szeretnének már némi győzelmeket is aratni. Ha már a valóságban nem sikerül nekik, legalább az ujságokban.

És ez végre sikerült is nekik: az angol lapok egy város romhalmazának fényképét közlik, evvel az aláírással:

„Az angol flotta rommá lőtte Hamburgot".

A fényképek tényleg romokat mutatnak, de — még ez is a németek érdeme. Ugyanis Hamburgban évek óta nagy építkezések folynak és ősrégi városrészeket teljesen lerombolnak, hogy a régi házak helyébe modern házakat, utcákat és térségeket építsenek. Nehogy azonban a régi város teljesen megsemmisüljön, a lerombolás előtt a halálra szánt városrészekről fényképeket készítettek, valamint lefényképezték a városrészeket lerombolás közben is.

Ezek azok a fényképek, amelyek Angliába kerültek és amelyeket az angol lapok evvel a kérkedő címmel közöltek.

Szóval, a győzelmi fotografiák Hamburgról kissé furcsán festenek: nemcsak a romok, de még a fényképek is német kézből erednek.

A LEGCSÖNDESEBB SZÁLLÓ.

A hirdetésekben is van tragikomédia. Tizenkét napon át mennydörögtek a német ágyúk Antwerpen falai előtt és tűzesőt röpítettek a belgák utolsó védvára felé. Srapnelek sivítottak, gránátok robbantak az antwerpeni házak fölött és a pokoli koncertbe belédörmögött a 42 centiméteres mozsarak basszusa. Dante tűz-pokla lett Antwerpenből.

És az ostrom e borzalmas napjaiban az antwerpeni „Matin" napról-napra közölte az „Amszterdam-szálló" hirdetését, amely így kezdődik:

> A legcsöndesebb szálló. Pihenésre, nyugalomra a legalkalmasabb.

A csöndes szálló Antwerpen egyik legcsöndesebb helyén volt — béke idejében. És a hirdetést még akkor szövegezték. De az antwerpeni „Matin" még október 7-iki számában is — amikor pedig már több mint tíz napja dörögtek a Schelde partján a német ostromágyúk — közölte a háborúnak ezt a legmulatságosabb anakronizmusát.

ÁGYÚK KERESTETNEK.

Nem hiába idézte föl az angolok kapzsisága a világháborút, nem hiába hirdetik az angliusok gőgösen, hogy csak akkor lesz béke, amikor ők akarják,

nem hiába mondják, hogy minden hatalmak közt Anglia a leghatalmasabb, — minden okuk megvan rá. Ha nem is eddigi diadalaik, ha nem is verhetetlen haderejük, de az a hirdetés bizonyítja azt igazán, amely a „Daily Telegraph"-ban jelent meg:

Alkalom segélynyujtásra.

Egy ujonnan fölállítandó zászlóalj számára sürgősen kerestetik:

hat gépfegyverből álló üteg.

Aki országunknak gyakorlati hasznot óhajt ez irányban nyujtani, lépjen érintkezésbe ezzel a címmel:

A. W. Hodges esqu.
(61. Gracechurch street London E. C.)

Mi is szívesen leközöljük ezt a hirdetményt. Akinek véletlenül van néhány heverő gépfegyver-ütege, csakugyan jót cselekszik vele, ha a jelzett címmel érintkezésbe lép. De persze sietni kell. Hogy a németek még idejében elszedhessék az angoloktól a sürgősen keresett gépfegyver-üteget.

A HARANG JÓSLATA.

Baljóslatú módon beteljesedett a belga Gent városháza tornyában lógó harang fölírása. A harang, melynek a városház építője után a „Roclandt" nevet adták, egyik nevezetessége volt mindig az ősi flandriai városnak, melynek pedig nem egy muzsikáló harangja ismeretes. A harang most ismeretlen okból megrepedt, elnémult s hiába kisérleteznek a szakértők, nem tudják megszólaltatni. Pedig a harang igazi ereklye; 1314-ben készült, 1659-ben átöntötték, de az ősi fölírást meghagyták rajta. A baljóslatú fölírás, mely most szomorú módon beteljesedett, így hangzik:

— Az én nevem Roclandt; ha hangom tompán szól, valahol tűz ütött ki; ha pedig harsány hangon száll az égnek, Flandria győzött a harcmezőn! ...

Tán azért repedt meg a híres harang, mivelhogy egy ideig most úgy sem szállhat harsány hangja az égnek. Flandria ugyanis nem győzött a harcmezőn — a németek győzték le Belgiumot, az egykor büszke Flandriát. És Gentben is német zászló leng a híres városházán ...

AMIVEL AZ ANGOL VIGASZTALÓDIK.

Két angol zsoldos katona beszélget a háborúban. Az egyik szomorúan szívja kurta fapipáját és nagyokat sóhajt.

— Hiába, — mondja, — ezek a kutya németek mindig elverik rajtunk a port.

— Ne búsúlj, Harry, — vigasztalja a bajtársa. — Megverhetnek ahányszor csak akarnak, de a footballban még sem tudnak legyőzni.

TALÁLKOZÁS.

Negyvennégy évvel ezelőtt történt. Két nagy nemzet egymás ellen támadt, véres, romboló dühvel, halálos elszántsággal. Rettenetes tragédiák játszódtak le a fényes nagyvárosokban, meg a napfényes, fehérházas, apró falvakban. A legények énekelve indultak a harcba ... éppen mint most ... És sok vidámkedvű, dolgos ember nem jött vissza többé. Ott feküdtek némán, egymás mellett a német és a francia férfiak, Gravelotte, St. Privat, Szedán csatamezőin, Párisig, Metz, Strassburg falai előtt. Éppen, mint most ... Egy provencei kis faluban a bokrétás legények között elment katonának Michel Lafonte is. Ő nem énekelt ...

A feleségét hagyta otthon és az apró gyerekét. Ő sem tért vissza többé. Felesége, kis fia, fehér házacskája hiába várta. Senki sem tudta, hogy hova lett. Talán még visszajön, reménykedett sokáig az asszony. Nem tért vissza. Ki tudja, hol halt meg, hol fekszik? Francia föld, vagy idegen rög takarja porló testét? Mult az idő, a hónapok, az évek. A fehérfőkötős fiatal asszonyból középkorú asszonyság, azután meghajlott derekú, fehérhajú öregasszony lett. A földön mászkáló apró gyerek is felnőtt. Meglett férfi lett már, s mint annak idején az atyja, tovább szántogatta földjét, nyesegette szőllőjét. Azután egyszer megint zivataros felhők sorakoztak Európa egén. Nagy nemzetek törtek egymás ellen, vérengző haraggal. A provencei kis falu legényei énekelve, virágos kalappal mentek katonának. Köztük ment Lafonte is. Sok csatában harcolt, ment előre-hátra, mindig becsülettel megtette, amit rábíztak. Egyszer aztán fogságba került. Németországba vitték, a lerchfeldi fogolytáborba. A fogoly megnyugodott sorsában. A napok eseménytelenül, lélekölően unalmasan multak. Egy szomorú, csős őszi délután meghalt egy fogoly. Nagyszakállú, komoly képű marokkói legény volt. A német pap imát mondott fölötte, azután kivitték a temetőbe. A foglyok ott lépkedtek a halott bajtárs mögött. A temetőben hideg szél süvöltött, a foglyok dideregve húzták össze testükön a tépett, vékony katonakabátot. Lafonte is ott ment köztük. A halott deszkakoporsóját lebocsátották a sötét verembe. A pap még egy rövid imádságot mondott fölötte. Lafonte szórakozottan nézegette a sírfölírásokat. Karl Schneider, Anton Mayer... A koporsón dübörögtek a rögök. Egy félig elmállott, az időtől megkorhadt keresztre tévedt a pillantása. Michel Lafonte, meghalt 1871 .... Megtántorodott, a szeme előtt elsötétült a világ. Elfulladó torkán kiáltva tört ki a szó:

— Ez az én apám!

Elájult. Az idegen emberek könnyes szemmel álltak körülötte...

... Igy találkozott a fiú az apjával. Negyvennégy esztendő után.

AZ ARRASI MACSKA.

Nemcsak a hajdani építészek, hanem a várépítő mesterek is egy-egy kőbe faragott tréfával, ötlettel iparkodtak fokozni műveik külső hatását. Igy például Mainz várának ódon bejáratát kőből faragott három emberfej díszítette valaha; az egyik szélső fej a nyelvét öltögette az ellenségre; a középső komoran, elszántan tekintett előre, a másik szélső sírt. A német csapatoktól annyira szorongatott Arras várát is egy kőszobor ékesíti, amely egy egeret űző macskát ábrázol; alatta ez a két sor olvasható:

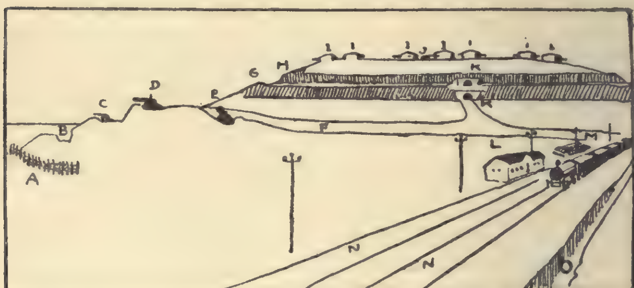
„Les français prendront Arras
Lorsque ce chat prendra ce rat."
(A franciák akkor veszik be Arras-t,
Mikor ez a macska elfogja ezt az egeret.)

Mikor azután a franciák 1640-ben mégis bevették a várat, az első sor „prendront" szavából a „p" betűt egyszerűen lefaragták, miáltal a vers éppen az ellenkező értelmet kapta, így:

„Les français rendront Arras
Lorsque ce chat prendra ce rat."
(A franciák akkor adják föl Arras-t,
Mikor ez a macska elfogja ezt az egeret.)

Hogyha az előjelek nem csalnak, megtörténhetik, hogy a németek megint visszahelyezik a lefaragott betűt az eredeti helyére.

A felső kép vázlatot mutat, amelyet a németek egy elfogott angol kém zsebében találtak. Hogy ez a vázlat nem valami ártatlan képecske, azt az alsó kép mutatja. A vázlat ugyanis egy erődítményt mutat, amelyen a fák, bokrok, stb. egészen mást jelentenek, mint amit ábrázolnak. Az alsó kép a kulcsa a felsőnek, így például A drótsövényt, B lövészárkot, C tábori üteget, D mozsarat, E nehéz üteget jelent. F az országút, G a külső árok, H a belső árok, I páncéltorony, J megfigyelő-torony, K az erőd bejárata, L a vasuti állomás, M vasuti mozgó-anyag, N kettős sínpár, O vízárok.

A FRANCIA VÖRÖSKERESZTESEK.

Egy francia ujság írja ezt a háborús epizódot:

A párisi közönség rettenetesen kiváncsi és lépten-nyomon kellemetlenkedik ezzel a hadvezetőségnek. Az előkelő világ passziója közé tartozik most az autókirándulás a harctérre. Urak és dámák fölülnek az autókra és elmennek addig, amíg lehet és fölhúzódva valamely magaslatra, távcsővel nézik a harcot. Nem igen látnak semmit, de azért naphosszat ott gukkereznek.

A minap egy vezérkari tiszt került a magaslatra és bosszankodva látta a kellemetlen kiváncsiakat. Rájuk mordult:

— Mit keresnek itt? Van-e engedélyük?

A kiváncsiak, úgy látszik, összetanultak, mert kórusban válaszolták:

— A vöröskereszteseknek jöttünk segíteni.

— Szép, — felelte a vezérkari tiszt. — Majd adok munkát is mindjárt. Ott a völgyben döglött lovak vannak. Tessék elásni azokat. Indulás!

S az előkelő urak és hölgyek kénytelen-kelletlen nekifogtak a döglött lovak elásásának. Estig dolgoztak.

Másnap azonban nem volt a magaslaton egy gukkerező sem.

COLOGNE — POLOGNE.

Párisban nincs többé kölni víz. Azaz hogy van, de most más a neve. A párisi borbély-műhelyek falán függő díjszabásban mostanában ez olvasható: „Fejmosás „lengyel vízzel“ 1 frank.“ A tudakozódásra pedig a borbély halkan a fülébe súgja a vendégnek:

— A tarifán mindössze csak egy betűnyi változtatást tettünk: Eau de Cologne — Eau de Pologne. A víz azonban maradt a régi.

Jellemző az eset a franciák német-gyűlöletére, csakhogy kérdés, mire keresztelik el akkor a „lengyel vízet“ a párisi borbélyok, ha Orosz-Lengyelország sem lesz többé orosz kézen?

Az angol és francia hadsereg csodálatos cooperációja

A KIJÁTSZOTT HADICENZURA.

Egy barátunk Franciaországban rekedt s ott most hadifogoly. Most végre megengedték neki, hogy levelet írjon haza. Persze franciául kellett írnia s természetesen előzetesen be kellett mutatnia írásait a hadi cenzornak. Már a cenzura kedvéért is megírta, hogy nagyon jól van, jól bánnak vele stb. De hogy valóban megnyugtassa övéit, két magyar mondatot belesikkasztott a levele végére. Szószerint így:

„Bons baisers à toi, à Maman, Ernő, Étel, Rossz, Jól, Érzem, Magam et à les autres.“

Persze a derék francia cenzor az Ételt, a Roszszat, az Érzemet, a Magamat csupa rokonnak meg jó barátnak értelmezte. S a levél átment a rostán.

MENNYIBE KERÜL NAGY-BRITANNIA MEGSEMMISÍTÉSE?

Pontos számítás szerint 85.000 koronába. A számítás a következő. Egy úszóakna elegendő arra, hogy elpusztítsa a legerősebb hadihajót. Ha Angliának tiz dreadnougthja elpusztúl, akkor elveszti hegemóniáját a tenger fölött és akkor szó lehet világhatalmának megsemmisítéséről. Egy úszó akna értéke testvérek között 8500 korona. Ebből látható, hogy Angiia megbuktatása olyan vállalat, amelyet szerényebb polgári viszonyok között élő hatalom is megengedhet magának. A fontos az, hogy jó helyre rakja le a tíz aknáját.

PÁRBESZÉD.

Első francia tábornok: Még egyszer szeretném megverni a németeket.

Második francia tábornok: Hogyan, hát már egyszer megverte őket?

Első francia tábornok: Nem, de már egyszer szerettem volna!

A FRANCIA CENZURA.

A párisi „Cri de Paris“ panaszolja, hogy a túlszigorú cenzura egyik kiváló francia tábornokról írott cikkéből olyan sokat törült, hogy csak ez a két sor maradt épségben:

„X... tábornok igazi hős!... Két hét óta sem az arcát, sem a kezét nem mosta meg“...

A cár katonái

KOZÁKOK A FÉNYKÉPEZŐ-GÉP ELŐTT.

A németek nagy csapat kozákot fogtak el, akiket azonnal tovább szállítottak a német birodalom belsejébe. Magától értetődik, hogy a kozákcsapat emberei között érdekesnél érdekesebb típusok akadtak, különösen az urali nagyszakállu kozákok váltak ki marcona, szinte félvad külsejükkel és így nem lehetett csodálkozni azon, ha a németek ezeket a kozákcsoportokat a nagyközönség számára fényképekben akarták megörökíteni. Mikor tehát az urali kozákszállítmány estefelé a legközelebbi német városba érkezett, a fogolyszállítmány parancsnoka elküldött a legközelebbi fényképészért, aki csakhamar megérkezett titokzatos masinájával. A kozákokat félkörös csoportba állították, mire fölbukkant előttük a fényképész a fekete posztóval letakart géppel.

Bármily elszánt, félvad emberek is az urali kozákok, az előttük ismeretlen, letakart, állványra helyezett gép mégis megremegtette őket. A fényképész fejjel a gép takarója elé bújt, ide-oda mozgatta a gépet, majd kihúzta fejét a fekete posztó alul, jobb kezébe vette a pillanatzár gummilabdáját, a fogoly-

szállítmány parancsnoka harsány hangon „vigyázz!"-t kiáltott és a fényképész most már — mivel este volt — balkezével hirtelen magneziumsodronyt gyujtott föl. Mintha villámcsapás érte volna a kozákokat, egyszerre elvágódtak és majdnem állati hangon üvöltötték:

— Kegyelem! kegyelem!

Ők ugyanis a fényképezőgépet valami különös, újmódi gépfegyvernek nézték és szentül meg voltak győződve, hogy most agyonlövik őket.

Nagynehezen, sok próbálkozás után végre sikerült a fölvétel, de a képen az egyébként edzett és izgalmat nem ismerő kozákok olyan siralmas arccal jelentek meg, mint valami anyámasszony katonái.

CSERNOVICBAN

tudvalevőleg az oroszok a fegyenceiket tették meg — rendőröknek, nyilván azzal az indokolással, hogy: nehéz a tolvajtól lopni. Néhány ilyen orosz fegyenc aztán nem tudott elég gyorsan visszahúzódni és a mieink kezébe került. Kihallgatták őket, jegyzőkönyvet vettek föl velök. A sort egy fehérszakállú, rendkívül tisztes külsejü orosz nyitotta meg, aki ünnepélyesen nézett maga elé.

— Volt-e katona? — kérdi tőle a kihallgató.

— Hogyne! — feleli büszkén. — Már az orosztörök háborúban is részt vettem és ott szereztem ezt a szép gyémántgyűrűt.

— Úgy? És hogyan?

— Levágtam egy orosz tisztnek a fejét! — szól büszkén a fogoly.

— Hogyan? Ön akkor a töröknél szolgált?

— Nem, — feleli valamivel szelidebben a fegyenc, — akkor is az oroszoknál.

A KOZÁK PÉNZE.

Máramarossziget városában most már kezdik összegyűjteni azokat az emlékeket, melyeket az oroszok maguk után hagytak. Mi türés-tagadás, ezek az emlékek nem a legrózsaszínűbbek, s a derék máramarosi polgárok kései unokái is emlékezni fognak az atyuska méltó fiaira, a prémessüvegü kozákokra. Dobay Sándor, Máramarossziget helyettes polgármestere volt az, aki az orosz hordák vezetőjével tárgyalt az egész idő alatt. Hozzá mentek panaszra a polgárok, ő pedig tovább adta panaszukat az oroszok generálisának. Az összekoccanások az üzleti élet szükre határolt területén játszódtak le. A jó kozákok hazai szokásuk szerint kancsukával meg ökölcsapással akartak fizetni, azonban ezt a pénzegységet az orosz generális a legnagyobb jóakarattal sem volt hajlandó bevezetni a városba. De a kozák nem olyan gyerek, akit könnyen zavarba lehet hozni. Ur ő — a máséból. Valamelyik este egy halálsápadt kereskedő szalad Dobay polgármesterhez.

— Mi baj, barátom?

— Hogy az Isten pusztítsa el a kozákot!

— No, no... Megvertek?

— Nem. Még rosszabb! Kossuth-bankóval fizettek!

Mit volt mit tenni. Fölverték a generálist és panaszra mentek hozzá. A generális mosolyogva hallgatta a panaszt.

— Lássák uraim, ilyen a kozák. Hazugság minden, amit róla írnak. Jó gazda. Ezt a pénzt még a nagyapjuk szerezte negyvenkilencben itt Magyarországon. Most, amikor az unokája hadba indult, előkereste az öreg kozák a féltve őrzött bankót és odaadta unokájának, Ivan Ivanicsnak, mondván, fiam, költsd el ott, ahol én szereztem és igyál egyet az én egészségemre, aki megtapostam azt a földet... Az

öreg kozák nem tudhatta, hogy most már más bankó járja.

Ezzel elintéződött a kérdés. Hanem szolgáljon vigasztalásul egy másik história. Egy szigeti ügyvédet fölhuzott mordállyal állít meg a kozák. Rászól:

— Geld!

— Nyicsevo! — feleli az ügyvéd. Ami muszka nyelven azt jelenti, hogy — nincs.

A kozák azonban nem az a legény, akit ezzel a szóval le lehet szerelni. Kirántotta a bugyellárist. Tele volt bizony az húsz meg tízkoronás bankóval. A kozák okos ember, csak az öregjét akarta elvinni. Kotorász a bugyellárisban és talál — egy cifra sorsjegyet, melynek rég megvolt a huzása. Az értéktelen papiros lévén a legnagyobb, azt vette ki. A többit visszaadta.

És még mondja az ember, hogy a kozákban nincs gavalléria.

RAGASZKODÓ HADIFOGLYOK.

A Szent István-kórház egyik betege beszélte a következő harctéri epizódot:

— L...-hez közel a mi patrulunk három orosz gyalogost fogott. Egy kis erdőben találtuk őket, nagyon fáradtak voltak szegények és mikor rajtuk ütöttünk, mindjárt megadták magukat. Mikor a magyar tábor felé eszkortiroztuk volna őket, egy nagyobb orosz csapattal találkoztunk szembe. Tízannyian voltak, mint mi, azért éppen csak a tisztesség kedvéért egypár lövést váltottunk velük, azután laufsrittban belevettük magunkat a közeli erdőbe és nagy kerülővel a táborunk felé siettünk. Estére szerencsésen haza is találtunk. A legfurcsább azonban az volt a dologban. hogy a mi hadifoglyaink egy pillanatra sem tágítottak mellőlünk, egész idő alatt mindig a sarkunkban vol-

tak, velünk együtt szaladtak az orosz elől és velünk is vonultak be a magyar táborba.

Úgy látszik, a derék muszkák nagyon megbarátkoztak már a gondolattal, hogy ők a háború végéig nyugalmas magyar hadifogságban lesznek és semmi áron sem akarták ujból a vállukra venni a szuronyos puskát.

A MUSZKÁK ELEDELE.

Az oroszokról beszélgettek a kávéházi törzsasztalnál.

— Műveletlen nép, — mondja valaki, — spirituszt iszik és faggyúgyertyát eszik rá.

— Ohó! — veti közbe egy világlátott úr. — Most már nem olyan elmaradottak az oroszok se. A kultura náluk is sokat lendített az ősi állapotokon.

— Mennyiben?

— Nos, miután már nem igen találnak faggyúgyertyákat, különösen Oroszországon kívül, most már megeszik a ... villanykörtét is.

CÁRÉK ÁPOLNAK.

Carszkoje-Szelóban, ahol a cári család él, most óriás kórház van. Maga a cári család rendezte be s maga a cári család látja el benne az ápolói tisztet. Ahogy az orosz lapok nagy elismeréssel jelentik, maga a cárné mindennap megjelenik a kórházban, dolgozik és tevékenykedik, maga is kötözi a sebesülteket, s akárhányszor a legnagyobb operációkat is végignézi. Olga és Tatjána nagyhercegnők gondosan segédkeznek édesanyjuk mellett s ők is szorgalmas ápolónői a cári kórháznak.

Csak egy nagy hibája van a cári kórháznak. Nem vesznek föl belé más sebesülteket, csak akik a legelőkelőbb, a leghíresebb családokból valók s akik magasabb tiszti rangot töltenek be. A seb nem olyan fontos ebben a kórházban, a kiontott vér sem, a hősi siker sem, mint a rang, a méltóság, a büszke név. Piros vért nem nézhet a cári család, csak kéket. Csak hét-, kilenc- és többágú koronás sebeket kötözgetnek. Csak hercegek kaphatnak tőlük csillapító italokat.

Ilyen a kép, amikor a nagy, a dicső, a fényes cári család sebesülteket ápol.

AZ OROSZ TÁBORNOK.

Galiciában történt. Hősi hadseregünk bekerített egy hatalmas orosz csapatot és tisztestől, tábornokostul elfogta. A harc még állott, nem sokat teketóriázhattak tehát és az oroszokat földirigálták az első vonatra, amely a közelükben volt. Ez a vonat pedig, bár talán ötven kocsiból is állott, de valamennyi kocsija „36 embernek, 6 lónak" fölírásos waggon volt. Csak egyetlen egy harmadosztályú kocsi volt az egész vonaton. Abba dirigálták be a fogoly orosz tiszteket, a többibe a legénységet.

De a tábornok — a fogoly orosz tábornok — sehogysem volt megelégedve a helyzettel. Veszekedett, pörölt, tiltakozott, hogy ő nem száll be harmadik osztályú kocsiba, nem ül fapadokra, mert neki — mint tábornoknak — első osztály dukál a vonaton.

Egy magyar kapitány előtt fejtette ezt ki haragosan, kipirult arccal. A kapitány pedig — talán mosolygott is a bajúsza alatt — odamutatott a temérdek orosz fogolyra és csak ennyit felelt:

— Bocsánat kegyelmes uram, de... nem készülhettünk elő ilyen tömegforgalomra.

A „kedvelt“ zsidó: Egyelőre még gondolkozunk az Atyuska szavai fölött. (A clevelandi „Szabadság“-ba rajzolta Linek Lajos, aki néhány év óta Amerikában él.)

JELLEMZÉS.

Vasárnapi szabadnapot kapott a káplár úr, aki az egyik magyarországi fogolytábort őriző csapatban végez szolgálatot. A pihenőt arra használta föl, hogy „benézett kissé a városba“, ami annyit jelent, hogy beült a kávéházba. Természetesen körülfogták hamarosan és mindenki csak a foglyokról szeretett volna egyet-mást megtudni. De a káplár úr kevés szóra érdemesítette őket. Csak ennyit mondott róluk:

— Piszkosak azok! Tán nem is emberek, olyan piszkosak...

De azért csak faggatták tovább, hogy: beszéljen

róluk, mit csinálnak, hogy élnek, mi a legjellemzőbb rajtuk?

A káplár úr egy pillanatra elgondolkozott. Aztán így szólt:

— Mi a legjellemzőbb rajtuk? Hát az, hogy... akkora bolháik vannak, hogy egy pesti kutya megugatná!

NYOLCEZER OROSZ SIRJA.

Dalolva, vidáman fütyörészve jöttek lefelé a Kárpátok innenső lejtőin, egyhangú, még a magyarnál is melankólikusabb nótákat énekelve, amelyek ott születtek valahol Oroszország végtelen rónaságain, talán éppen az Ural alján, ahonnan egykor Árpád népe elindult a honfoglalásra. És azután megdördültek a fegyvereink és torkukon akadt a nóta, amellyel hódított országba akartak bevonulni — mert beléjük fojtották a golyóink. Sziszegve szelték a levegőt srapneljeink, zúgva csaptak le a gránátjaink és orosz dal helyett fütyülő golyók muzsikájától visszhangzottak a bércek. A feketeszakállas ázsiaiak és a lenszőke, vizes szeműek hörögve terültek a földön és végső vonaglásukban haza gondoltak a messzeségbe, ahonnan elindultak. Futott, aki tudott, az életösztön adott erőt a meneteléstől fáradt lábaknak. No még ezt a bércet... még ezer métert... és ott vár az élet. De az út visszafelé nem volt oly könnyű, mint befelé. Katonáink gyilkos tűzzel árasztották el őket, amelyben ezrével hullottak el. Nyolcezren ott alusznak örök álmot az uzsoki fenyők alján, magyar föld borul föléjük és mire majd elolvad a hó, fű is benövi sírjukat. Béke és csendesség lesz körülöttük az első meleg vasárnapig. Akkor majd jönnek a környékről az első kirándulók, diákok és mások megnézni a helyet, ahol nyolcezer magyar fegyvertől elesett orosz nyugszik.

Kirándulóhely lesz a nagy temetőből; az idő az esztendők tovaszálltával emlékezetté változtatja azokat az eseményeket, amelyek megborzasztottak mindenkit, amikor megtörténtek; az emlékezet pedig majd mesét mondat arról, hogyan szállt sírjába az uzsoki szorosban nyolcezer orosz katona. Öreg emberek fogják mondani ezt a mesét a Kaukázus alján, orosz falucskákban.

A JÓ VUTKI.

Egy csernovici menekült asszony beszélte:

— Élénk forgalmú szatócsüzletünk volt Csernovicban. Amikor seregeink kiürítették a várost, a lakosság ezrével menekült Magyarország felé. Mi is készülődtünk, de mivel tíz gyermekünk van, nehezen haladt előre a csomagolás. Végre bevonultak az oroszok és mi kénytelenek voltunk megadni magunkat a sorsunknak. Férjem az értékesebb holmik elrejtésével foglalatoskodott, én pedig az üzletben néztem a dolog után, amikor egyszerre csak három tiszt állított be. Vutkit kértek. Én félelmemben sokáig kotorásztam az üvegek között, de aztán fölkaptam az egyiket és látszólag barátságos arccal töltöttem nekik. A tisztek nagyokat csettintve hajtották föl az italt, majd egy rubelt dobtak az asztalra és eltávoztak. Alighogy kifordultak, belépett az uram, akinek persze nyomban elujságoltam az oroszok látogatását.

— És melyikből adtál nekik? — kérdezte tőlem.

— Ebből a sötét flaskából, — feleltem.

A férjem fejéhez kapott és kétségbeesetten kiáltott föl:

— Te szerencsétlen teremtés, mit tettél?! Most majd lekaszabolnak mindnyájunkat!

Az üvegben kreozot volt, amit a férjem valami rovarirtószer előállítására hozott a patikából.

Kínos töprengésünk közepette kardcsörtetés hallatszott kívülről. El voltunk készülve a legrosszabbra. Csakhamar egy egész csapat muszka tiszt lépett be. Mogorva hangon megint vutkit kértek. Férjem, hogy kiengesztelje őket, a legjobb szilvóriumból öntött nekik. A tisztek megízlelték és kelletlenül tolták vissza az asztalra:

— Nem kell! Abból adjon, amelyikből a felesége töltött.

... És még aznap elfogyott az egész flaskó kreozot. Másnap a férjemnek már ujat kellett hoznia a gyógyszertárból.

AZ ORVOS HADIFOGLYAI.

Az északi harcokban még dörögtek az ágyúk, a gépfegyverek ropogtak, hangzott a hurrá s aratott a halál. Aztán minden elcsendesedett, a sebesülteket összeszedték és a kötöző-helyen sietve dolgozott az orvos. Amint a sebesülteket kötözte, egyszerre csak figyelmeztetik a szanitécei, hogy egy orosz csapat közeledik vágtatva.

Az orvos fölhúzatja a vöröskeresztes lobogót és maga is előrántja a zsebkendőjét, kétségbeesetten meglobogtatja s kiáltozni kezd:

— Sanitéc! Sanitéc!

Az orosz csapat azonban továbbra is harciasan közeledik. A csapat élén egy tiszt — körszakállas, marcona alak — nem hallgat rá, hanem egyenesen neki üget. Már csak húsz lépés és az orvos most még hangosabban kiáltja:

— Sanitéc! Sanitéc!

Már csak tíz lépés. A zsebkendő őrülten lobog, a kiáltás mind hangosabb és mind könyörgőbb:

— Sanitéc! Sanitéc!

Mit sem használ. Az orosz tiszt kirántja a kard-

ját s nyersen, keményen, türelmetlenül rászól az orvosra:

— Nem bánom én, ha szanitéc is... Nekünk mindegy, akárki is az úr... Mi megadjuk magunkat!

S átnyújtja a kardját.

A PROVIZIÓ.

Galiciában történt. Magyar és orosz ágyúk vívták rettenetes párviadalukat és közben előretolt gyalogságunk is megközelítette az ellenséget. Annyira megközelítette, hogy néhány magyar bakából álló járőr el is fogott vagy tíz orosz gyalogost.

Amikor a foglyokkal hazaértek, a kapitány jutalmul minden egyes magyar bakának öt-öt koronákat adott.

A foglyok lecsüggesztett fejjel álltak ott. De egyikük, amikor látta, hogy „testi épségét“ nem veszélyeztetik a mi katonáink, kilépett a sorból. Kusza szakállas, göndörhajú lengyelzsidó volt az ipse és kissé keleties csengésű, éneklő németséggel így szólt a kapitányhoz:

— Ha parancsolja, kapitány úr, hozok én még maguknak foglyot!

A kapitány először is leszidta. Aztán megmagyarázta neki, hogy a hadifogolynak az a kötelessége, hogy viselje magát csöndesen. Az ő szolgálatukra nincsen szükség, de meg aztán nem is bíznak bennük.

De a keleties németséggel beszélő orosz katona még egyre csak fogadkozott. Hogy ő bizony elhozna még annyi foglyot, amennyi csak tetszik és megesküdött a nagy Jehovára, hogy ő nem akar megszökni, ő igazán foglyokat akar hozni, csak engedjék vissza. Mert ő visszajön, örül, hogy elfogták. És hálából akarja megajándékozni a vitéz kapitány urat ujabb foglyokkal.

Addig beszélt, — és olyan becsületesség sugárzott a szeméből — hogy a kapitány végre is ráállt. Visszaengedte. De utána küldött négy magyar bakát, töltött fegyverrel, hogy nagyon messzire azért mégse mehessen.

Félóra se telt el és máris jött vissza a „fogoly“. És hozott magával — tényleg — újabb foglyokat. Nem is kettőt, hármat, hanem egyszerre húsznál is többet.

A kapitányt meghatotta ez a becsületesség. Megdícsérte. És meg is akarta jutalmazni.

Elővett egy százkoronást. A bakáinak is öt koronákat adott egy-egy fogolyért, hát ennek a „szállító“-nak is kijár száz korona. Ő legalább így gondolta.

De amikor át akarta adni neki a százasbankót, az csak intett, hogy nem kell:

— Csak tegye el ezt a bankót, kapitány úr. Mondtam én, hogy hálából teszem csak... És aztán — tette hozzá, fölényes mosollyal a most érkezett foglyokra mutatva — megkaptam én már ezektől a — proviziót!

AZ OROSZ CSODA.

A háború nem a csodák termőföldje. De hogy mégis történnek csodák, azon sem kell csodálkoznunk, mert — oroszok mondják.

A hadüzenet után az oroszok híres csodatevő szentképét, a Pocsajev-kolostori Mária-képet, az orosz hadsereghez vitték, hogy — amint ezt az orosz Nowoje Wremja 13.826-ik számában írta — „az igazhitüeknek megkönnyítse a győzelmet.“ Most azután ugyanez a lap azt írja, hogy a csodatevő Mária-kép „teljesen egyedűl, minden emberi kiséret és emberi segítség nélkül“ visszatért a Pocsajev-kolostorba.

Úgy hangzik ez a hír, mint valami középkori csoda. És misztikusságában sok szépség is volna, ha

nem tudnók azóta — Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettesének jóvoltából — hogy az oroszok minden vonalon visszavonulóban vannak. Igy azonban azt kell hinnünk, hogy a csodatevő orosz szentkép mégsem egészen a maga jószántából tért vissza kolostorába, hanem őrizői kezdték belátni, hogy az eddigi győzelmek már nem tarthatók és gyors „visszavonulásukban" is a szentképet hívták segitségül...

KOZÁKOK.

Az oroszok máramarosi betörésének idején kozákok garázdálkodtak egy hazafias érzelmű, rutén paraszt viskójában. Négyen voltak a kozákok, de húsz helyett fosztogattak. Elvittek minden elvihetőt.

Szegény kirabolt rutén ott búsult a háza előtt, amikor nagyobb csapat orosz katona közeledett a falu felé. Egyik tiszt leszállt a lováról s egy ital vizet kért. Közben szóbaelegyedett a ruténnel, aki keservesen panaszolta el, hogy a kozákok mindenét el-„rekvirálták".

— S mondd csak, — kérdezte az orosz tiszt, — ez a kabát rajtad volt akkor, mikor a kozákok itt jártak?

— Igenis, tiszt úr.

A kozáktiszt mosolygott:

— Akkor nem az én katonáim voltak. Mert akkor most már csak ing volna rajtad, — vagy még az se.

AZ OROSZ FOGOLY.

Egy vidéki állomáson orosz foglyok szállnak ki a vonatból. Van közöttük egy, akinek mindegyiknél nagyobb és torzonborzabb a szakálla. Szinte van benne valami tiszteletreméltó, amit még az őszülő hajszálai is tetéznek.

A kiváncsiak őt fogják körül s kérdésekkel ost-

romolják. Németül tud, tehát nem maradnak kielégítetlenül a kiváncsiak.

— Megsebesült? — kérdezik.

— Dehogy. Elfogtak. A háborút is ki lehet tanulni. Akinek gyakorlata van, nem sebesül meg egykönnyen.

— Hát más háborúban is volt már?

— Meghiszem azt. A japán—orosz, a perzsa—orosz és a mostani háborúban.

— Nos, és?

— És mindig elfogtak és mindig jó dolgom volt.

ZÖLD LOVAK.

A Times pétervári levelezője jelenti, hogy Oroszország harminc millió lovat vitt az Ausztria és Magyarország és Németország elleni harcba és elárúlja a nagy hadititkot, hogy az orosz lovasság zöldre festette lovait, hogy a legelésnél és a futásban fölismerhetetlenek legyenek.

De hiábavaló az ilyen ravaszság: a mi huszárjaink bizonyára meg fogják ismerni a kozákot a zöld lovon is. Már csak arról is, hogy a fű nem szalad.

AMIKOR MEGSZÓLAL A PUSKA...

Amikor megszólal a puska, valami szorongás fogja meg az emberek szívét. Egy-egy bolond gondolat repül keresztül az ember fején, hogy hátha belém ütődik a bolond golyó, de aztán elmúlik és jön a harc mélységes komolysága... Mégis voltak és vannak emberek, akik megörülnek, ha megroppan mellettük egy sortűz. Ezekről mondunk el egy históriát... Történt pedig, hogy Boldogasszonyba, egy eldugott fészekbe, muszka foglyokat hoztak a katonák. A szőkehajú, kék-

szemű, melankólikus legények egykedvűen vették a sorsukat. Odahaza is nem egyszer végigkancsukázta őket a végzet, hát csak belenyugodtak a változhatatlanba. Amikor még enyhe volt az idő, ott sütkéreztek a bágyadt, őszies napon. Karba ültek és melankólikus, szomorú dalokat énekeltek, amilyen csak sorsüldözött emberek lelkéből fakad.

De jött az ősz s a dércsípte fáról szomorúan hullottak a levelek. A hadvezetőség barakkokat építtetett a foglyoknak, akik maguk segítettek a munkában. Pénzt is kaptak érte, meg aztán nem kellett naphosszat veszkődni a nagy unalommal. Volt foglalatosságuk. Egészen nekividámodtak a legények, keverték a maltert, ácsolták a gerendákat és vidámabb nóták fakadoztak a szájukról, amiket lovasemberektől lestektanúltak el, akik naphosszat járják a végtelen orosz síkságot. Jókedvük mind hangosabb lett. Egyszer aztán meghalt az egyik őrzőjük. Hirtelen támadta meg valami betegség és ott temették el a fogolytábor mellett. A foglyok nem tudtak róla, hanem dolgoztak tovább.

Mivelhogy háborús világ van, a halott közkatonának is kijár a díszlövés. A falu temetőjében megroppant a sortűz... A szél elvitte a fogolytáborig.

A csendes, jámbor, melankólikus muszkák, akik baromi egykedvüséggel tűrtek mindent, akik már vidámodni kezdtek, egyszerre mintha ezüstcsengetyű szava lett volna az a sortűz, megváltoztak. Eldobták a szerszámot, malteros kanalat, otthagyták a munkát. A szemük csillogott, valami epekedő belső tűz vetett lobbot benne. Az orruk cimpája reszketett az izgalomtól és halk szóval összesúgtak:

— Ruszki! Ruszki!

Ruszki... Az oroszok. Azt hitték, hogy a hegyháton már ott barnállik az orosz gyalogság rajvonala s a doni kozákok már a határban lovagolnak, mint a

fekete kisértetek. Hiába volt minden. Nem ment a munka.

Az a sortűz a lelkükön érte őket és ott ütött sóvárgó sebet.

És mikor a hosszú napok egyformasága, eseménytelensége megölte reménységüket, az orosz legények szomorúak lettek. Szomorúbbak, mint amikor hozták őket. És mindezt csak azért, mert a tarlott sövényü falusi temetőben megszólalt a puska...

A ZSÁKMÁNY.

Egy tartalékos hadnagy mondta el a következő tréfás történetet:

Amikor szakaszommal megérkeztem Galiciába, azt mondtam a fiúknak:

— Na, aki a legelső orosz puskát elhozza, kap tőlem öt koronát.

Még aznap jelentkezett nálam Krausz Mór közlegény, aki a civil életben lisztkereskedő. Fölmutatott egy orosz fegyvert, amelyet mi — természetesen — a legnagyobb örömmel üdvözöltünk. Azonnal átadtam az öt koronát és megmondtam neki, hogy ezután is minden orosz puskáért öt koronát kap. Másnap Krausz ismét jelentette, hogy öt orosz puskát hozott és kéri érte a 25 koronát. Örömmel fizettem ki a pénzt a hős katonának. Óriási volt azonban a meglepetésem, amikor három nap múlva a fiú egy egész szekér orosz fegyvert vonúltatott föl. Roppant elbámúltam és megkérdeztem a bátor katonától:

— Hol szerezted ezt a sok fegyvert? Talán egy egész orosz szakaszt öltél meg?

— Nem, — felelte a fiú, — hanem darabját két korona ötven fillérért vettem attól a kollégámtól, aki az orosz hadseregben szolgál.

A KOPEK.

Az orosz foglyok nagy része a munkáskarok nélkül maradt magyar földek napszámosai. Vasárnap nincs munka, a tanya udvarára gyűlnek, méla szláv nótákat énekelnek, dudálnak és táncolnak is. Odacsődül a tanyák népe és nézi az oroszokat. Egy szakállas orosz — a többitől külön — nekitámaszkodik az istálló falának, neki nincs kedve semmihez.

Az apró gyerekek odagyűlnek köréje s a szomorú orosz egyszer csak fölveti a fejét. Meglát egy kis szőkehajú parasztlányt és hosszan nézi. Odamegy hozzá, fölkapja, a magasba lendíti és megcsókolja a homlokát. Mikor óvatosan visszateszi a földre, akkor is simogatja a kislány szöszke haját.

Aztán elővesz egy kopeket és a kezébe nyomja.

... Valahol a Visztula partján van egy éppen ilyen kislány.

A POGÁCSA.

Mikor Csernovicban muszkavilág volt, az üzleteket, különösen az ennivalós boltokat, egész éjszaka nyitva kellett tartani, hátha a katonának éjszaka van valamire szüksége. Arra nagyon vigyáztak, hogy mindenki kifizesse, amit vásárol (egy rubel három korona harminc fillérbe számítva), de arra már nem figyeltek, hogy egy félóra múlva a katona (persze a közbeeső kamatokkal együtt) vissza ne kérje a pénzét.

A korcsmába beállít egy orosz katona:

— Kérek egy korsó sört!

Hoznak neki. Sőt egy kerek valamit is hoznak hozzá, papendekliből valót, amit odatesznek a söröskancsó alá.

A katona iszik egy kortyot. Jó. Aztán nézegetni kezdi azt a kerek valamit. Mi lehet ez? Forgatja. Bele-

harap. Rágja. Elfintorítja az arcát. Újra beleharap. Úgy látszik, nem nagyon izlik. De legyűri. Újra harap. Legyűri egy korty sörrel. Megint harap, rágja, lenyomja. Elfogyott. Kiissza rá a maradék sört.

Aztán zörget a kancsón:

— Hej, korcsmáros! Még egy korsó sört! De pogácsát nem kérek többet...

A FEHÉR LEPEDŐ.

Ahogy leesett az első hó, Romániában az oroszok sok ezer fehér lepedőt rendeltek meg. A téli hadjáratra készül a sok fehér lepedő, amelyeket az orosz katonák magukra terítenek, hogy a hótakart földön az ellenség ne vehesse észre őket. Az orosz-japán háborúban tanúlták ezt a fogást a japánoktól és most az északi harctéren akarják alkalmazni.

Így tehát a fehér lepedő is, a gyolcs, szintén bevonúl a modern háború hadieszközei közé.

Az oroszok fehér lepedőkkel látják el magukat. Sebaj! Legalább kevesebb fáradságba kerül katonáinknak rájuk borítani a fehér lepedőt.

A TILTOTT DAL.

Vasárnap délután. A fogolytáborban. Az orosz foglyok únottan lézengenek a major körül. Ellepik a gémes kút hosszú vályuját, a kukorica-górék gerendáit, mint egy fáradt, khakiszínű madársereg. Most ők a magyar föld napszámosai és vasárnap lévén, munkaszünet van. A közeli uradalomból az ispán, a faluból az öreg jegyző feleségükkel, leányaikkal idejárnak szórakozni, olcsó, de kedves kis ajándékokat: cigarettát, pogácsát osztanak ki az atyuska mostohagyer-

mekei között. Ezért azután hálából előállanak a jobbhangú oroszok, énekkart rögtönöznek és méla szláv nótákat énekelnek. Egyszer, mikor már elfogytak a nóták, előállott egy magas, fekete orosz, mintha valami nagy dologra szánná el magát, fölnézett az égre, karjait különös pózzal összefonta a mellén és melegen zengő tenorján belekezdett egy dalba. Egyedül énekelte az első sorokat, a többiek rémült arckifejezéssel néztek rá egy percig, aztán reszkető mosoly ült az arcukra, akik távolabb voltak, szaladva jöttek oda és a következő pillanatban száz torok zengte ugyanazt a dalt.

Az orosz forradalmi himnusz volt.

Odahaza halál, vagy Szibéria jár érte.

Nekihevült, kipirult arccal énekelték. A kukoricagóré árnyékában állottak, egy kopasz eperfa alatt. Sokáig énekeltek, a szívük már fehéren izzott ettől a daltól — magyar földön voltak. Különös volt így ez a szituáció. Ők, a nagy Oroszország szabad polgárai csak akkor énekelhették ki kedvükre magukat, mikor Magyarország rabjai lettek.

Apró képek a nagy háborúból

AZ UTOLSÓBÓL AZ ELSŐ.

Nem emberről van szó és ez a helyváltozás nem jelent karriért: hanem inkább az ellenkezőjét. Ezelőtt egy csomó esztendővel történt, hogy a csuzimai tengerszoros felső torkolatában Togó admirális a fehér cár költségére rettenetes lakomát tálalt a tengernek. Elnyelette vele Rosdesztvenszki tengernagy egész flottáját. Uszó acélvárak, rettenetes csatahajók, büszke páncélos cirkálók, zúzó hajók és fürge torpedó-vadászok, gyilkos japán aknák és ágyúgolyók halálos sebeivel roncsolt bordáikon sorra sülyedtek le a sós mélység fenekére. Ilyen temetés még nem volt a tengeren. A híres balti flottának csak egyetlen hajója maradt a víz fölött. Ez az egyetlen, ez az utolsó az Askold nevű cirkáló volt, amely a halálos rémület lihegésével remegő acélbordái között repült be a katasztrófa hírmondójának a vladivosztoki kikötőbe. Most megint tűz van a vízen, a tengeren is lángol a háború, és a jajgató Vai-Hai-Vaiból két ellenséges hadihajó halálos párbajáról érkezett hír. Az egyik küzdőfél német hajó volt: a legendássá vált Emden, a másik egy orosz páncélos

cirkáló: az Askold. És az Askold lett ebben a háborúban az orosz flottának első áldozata.

A Rosdesztvenszki admirális egykori flottájának a létszáma most már teljes odalent a tenger fenekén.

ZÁSZLÓK.

Egyik vadászezredünknek most indul a negyedik marschcompagnieja. Négy szakaszból áll a század, háromban jómódu magyar legények vannak, egyben pedig földhöz ragadt tót fiúk. Indulás előtt mindegyik cug zászlót vett magának, szép, hosszúnyelű, magasan lengő zászlót. Csak a tót fiúknak nem volt még zászlója. Szótlanul, messziről nézdegélték sokszor a három gyönyörű zászlót, egyszer azután összeültek a tótok, szörnyen rongyos kis bugyellárisokból fekete krajcárok kerültek elő, 7 korona 40 fillért gyűjtöttek össze és a pénzt odaadták cugszführer úr Tonnhauser Mihálynak, hogy vegyen rajta egy zászlót. Bizony ebből a kurta pénzből kurta zászló tellett. Durva a szövete, be sincs szegve a széle, a nyele pedig rövid, festetlen.

Isten tudja, mégis mintha az lenne a négy közül a legszebb, a legeslegszebb zászló.

A FŰTŐK.

A „Zenta“ egymaga harcolt az egyesült angolfrancia flottával. Dávid Góliáttal, nem is eggyel, hanem egyszerre egész sereggel.

Hullott rá a gránát rettentőn, de nem adta meg magát.

Romba dőlt mind a kéménye, tüzet fogott a fedélzet, a „Zenta“ azonban törhetetlenül ágyúzta tovább ellenfeleit.

Egyszer aztán elfogyott a „Zenta“ tüzérsége. A derék, hős fiúkat sorba ellőtték ágyúik mellől.

Ekkor olyasmi történt, aminek nyoma fog maradni a históriában.

Előjöttek a „Zenta“ fekete mélységeiből, a kazánok izzó kamráiból kormos, verejtékes, fél-meztelen emberek, odaálltak az ágyúk mellé.

A fűtők jöttek föl.

Sorba álltak az ágyúk mellé. S tüzeltek az ellenségre. A fűtők küldték az utolsó mennyköves, villámos halált a francia páncélos-óriásokra.

S aztán — aztán leszálltak a „Zenta“ romjaival az Adria mélységeibe, a vérszínű korállok fonadékába.

PRZEMYSLBEN.

A megvehetetlen przemysli várat ostromolta az orosz sereg. Napok, sőt hetek óta éjjel-nappal bömböltek az ágyúk, de a hős várvédőket ez éppenséggel nem akadályozta meg abban, hogy... ujságot szerkesszenek és hogy a jó tréfát élvezzék. A przemysli magyar nyelven megjelenő „Tábori Ujság“ közölte ezt a kedves apróságot:

Tanúként hallgatják ki a rezervistát a hadbíróságnál. Mikor a nevét, korát, vallását, családi állapotát firtatták, kérdi az elnök:

— Van-e gyermeke?

— Nem tudom, kérem.

— Hogy-hogy nem tudja?

— Mert úgy gondolom, hogy azóta már lehet.

... Ezt a talpraesett feleletet különben alighanem tulajdon fülével hallhatta a szerkesztő, aki, amikor nem szerkeszt, hadbíró a przemysli várban.

MEGLA JÓZSEF.

Ki ő és merre van hazája?

Megla József szepesmegyei magyar. Van egy kis ősi háza, régi belsőségei, örökölt klenódiumai. Hogy növelje, megtoldja, kivándorolt Amerikába.

Jött a háború. Megla József, a szepesi magyar, aki csak tótul tud, gondolkodott, fontolgatott s szeptember közepén egy szép napon elment az osztrák-magyar konzulátusra.

Ott aláírt egy okmányt, amellyel szepesi ősi házát, régi belsőségeit, minden házi klenódiumát Magyarországnak adományozta, hogy kivegye a maga részét a mi nagy háborúnkból.

Egyetlen tollvonással egész vagyonát odaadta hazájának. Többet senki sem adott Megla Józsefnél.

A LÁTHATATLAN HADSEREG.

A mi szemünk már megszokta a „csukaszürke“ egyenruhát és bár ösmerjük nagy előnyeit, de már nem vagyunk többé olyan fogékonyak iránta. A megszokás mindent nivellál. De az idegenek szeme érzékenyebb és erőteljesebben reagál a benyomásokra. Ami a mi számunkra mindennapos látvány, az az ő szemükben csodának hat.

A „New-York Tribune“ brüsszeli levelezője, mint valami igazi csodáról emlékezik meg a „csukaszürkéről“. Az amerikai ujságíró végignézte a német hadsereg bevonulását Brüsszelbe és — az ő szavai szerint — egy láthatatlan hadsereg vonult el előtte.

„Órák hosszat tartott a bevonulás — írja az amerikai ujságíró — és a tisztek, meg a legénység szürke egyenruhája egyenest kísértetiessé tette ezt a felvonulást. A legélesebb szem sem tudta a legcsekélyebb különbséget fölfedezni az elvonuló ezer és ezer em-

berben. Minden a láthatatlanság leple alatt történt. Csak rengeteg és alapos próbák után, a legkülönbözőbb távolságokról a legkülönbözőbb színű szövetmintákkal lehetett fölfedezni ezt a szürke színt.

Legelőször a városháza előtt, a Grande Place-on láttam őket. Lehetetlenség volt megállapítani, hogy egy ezred, vagy egy brigád tartózkodik-e a szép téren. Csak valami ködöt lehetett látni, amely beleolvadt a kövekbe, a házak színeibe és amely ide-oda hullámzott, de anélkül, hogy bármit is engedett volna látni, ami alkalmas célpont lenne. Amikor később a sereg elvonult ablakaim alatt, a botanikus kert fái között, föl-föltünedezett s beleolvadt a zöld lombok hátterébe. Nem túlzás, ha azt mondom, hogy száz yardnyi távolságról a lovakat lehetett ugyan látni, de az ulánusok, akik a lovakat megülték, láthatatlanok voltak.

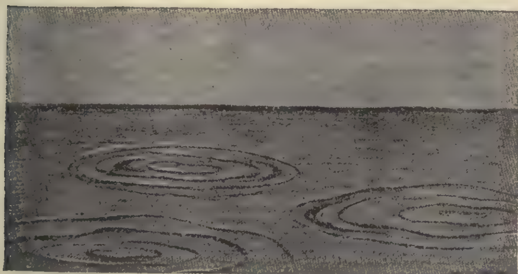
A különböző háborúkban alkalmam volt hat nemzet hadseregét is látni. De még egyet sem láttam, amely ilyen kitünően lett volna fölszereive, beleértve a mi hadseregünket, aztán a japánt és az angolt is. Ez a hadsereg három héten át aktiv szolgálatot teljesített és íme nem hiányzik egyetlen fegyverszíjja, egyetlen patkószöge sem. Hét órán át tartott az átvonulásuk, zárt sorokban, és úgy hömpölygött át Brüsszelen ez a hadsereg, mint valami acélfolyam, szürkén és kísértetiesen."

A HŐS CSÉPLŐGÉP.

A háború borzalmai között néha tréfás epizódok is akadnak és ezek között is talán a legkedvesebb ez a történet.

Egyik katonai csapatunk egy cséplőgép mellett fejlődött föl rajvonalba. A néhány száz lépésre álló oroszok a cséplőgépet nem ismerték föl, gépfegyvernek nézték és vad tüzelésbe kezdtek. Huszonnégy óra

hosszat lőttek a cséplőgépre az oroszok, elfogyasztották valamennyi töltényüket, engedték, hogy a mi csapataink a túlsó oldalon megkerüljék és bekerítsék őket, — a diadaluk azonban mégis teljes volt, mert huszonnégy órai hősi tüzelés után a gépfegyvernek nézett hős cséplőgép, amely magára vonta az ellenség haragját, apró szilánkokra törve hevert a csatatéren...
... De a mi katonáink közül egy sem sebesült meg.

Angol mese: Volt egyszer három angol páncéloshajó, a Cressy, az Aboukir és a Houge...

ANYÁK.

Fájdalmat és gyászt hozott magával ez a rettentő vihar, amelynek világháború a neve. De a legnagyobb fájdalmak az anyaszívekben égnek. Anyák gyermekei gyilkolják egymást: magyar és orosz anyák fiai küldik egymásra a halált, német és francia anyák fiai lövöldöznek egymásra és a háború a legnagyobb áldozatokat az anyáktól követeli.

Anyák harca is ez a világháború, amelyben a francia anyák barbároknak mondják a németeket. De a Frankfurter Zeitung érdekes levelet közöl, mely kiáltó bizonyítéka annak, hogy a németek semmilyen

tekintetben nem érdemlik meg, hogy az angolok és franciák barbároknak és hunoknak nevezzék őket.

— Tisztelt asszonyom! — írja a német asszony. — Egy anya, akinek a fia úgy, mint az öné, a hazáért háborúba vonult, egy német anya kíván önnek néhány szót írni. Augusztus 28-án egy nagy betegszállítmánynyal ideérkezett az ön fia, Paul Lucien, akinek súlyos sebe volt a fején. A legnagyobb elővigyázattal beszállítottuk egy kórházba, ahol a beteg az apácák útján azt a kívánságát fejezte ki, hogy föl akarja venni az utolsó kenetet. Ez félig meg is történt, a föloldozást azonban a tisztelendő, minthogy közvetlen veszély nem fenyegetett, másnapra halasztotta. Az ön fia azonban éjjel váratlanul rosszúl lett és meghalt. Nyugodjék meg, tisztelt asszonyom, fiát a legnagyobb gondossággal ápoltuk és fia mint hős halt meg hazájáért. Szeptember 1-én temettük a legnagyobb katonai pompával. Kivánjuk, hogy békében pihenjen. Idemellékelve küldök önnek néhány levelet abból a babérkoszorúból, amelyet fia koporsójára tettünk. Ebből is láthatja, mennyire tiszteltük őt. Tisztelt asszonyom! Elmondották nekem, hogy fia mindig csak azt emlegette, hogy önt szeretné viszontlátni. Épp ezért határoztam el, hogy írok önnek, mert nekem is hadbavonult egy fiam, akiről augusztus 22-ike óta nem tudunk semmit. Vigasztalja meg ez a levél önt és családját hű fiok haláláért, aki életét hazájáért áldozta föl.

Igy írt egy német anya. Egy „barbár" anya. De hogy ehhez a nemesszívűséghez hasonló eset Franciaországban nem fordulhat elő, élénk világot vet ez a levél, amelyet az Echo de Paris közöl. A levél szórólszóra így szól:

— „Nagyságos asszonyom, fia súlyosan megsebesülve a daxi kórházban fekszik. Életét csak a leggyengédebb és legfigyelmesebb ápolás mentheti meg és az ön fiának élete tőlem függ, tőlem, aki ápolónő vagyok ebben a kórházban. A hosszú éjszakák alatt, amelye-

ket a beteg komoly állapota miatt ébren töltök, egy rettenetes gondolat kinoz. Fiamat, aki maga is bevonult, a csatatéren könnyebben megsebesítették és azután gyáva módon, önnek egy honfitársa, talán éppen az ön fia, revolverrel lelőtte. Asszonyom, én nem vagyok szent, én bosszút állhatok. Ma este alkalmam lesz fiának morfium-injekciót adni és azt hiszem, igazságot fogok magamnak szerezni. E levélben küldöm fia utolsó üdvözletét. L. A., önkéntes vöröskeresztes ápolónő.

Utóirat. Nagyságos asszonyom! Fia meg van mentve és két hét múlva karjaiba zárhatja. Csak azt akartam, hogy néhány percig érezze azt a vigasztalhatatlan fájdalmat, amely engem ezentúl egész életemben gyötörni fog. Szívemből, egy francia nő szívéből merítettem a hitet és a részvétet, amelyet az ön fajtája, sajnos, nem ismer."

Vajjon a levél tényleg megíródott-e vagy pedig csak egy francia cikkíró találta ki? Mindegy, mert mind a két esetben jellemző a franciák gondolkodására.

A KÉM.

Egy katonatisztünk írja:

A parancsnoksági épület előtt autó áll meg. A pneumatikba szög ment be valahol és most új gummival szerelik föl a kereket. Amíg ez a munka tart, egy mosolygó arcú vezérkari tiszt ugrik le az első ülésről és besiet az épületbe. A hátsó ülésről is föltápászkodik valaki, nehézkesen. Prémekbe van burkolva és mellette ott áll, egy pillanatra sem távozik mellőle, egy föltüzött szuronyú csendőr. Udvariasan, de makacsul a sarkában marad... Az idegen leveszi arcáról az automobilpápaszemet. Kellemetlen arc: széles, kövér, vastagajkú, kampós orrú és fekete, kócos szakálla van, amely jóformán egész arcát benőtte. Lassan ki-

gombolja drága bundáját, amely még formátlanabbá teszi alakját és szivartárcájából kivesz két vastag Havanna-szivart. Az egyiket odanyújtja a csendőr felé. Megkínálja. A csendőr pedig elnéz fölötte, szigorú, kemény tekintettel: elfogadhatná a szivart, szabad elfogadnia, de nem teszi meg. Nem kell! Három napja egyetlen egy szippantást sem tehetett, se cigarettából, se szivarból, se pipából, — de azért mégsem fogadja el a vastag, gyűrüs szivart „ettől az embertől".

A DOHÁNY ÉS A HÁBORÚ.

A dohány már-már municiószámba megy a háborúban, mert ha nincs ennivaló, ezt még elbírják katonáink, de ha kifogy a szívni való, akkor oda a jókedv, oda a bizalom és olyan sóhajtások szállnak a mennyben lévő úristenhez, mintha ő lenne a váci-utcai nagytrafikos és a katona tőle esd szivart, cigarettát, szóval valamiféle szívnivalót. Hogy mit jelent a dohány a háborúban, arról sokat lehetne beszélni. Az egyszeri virzsinia története illusztrálja legjobban. A lövészárkokban kuporgott egy napja az egész század. Az unalmas időt szivarozással, cigarettázással és pipázással töltötték a legények és tisztek. Másnap azután óriási katasztrófa történt — kifogyott az utolsó szál cigaretta és szivar és nagy lett erre a melankólia az egész társaság szívében. Végre a kapitány úr talált kabátja legtitkosabb zsebében egy darab valódi virzsiniát. Boldogan rágyújtott, de ebben a pillanatban az egész raj szeme, mint valami szép leányzó termetére, a kapitány szájára tapadt, amelyből éppen a harmadik szippantás füstje tódult ki pikáns halványkék füstfelhőcske formájában. A százados megsajnálta embereit és az utolsó vergóniát egy méla sóhajtással átadta a főhadnagynak. Ez szippantott belőle és tovább adta a rangidősebb hadnagynak. Ez is szitt és

a vergónia vándorolt tovább; rang szerint szippantottak belőle egyet-egyet, az őrmester, káplár, frájter és a közemberek. Még a derék kutyamosóknak is jutott belőle egy cúg. Az igaz, hogy azoknak már csupán annyi, hogy kisujjuk és hüvelykujjuk közé fogva került a szájhoz a becses szivarcsutka.

De azért mindenkinek jutott belőle. Egy egész század osztozott egy szivaron.

AZ UTITÁRS.

A lassan cammogó vonatok, amelyek az északi harctér felől jönnek szakadatlan sorban, most egy újfajta szállítmánnyal szaporodtak. Azok a boldogtalan familiák rakták meg zsúfolásig, amelyeket a kormány telepített magyar földre a kiürített galiciai helységekből. Hiszen végzetes baj nem éri őket, mert tartásukról az állam gondoskodik és otthon hagyott vagyonuk majd bőven kitelik a hadisarcból, amit a muszka keservesen fog megfizetni múló kis térfoglalásaiért. Dehát azért nehezen nyugszik belé a szegény galiciai, hogy vagyonkáját csak úgy egyszerűen otthagyja és azt meg pláne sehogysem tudta megérteni első ijedtségében, hogy ezentúl az állam fogja eltartani és nem fog éhen pusztulni. Igy történt meg, hogy amikor egy vidéki városkában egy harmadosztályú kocsiból kiszállott egy odatelepített galiciai család, kis elnyomorodott tehénkét vonszoltak ki magukkal a kupéból. Ez volt egész vagyonuk, ez táplálta eddig őket tejével, addig könyörögtek hát a vasuti kalauznak, amíg megengedte, hogy begyömöszölhessék a kupéba és magukkal hozhassák. Ez volt az utitársuk a hosszú úton.

És a kis tehén, amikor kisegítették a vasuti kocsiból, örvendező bőgéssel üdvözölte a dús magyar legelőket, ahol új otthont alapít.

A VALLÁS.

Galiciában bevonulnak egy kis községbe az oroszok. A község határán a polgári megbizottak fogadják a cár seregét.

Az orosz tiszt szóba áll velük. Megkérdezi a polgármester-helyettest:

— Mi a vallása?

— Görög keleti.

Aztán a jegyzőhöz fordul:

— Mi az ön vallása?

— Görög keleti.

Az orosz tiszt most a polgári bizottság harmadik tagjához fordul, aki történetesen hitközségi előimádkozó:

— Ön milyen vallású?

És a megtisztelt galiciai előimádkozó rezignált hangon válaszolta:

— Hát milyen vallásu lehet mai napság egy szegény lengyel zsidó? Ortodox görög keleti vallásu vagyok.

CSODÁLATOS HADSEREG.

A háború kezdetén az orosz diplomácia arról értesítette a semleges államok sajtóját, hogy az osztrák és magyar hadsereg mozgósítása csődöt mondott, amennyiben a monarkia — „a szláv csapattestek lázadása következtében“ — mindössze csak 350.000 embert tudott az északi harctérre küldeni. Azóta ez a hadsereg az orosz követségeken és konzulátusokon kifüggesztett későbbi kommünikék szerint kilenc esetben szenvedett „teljes vereséget“, ötször „tökéletesen megsemmisült“, tizenegy ízben „pánikszerüen menekült“, a változatosság kedvéért kétszer „átdobatott a Kárpátokon“, négy alkalommal pedig „cserben hagyta

egész tüzérségét és trénjét.“ Ugyancsak a semleges külföldnek szánt orosz kommünikék szerint az osztrák és magyar hadsereg emberanyagban a következő veszteségeket szenvedte: Kraszniknál 80.000, Lublinnál 130.000, Zamoscnál 90.000, Lembergnél 300.000, Komarovnál 90.000, másodszor Lembergnél 300.000, Ravaruszkánál 150.000, Przemyslnél 67.000 embert. Az orosz jelentések szerint foglyokban, sebesültekben és halottakban a háború első szakában 1,207.000 embert vesztettünk, ami igen tekintélyes percentnek felel meg, ha tekintetbe vesszük, hogy ugyanazon források szerint mindössze és egészben véve is csak 350.000 katonánk volt. Az amerikai ujság, amely ezt a statisztikát összeállította, a végén megjegyzi, hogy az osztrák és magyar hadsereg, amely ismételt és tökéletes megsemmisülése után visszaverte az oroszokat Przemysl és Csernovic alól és kemény csatákat vívott a Visztula és a Pruth mellett, ugyancsak csodálatos hadsereg lehet.

ÉRTÉKEK A HÁBORÚBAN.

Tegnap még a gyémánt volt a drágakövek királya. Ma? De kezdjük elölről. A birodalmi bank az új törvény értelmében külön pénztárakat nyitott, hogy a polgárság értékpapirjaira, áruira minél olcsóbb kölcsönt kaphasson. Az első napon több ezer kölcsönt-kereső jelentkezett, közöttük számos ékszerész, aki ily módon próbálta áruit egyelőre értékesíteni. Fölösleges fáradság volt. A bank vezetői kijelentették, hogy aranyat szivesen vesznek zálogbä, azonban gyémántot vagy bármilyen más drágakövet nem. Ki tudja, mikor lesz a világ újra abban a helyzetben, hogy drágakövet vásároljon. Ma gyémánt, rubin, smaragd, ragyogjon bár ezerféle színben, törje meg százszorosan a napsugarakat, a világ örökös vásárjában — az értékte-

len holmi közé tartozik. Ez a kor a tűz és vas kora és most érezzük csak igazán, hogy a gyémánt csupán az elpuhultak játékszere.

„A háború a polgári élet megszokott értékeit is átváltotta, — írja egy katona a harctérről. — Vannak napok, mikor a legnagyobb fényűzési cikkek sem érnek semmit, míg az elsőrendü szükségletek kielégítésére való dolgokért a fél életét is odaadná a katona. A hadiéletben az értékeket körülbelül így lehetne kifejezni:

1 üveg pezsgő	0.05	korona
1 komisz kenyér	3.—	„
1 szivar	3.—	„
Ivóvíz poharanként	1.—	„
1 ágy	35.—	„
Mosdóeszközök	10.—	„
1 revolver	1000.—	„
1 órácska otthon az anyánál	1,000.000	„

A legszegényebb az, akinek egy zsák aranya van, a leggazdagabb, aki barátja mellett küzdhet a hadseregben . . .“

KÉT DOLLÁR.

Trentonban, az Északamerikai Egyesült-Államokban két magyar munkás a fegyházba került még a háború előtt.

Trentonból, a fegyházból, a posta két dollárt hozott az odavaló magyar hirlap szerkesztőségének.

A két magyar rab küldte. Irt is hozzá öreg betűvel levelet. Abban a többi közt ez állott:

„Sokat nem adhatunk, mert nincs. Mi dolgozunk mindennap, de csak annyit tudunk keresni egy hónapban, hogy egypár pakli dohányt tudunk magunknak

venni. De most, mikor kisírt szemű özvegyek és árva gyermekek, öregek összetett kézzel kérik az áldó Istent, hogy adjon nekik kenyeret: kell-e akkor valakinek pipa, ha az magyar ember? Én azt mondom, hogy nem! Pokolba a pipával, ha az árvák és özvegyek éhesek és ruha nélkül vannak! De én bízom abban, hogy lesz azoknak az özvegyeknek, árváknak és öregeknek kenyerük is, ruhájuk is, mert élnek itt az idegen világban magyar testvérek, kik nem hagyják el őket, kik szeretettel gondolnak reájuk még akkor is, ha a börtön fenekén vannak".

Igy indult a két magyarnak két dollárja az ó-haza felé.

GULYÁS-ÁGYÚ.

A modern háborúnak a legfélelmetesebb kreációja a negyvenkét centiméteres ágyú. Ennek a lövegei lőtték rommá a híres belga és francia várakat s teszik tönkre a francia sereg védőműveit. Ezeknél a nagy mozsaraknál is van egy nagyobb kaliberü ágyútipus, amelyeknek lövedéke egyenest a katona gyomrába kerül. Ez a gulyáságyú. Már nagy Napoleon is azt mondotta, hogy a katona a gyomrával masirozik. A gulyáságyú, vagyis a tábori konyha gondoskodik, hogy a baka gyomra megteljék finom töltelékkel. Ott menetel a harcosok mögött és messziről úgy fest, mint egy lehetetlenül nagy mozsár torka. Protzkasztni is van előtte, ez viszi a municiót, a babot, lencsét, sót, paprikát. Útközben főzi a szakács az ebédet és a gulyáságyú szorgalmasan füstöl. A tábori konyha a lehető legpraktikusabb história. Főrésze egy nagy rézüst, mely alatt állandóan ég a tűz. A tűz azonban egy olajtartót ér, úgy hogy a hús soha nem pörkölődik meg. Az olaj egyenletesen adja a meleget és órákig forró. Ha az étel megfőtt, el lehet oltani a tüzet, mégis

forró marad a jó paprikás meg a gulyás. A gulyásüstön kívül kávéüst is van s ebben főzik a jó feketekávét, mely jobb, mint a kávéházi lötty. Éppen csak hogy a pikkoló-gyerek, meg az ujság hiányzik. Márványasztal az van. A nagy szélességü orosz föld végtelensége. És ami a fő, ez az asztal föl se billen s nem kell rajta borravalót hagyni...

Hogy aztán mit esznek a mi katonáink?

Ezen a kérdésen többet vajudunk most, mint a saját étlapunkon. Nagyjából megmutathatjuk, milyen a katonák étlapja a háborúban. Minden ezred hetenként állítja össze s parancsban közli a csapatokkal. Nagyjából hasonló, szinte egyforma mindenütt. Ha a tizedik ezred étlapját nézzük, szinte szakasztott ugyanolyan az ötvenhetediké is. Az a heti étlap, amit ime közlünk, a harmincadik népfölkelő gyalogezredé. De majdnem ugyanilyen a többi ezredeké is. Tehát:

ÉTLAP.

Nap	*Reggeli*	*Ebéd*	*Vacsora*
Hétfő	Tejes kávé feketekávé vagy tea	Húsleves rízzsel Savanyu káposzta	Burgonyatészta
Kedd	„	Sertéspörkölt Túrós tészta	Bableves
Szerda	„	Húsleves darával Savanyu burgonya	Köménylevès szafaládéval
Csütörtök	„	Gulyás rizzsel Lekváros tészta	Burgonyaleves
Péntek	„	Húsleves tarhonyával Bab vagy borsófőzelék	Darázstészta
Szombat	„	Cók-mók	Gulyás
Vasárnap	„	Húsleves árpakásával Mákostészta	Szalonna

Ehhez tudni kell, hogy a katona igen nagy kvantum kenyeret kap. Mindenhez eszik bőségesen kenyeret. Hébe-korba bort is kap. Néha este is kávét. És a

leves: a leves nem olyasvalami, amit nekünk leves cím alatt tálalnak. A katona levesében egy jó ökölnyi darab marhahús van elhelyezve. Közel egy félfont. És mi az a cók-mók? A katona úgy hívja, hogy „cakkumpakk", — minden együtt. Ez a katonák egyik legkedvesebb étele. Együtt fő a leves, a hús, a főzelék, a tészta. Ebben az ételben benne van minden, ami jó, kellemes és étvágyingerlő.

Ha golyókat nem szerviroznának hozzája, a katona jobban élne a háborúban, mint akárki más a békében.

„KÉT KANÁRIMADÁR, AKI HŐSI HALÁLT HALT."

A déli harctérről sebesülve botorkált ki egy fiatal hadnagy. Az mesélte ezt a kis históriát:

Mentem csapatommal végig a töltésen, hajtottuk magunk előtt a szerbet, a túlsó oldalra, vissza a hazájába. Kegyetlen út volt, sűrün hullott a srapnel, a szerbek pedig fedett állásaikból ugyancsak lődöztek ránk. A töltés mentén már a mienk volt a terület. Lépten-nyomon szerb halottakon ugráltunk át, így értünk oda a vasúti állomás épületéhez.

Biz az szomorú épület volt mostan. A tövében két agyonlőtt komitácsinak a hullája búsult. Azokat már nem értek rá eltemetni a szerbek. Benn az állomás épülete kifosztva, golyóktól megrongálva. Végigmentünk a termeken, aztán fölértünk az emeletre, a főnök lakására. Ott a szoba sarkában kis madárkalitka állott. A madárkalitka alján két sárga kanári egymásra borúlva feküdt. Elment a gazdájuk, nem volt aki táplálja őket, éhenvesztek szegénykék. Néztük, néztük megilletődve és az egyik bakám a fejét lesütve búsan megszólalt:

— Nekem is van otthon két kanárimadaram, két szép gyermekem, hát azokat táplálják-e mostan?

Még csak ez kellett nekünk. Egyszerre ríva fakadtunk. Kiadtam a rendeletet, ássanak csöppnyi sírt, a bakák katonai parádéval belétemették a két kis madarat. Még fejfát is faragtak hozzá, takaros fölírással:

„Itt nyugszik két kanárimadár, aki hősi halált halt.“

— Tudja Isten, közelről tele van a háború borzalommal, de legigazabban akkor kezd el sajogni a szívem, ha erre a két kanárira visszagondolok.

Fogytán a vitézségi érmek

FOGYTÁN A VITÉZSÉGI ÉRMEK.

Csak egy rövidke hír, s egy röpke hírben mennyi büszkeség!

Ennyi az egész távirat:

Bécs, szept. 4.

A hadügyminisztérium az állami pénzverőben nagyszámú vitézségi érmet rendelt meg, mert már mind elfogyott.

Elfogytak a vitézségi érmek. A háború elején. Amikor még csak a hősi tettek elején vagyunk. Amikor még csak azt látjuk, hogy ahol csak hacoltunk, sokszoros túlerővel állottunk szemben, s mégis győztünk, mindenfelé győztünk. A hősi tetteket már látjuk, az eredményeket már büszkén hirdetjük, de hol vagyunk még attól, hogy valamennyi hősünknek már ott lógjon büszkén dagadó mellén a vitézség jól kiérdemelt érme. Még jóformán el se kezdték az osztogatást, s máris elfogyott az érem. Hősökre számítottak, annyi bizonyos. Akik vezetik a hadsereget, tudták, hogy a világ egyik legelső hadseregét vezetik. Ismerték hadseregünk multját, büszkék voltak tradi-

cióira. De ennyi hősi tettre még ők se voltak elkészülve. Csak verjék, verjék a vitézségi érmeket a pénzverőkben. Annyit nem győznek verni, ahány hőst ad a veszedelem a hazának!

BÁTORSÁG ÉS — BÁTORSÁG.

Kétféle bátorság van: az egyik a robusztus ősember veleszületett, mondjuk fizikai bátorsága; a másik az ideges kulturember erkölcsi bátorsága, amely a kötelességérzetből fakad. A kétféle bátorságot egy (nem egészen új) katonai adoma jellemzi.

Két ágyúüteg tüzérségi párbajt vív az ellenséggel. Az ellenséges gránátok sűrűn hullanak — azok odaát már jól belőtték magukat, — de a két ütegnek nem szabad, vagy nem lehet helyet változtatnia.

Az egyik üteg parancsnoka vörösképű óriás. Ő nyugodtan szivarozgat és vaskos tréfákkal buzdítja a legényeit. A másik parancsnok vékony kis ember, az arca krétafehér az izgalomtól, a messzelátó remeg a kezében. De azért ő is kifogástalanúl végzi kötelességét.

Végül megszólal az óriás. Gúnyos mosollyal mondja:

— Úgy látom, bajtárs, te nagyon félsz?

A másik bólint a fejével.

— Nagyon félek. Ha te úgy félnél, mint én, akkor már régen elszaladtál volna.

TISZTELJÉTEK A PÉNZÜGYŐRÖKET!

Akárhányszor megesett, hogy az őrség előtt marsirozó ujdonsült freiter katonatisztnek nézte a pénzügyőrt és tisztelgést kommandirozott. A következő

pillanatban már észbe kapott és fölháborodással ordította:

— Herstellt! *Csak* finánc volt!

Nem egy derék pénzügyőrünk szívében ott volt a fájó fullánk, amelyet a hadsereg kicsinylése döfött bele.

A háború kitörése óta azonban egyszerre nagyon megnövekedett a finánc becsülete katonáék szemében. Mialatt a mozgósítás folyt, a határ őrzése a csendőrség és pénzügyőrök kötelessége volt és a spenótzöld gárda úgy az Aldunán, mint az orosz végeken oly hősiesen és annyi bravúrral vert vissza számtalan komitácsi- és kozáktámadást, foglalt el ellenséges őrházakat és hajókat, hogy a hadsereg főparancsnoka külön parancsban megállapította, hogy „a határpénzügyőrök magatartása minden tekintetben kitünő és követésreméltó volt...“, amiért is „teljes dicséret és elismerés“ jár ki nekik.

Ime, a közöshadsereg főparancsnoka, egy Habsburg főherceg, tiszteleg a fináncok előtt, mert vitézül verekedtek. Álmodta volna ezt az őrsvezető, akinek annyira fájt, ha tévedésből katonának nézte a pénzügyőrt?

A CIGÁNY KÖSZÖNETE.

A bécsi „Secessio“ kiállítási palotáját szintén kórházzá alakították át. Mindjárt az első sebesült-szállítmányban több magyar katona közt egy Lakatos nevű cigányt hoztak a kórházba. Egy heti ápolás után Lakatos nyolc magyar sebesült bajtársával együtt már annyira fölépült, hogy hazamehetett Magyarországba. Este, mikor a kórház parancsnoksága kiadta a szabadság-levelet a magyaroknak, Lakatos káplár jelentkezett a „Secessio“ alelnökénél, Schmutzer tanárnál, aki önkéntesen a kórház igazgatójának a teendőit is

végzi. Nyolc társa és a maga nevében megköszönte a gondos ápolást és a sok jót, amivel a „Secessio"-kórház művész-támogatói őt és társait elhalmozták. Szeretné még másképpen is megköszönni, mondta végül Lakatos, a jóságot, de nincs rá módja, — legföljebb, ha volna közelben egy hegedű.

Véletlenségből volt egy a titkári hivatalban. Előkerítették és átadták a cigánykáplárnak.

Este volt; a jelenet a „Secessio" nagy előcsarnokában játszódott le, melynek aranyos áttört kupoláján a sötétkék eget lehetett látni. Itt, az összegyűlt orvosok, ápolók és odasántikált sebesültek közt kezdett Lakatos játszani. Magyar nótákat húzott. Egyfolytában egy óráig.

— Uraim, — beszélte a festőművész, — ilyet még meg nem éltem. Csodálatos szép jelenet volt. Az a cigány úgy játszott, hogy nem bírtunk magunkkal. Végül mindenki sírt: én, az igazgató, az orvosok, a sebesültek, az öreg ápolónők, mind sírtunk ... még a szanitéc-katonák is.

... Így köszönte meg a cigány az ápolást.

EGY KIS EMLÉK AZ „IDESNEK".

A galiciai harctérről sebesülteket hozó vonat robogott be a debreceni állomásra. Az egyik harmadosztályú kocsinál kegyetlenül súlyos csomagok leszállításával bíbelődött néhány sebesült harcos. Egy-egy muszkaköpenybe burkolt terhet emeltek le a lépcsőkön. Az egyik rendőrnek föltünt a dolog, odalépett hozzájuk:

— Ugyan mit cipelnek itt maguk?

— Emlék az idesnek, — mondta mosolyogva az egyik katona.

— Aztán miféle emlék az?

— Ágyúgolyóbis ez, bátyám, még pedig muszka ágyúból való.

A rendőr tovább kíváncsiskodott, ám majd hanyat vágódott, amikor meglátta. Igazi ágyúgolyó volt, még pedig olyan, amilyet nem volt alkalma a muszkának kilőni az ágyúból. Egynek-egynek mázsányinál is több volt a súlya.

A rendőr jelentést tett az esetről az állomási parancsnoknak, aki a különös harctéri emlékeket megvizsgáltatta. Mivel pedig igen veszedelmesnek találta, — elkobozta a katonáktól.

A felnőtt emberek csaknem sírtak a szigorú parancs miatt és elmondták, hogy mikor az oroszok egyik pozicióját elfoglalták, az elhagyott ágyúk mellől zsákmányolták a két hatalmas ágyúgolyót.

Az állomásparancsnok hiába magyarázta, hogy azért kell a két lövedéket elkobozni, mert fölrobbanhat, a bakák csak a magukét hajtották, hogy mi lesz az idessel, ha nem visznek neki haza emléket.

— Ott a sebük, — mondja a parancsnok, arról csak elhiszi, hogy háborúban voltak.

— Tessék megengedni, hadnagy úr, — feleli az egyik baka, — az a kis seb nem sokáig látszik, de ezzel az ágyúgolyóval még az unokám is eljátszott volna.

VERSENGÉS.

A kórházszoba három ágyában magyar sebesült fekszik. Mindegyik a maga hőstetteiről beszél.

— Én legkevesebb harminc rácot küldtem a másvilágra, — mondja egy sunyiképű baka, aki ágya szélén ülve a lábát lóbázza.

— Harminc! — fitymálja a másik, föl s alá sétálgatva. — Mi az? Maradt abból még jócskán... Én egy muszka generálissal bántam el! Ugyancsak siratja a gonosz nációja!

Egy harmadik beteg is van ebben a kis benyíló szobában. Mozdulatlanul fekszik s a plafonra néz.

— Hát maga? — kérdik a hősök. — Csak nem az ijedtségtől lett beteg.

— Ne bántsák, kérem, — mondja az ápolónéne, — nyugalom kell neki, tizenhat sebe van.

KÉNYELMESEBB!

Egy bátor legény kellett a kapitánynak, aki viszszamenjen az orosz előőrsök közelébe és becsússzon a faluba. Ott felejtődött a tábori látcső.

A kapitány fölhívására kiugrik Tokaji András. Kész a parancsot végrehajtani. A parancsnok megdicséri a bátorságáért.

— Derék ember vagy, Tokaji. Aztán be mersz menni a faluba a kukkerért?

— Nem menek én a faluba, kapitány úrnak alássan jelentem. Hanem kiverem valamék kozák tiszt kezéből. Hozok én nézőcsövet, mint a multkor is. Kár azért olyan messzire menni.

...És reggelre egy finom tábori látcsővel tért vissza Tokaji András.

A HŐS FŐMÉRNÖK.

Nem katonáról van szó, ki fegyverrel, védekezésre és támadásra alkalmas fegyverrel kerül szembe az ellenséggel. Egy szürke hivatalnok, ki talán katonai szolgálatot sohasem teljesített, kinek kezében nem volt semmiféle gyilkos szerszám, ki egész életén át a legjámborabb feladatokon törte a fejét, vitt végbe oly cselekedetet, mire minden katona büszke lehet.

Mialatt Máramarosszigettől északra, a veres-

marti kavicsbányánál folyt a harc a visszavonuló oroszokkal, Hirschler Béla főmérnök kémmozdonnyal keresztültört a harcvonalon. Egy orosz csapat heves tüzelés alá fogta a mozdonyt, a hős főmérnök és Vaday mozdonyvezető meghaltak, a fütő pedig megsebesült.

Eddig a tények.

A háborús atmoszféra teljesen átalakítja az ember lelkét. Kik ma vasútat építenek, késő éjszakáig rajzolgatják az alapépítmény tervét, traszíroznak, mindennapi egyszerü munkába beleőszülnek, a háború levegőjében máról holnapra teljesen átalakulnak. Tegnap még békés, pontos, talán pedáns hivatalnokok, ma nagyszerü hősök, kik az új légkörben is megtalálják helyüket. Igazi kötelességtudó egész emberek, kik a békés idők kötelességét hűségesen lerójják, de a háborús események közben is megértik, mit parancsol kötelességük a közzel szemben. És ha büszkék vagyunk hős katonáinkra, kik a harcmezőn fegyverrel kezükben védenek bennünket, elismeréssel kell adóznunk azoknak is, kik talán katonák sohsem voltak, a fegyvert csak az üzletek kirakatából ismerik, s a legbékésebb munkakörből csak úgy máról holnapra, életük legvakmerőbb kockázatával oly cselekedetre készek, minőre a fegyveres katona is büszke lehet. Ezek az íróasztal mellől előbukkant hősök is méltán megérdemlik, hogy emléküket megőrizzük, nevüket tisztelettel említsük.

A KABÁT.

Az északi harctéren egy kisebb folyó áthidalásával foglalkoztak pionirjaink. Kovács, a közlegény, egy fa alá dobta a cókmókját. A kabátját pedig egy faágra akasztotta.

Munka közben ellenséges golyók zavarták a dolgozó csapatot. Gépfegyverrel próbálkozott az ellen-

ség, eredmény nélkül, de a pionir kabátját öt golyó is átlyukasztotta. Dühösen rázta meg az öklét:

— Szitává lőtték a kabátomat. Szerencsétek, hogy nem voltam benne, különben baj lett volna!

ÚJ BETEGSÉG.

Ha a gránát a katona közelében csap le, gyakran nagy bajt okoz, anélkül, hogy sebet ejtene. „Idegrázkódás“ a tudományos neve ennek és a következménye, hogy a test egyes részei görcsösen összehúzódnak, ami csak lassan oszlik el. A baka nagyrészt a légnyomásnak tulajdonítja ezt a bajt.

Hétrétgörnyedt baka vánszorgott, botra támaszkodva, az orvosi segélyhelyre.

— Mi a bajod, fiam? — kérdi az ezredorvos.

— Légnyomásom van, jelentem alássan, — felelte a baka.

A GYŐZELEM.

Egy pesti család egyetlen fia fönt harcol Galiciában. Levelet kapnak a szülők a táborból. Néhány sor az egész, de annyi mindent kifejez:

„Győzünk, egyre győzünk, csak az igért hurkát nem győzöm várni.“

A „KIBIC“.

Egy pesti úrról szól az ének, aki szeretett a kávéházba járni. Egész éjszakákat töltött ott, szenvedélyes kibiceléssel és erről a nem valami nemes, de viszont olcsó szenvedélyéről otthon, a békés családi körben is sok szó esett.

Aztán kitört a háború. A pesti úr is fölkötötte kardját és ment az orosz ellen. Hetek múltak, aztán egyszer csak tábori levelezőlapot hozott a levélhordó. A pesti úr fia, Janika az előszobában elveszi a rózsaszínű kártyát a postástól. Sebtiben elolvassa, hogy a papája megsebesült, de csak könnyen: a bal kisujját megvágta egy orosz katona.

Berohan a szobába és elkiáltja magát:

— Mama, a papa megint kibicelt! Rávágtak a kezire!

DIES — DICSŐ.

Az esztergomi 26. gyalogezred legendás alakja lett a háborúban infanteriszt Johann Dies. Ez a Dies János valaha négy évet töltött a fegyházban. Ha kérdezik tőle, miért, azt feleli:

— Halálesetért.

Tudniillik bicskázott odahaza a Dies János, amiért négy esztendőt kapott. Most ott küzd a legelső vonalon. A szó szoros értelmében az első vonalon, mert sohasem bír a maga frontján maradni, odaszökik mindég a harcvonalba, ahol a legjobb munkára van kilátás.

Krasznik előtt kezdte meg azt az eljárást, hogy sturmnál a szuronyt lekapta a Mannlicherről s jobbjában az éles bajonettel támadt a muszkára. Súgva szólt az ellenségre:

— Teszed le a puskádat?!

S ahogy a Dies János szeme villogott, bizony a muszka ugyancsak letette a fegyvert. Dies lökte hátrafelé a muszkát és új zsákmány után nézett. Aki ellenszegült, azt balkezével elkapta a jobb vállánál a bikaerejü fiú s a bajonettel kiméletlenül elbánt vele. Töméntelen oroszt fogott így el. Dies egyenként lök-

döste hátra a foglyokat. Egyszer csak rászólt az ezredorvos:

— Maradj itt a foglyoknál.

— Nem lehet, jelentem alássan. Nekem sok dolgom van.

— Hát ki őrizze itt ezeket a lefegyverezett muszkákat?

— Hát az ezredorvos úr! Nekem el kell menni, hozok másik muszkát.

...Már kétszer is kapott kitüntetést és az ezredese elnevezte... Dicső Jánosnak.

A NAGY FÖLFEDEZÉSÉRT.

Acsay András békés időben közrendőr Szegeden. Most a szerb harctéren harcol és úgy látszik, vitézül. Erről tanuskodik az a levél, amelyet a szegedi főkapitánynak írt a következő sorokban:

„Főkapitány urnak jelentem alásan, eccöre őrmesteri rangra emeltek az egész cugg előtt. Olyan valamit fedeztem föl és hárítottam el, amely esztendők óta rongálja a monárkiát."

Acsay András nagyon megérdemelhette a sárga stráfot és a három csillagot és rendjén van, hogy az egész cugg előtt emelték őrmesteri rangra, ha tényleg elhárította és fölfedezte azt, ami esztendők óta rongálja a monarchiát.

BOLDOG A CIGÁNY.

Az egész ezredben alig volt elszántabb, hős verekedő, mint a cigány baka. Mintha csak meg akarta volna mutatni, hogy a cigánynak, a mindenünnét kirugott, mindenkitől lenézett cigánynak is van hazája. És amikor a hősiesség iskoláját már kijárta, s fölebb-

valói bámulattal adóztak a szurtos képü legénynek, — mint annyi társa, ő is megsebesült. Golyó szaladt keresztül rajta, s azt a hat lat kemény ólmot még az ő szervezete sem tudta megemészteni. Eszméletlenül találták meg a harcmezőn a szanitécek, akik hátravitték a kötözőhelyre, bekötözték a sebét és elküldték a legközelebbi tartalék-kórházba.

Négy napig lebegett élet és halál között. Az orvosok, akik társaitól hallották, hogy milyen hősiesen harcolt, mindent elkövettek, hogy megmentsék. Ötödnapra magához is tért a cigány.

Eleinte tétován, szinte ijedten nézett körül a tiszta kórteremben. A fehér ágy, a nyájas ápolónő, a sok orvos, — mindez olyan idegen volt a cigány lázálmoktól terhes agyának.

Csak lassan eszmélt rá, hogy mindez ő miatta van.

— Boldog vagyok, — ez volt az első szava.

— —?

— Boldog vagyok, mert életemben most fekszem először ágyban... — suttogta halkan, s azzal csöndesen zokogni kezdett.

Az orvos pedig, aki hetenkint ezer átmenő sebesültet kezelt, most elfordult, hogy a könnyeit megtörülje.

MIT SAJNÁL A BAKA.

Sebesült katonák beszélgetnek. Olyanok mind, mint a tépett madarak. A háborúból nem hoztak haza mást, mint egy-egy sebet, meg a jókedvüket, amit nem tudott elsodorni a gránát süvöltő szele, se a puskagolyó szállongása. A téma a körül forog, hogy mit is sajnáltak legjobban a háborúban. És szól a huszár:

— Én csak azt a pár csizmát sajnálom, amit Rohatinnál egy kozákbrigadéros lábán láttam! Hej, ha hazahozhattam volna!

Rábólint a többi, hogy igaza van. Háborús világban nagy kelete van a jó csizmának.

Aztán megszólal a baka. Zugszfürer ur Kovács. Ő se hagyja magát:

— Láttam olyan kozákot, akinek még a lova is ezüst zablát rágott és tallér volt a csizmája sarkára verve, mint a patkó. Szerettem volna ellőni, de megszaladt. De mégse ezt sajnálom.

— Hát mit?

— Azt a fél bögre tejeskávét, amit ott kellett hagyni Wiesenbergnél, mert alármot fujtak! Ha én azt a kávét megihattam volna, tán már kapitány volnék!

A „KAKASTOLLAS KATONA“.

Ez a kor a hősök kora. Minden magyar legény egy-egy hős, de a kerek világon nincs olyan katona, mint a magyar csendőr. Bátor, vakmerő, önfeláldozó, kitartó, leleményes, tűr éhséget, szomjúságot, hideget, forróságot, szenvedést. A mostani háborúban tünt ki ragyogó erényeivel katonai kiválósága — az ellenség előtt is. A „cifratollas katonák“ rémei a muszkáknak. Még sebesülten sem jutott fogságba egyetlen csendőr sem, pedig nagyösszegű díjat tűztek ki rá az oroszok. Szereti a harcot, de még inkább a harci becsületet. Mind egy-egy külön kis hadvezér, aki minden térképcsináló tudósnál jobban ösmeri azt a terepet, ahol harcol és aki megszokta már azt, hogy egymaga, a saját felelősségére szálljon szembe a veszedelemmel. Amellett nem kérkedő, nem hiú, de tudja jól, hogy milyen fontos szerep az ő szerepe ebben a nagy háborúban.

Basa Gábor csendőrőrmestert nagybetegen hozták haza a harctérről Debrecenbe. Csontgyulladása volt: a legkínzóbb betegség. A lábára sem tudott ál-

lani, mikor a kórházba vitték. A gondos ápolás azonban pár hét alatt talpra állította és mikor már járni tudott, az orvos hat heti üdülő szabadságra küldte, mert hát a kórházban szükség van a helyre.

— Nem kell nekem a szabadság, — jelentette ki a vitéz csendőrőrmester az orvos előtt.

— De hiszen szüksége van rá, hogy helyrejőjjön teljesen, — magyarázta az orvos.

— Majd helyrejövök én a harctéren is. Hat hét nagy idő, már pedig én nem akarok olyan sokat mulasztani, mikor a hazának minden emberre szüksége van.

Igy szólt és így is cselekedett: visszament a harctérre.

Ilyen a magyar csendőr.

TŰZ!

Lembergnél a tűzvonalban, a fedezék mögött erősen készülnek a tüzelésre, mikor a százados harsány, parancsoló hangon kiált a bakákra:

— Tűz!

Az egyik önkéntes erre szolgálatkészen ugrik a kapitány elé s zsebéből előrántva egy pakli svéd gyufát, meggyújt egy szálat és előzékenyen szól:

— Parancsoljon rágyújtani százados úr...

A KIRÁLY VENDÉGEI.

Hosszú évek óta üresen áll a finom kis gödöllői kastély. Egy öreg portás néha megnyitja a szárnyas ajtókat és a ritkán odavetődő kiváncsiaknak megmutogatják a termeket, amelyeknek ablakaiból valamikor Erzsébet királyné merengett el a gödöllői erdős dombok felé... Most megint élet költözött a gödöllői

kastélyba, ha nem is a királyi udvar fényes, sürgő-forgó élete. A király rendeletére a gödöllői kastély termeit kórházzá alakították át és a harctér sebesültjeit ápolják ott. Az évszázados Grassalkovich-park fenyőfái alatt balzsamos az üdülés és a hüs szellővel Erzsébet királyné jóságos szelleme lebeg a sebesült hősök kórágya fölött.

A király katonái most a király vendégei is lettek.

AZ OROSZ A MENNYORSZÁGBAN.

Paraszt népfölkelők beszélgetnek az árokban.

— Tudod-e pajtás az orosz kapitány esetét, aki elesett, azután a mennyországba akart jutni? Nem tudod? Majd elmondom. Fölment a sok garádicson, egészen a mennyország kapujáig. Itt megszólította a poszton álló angyal:

— Halt! Mit keresel itt?

— Be akarok menni.

— Ehhez írás kell Szent Pétertől. Ő itt a parancsnok.

— Hol van a Szent Péter?

— Most nincs idehaza.

— Más nem engedhet be?

— De igen. Az Uristen.

— Akkor vele beszélnék.

— Nem lehet, — mondja Szent Péter szigorúan.

— Oh, oh, atyuska, — rimánkodik tovább az orosz, — de kegyetlen vagy. Csak egy pillanatra engedj be, hogy az Úristennel beszélhessek, ő biztosan megengedi, hogy itt maradjak.

De erre már elfogy Szent Péter türelme, bevágja a kaput az orosz orra előtt s csak úgy a kisablakon szól oda neki:

— No, éppen jókor akarsz az Úrral beszélni, szerencsétlen!?

— Miért? — rémüldözik a muszka.

— Hát, — mondja Szent Péter türelmetlenül, — mert az Úristen máma ki se mozdult a szobájából. Egész nap föl-alá járkál az arany padlón, szólni se lehet hozzá. Azt hiszi, hogy ő — a német császár.

AKI SEMMIT SEM LÁTOTT A HÁBORÚBÓL.

Hatalmas, de már gyógyuló sebbel került haza a háborúból a hajdu baka. Debrecenben megvizsgálták és kéthónapi szabadságra engedték. A falujában az egész elöljáróság körülvette, hogy valamit halljanak a háborúról a sebesült vitéztől, aki otthon is félelmes verekedő, de bizony egyetlen hangot sem tudtak kiszedni belőle. Végre is a jegyző fogta vallatóra.

— Hát 'iszen megsebesültél a háborúban, mégis csak kell tudnod valamit róla.

— Az a bajom éppen, hogy semmit se tudok — bökte ki a legény.

— Nem lehet az, fiam. Hát hogy mentél oda és hogy jöttél meg?

— Hát úgy, hogy Debrecenben szépen beöltöztettek bennünket az angyalbűrbe. Kutya jó világ vót akkó, hogy összegyüttünk a régi komákkal. Nagyokat ittunk, oszt' kiki fogadkozott, hogy hány muszkát küld a másvilágra. Szigyellem, mer' én azt mondtam, hogy ha a huszár húsz muszkát ér, akkor én bakalittemre legalább negyvenet. Mikor elindultunk, etettek, itattak bennünket az urak, a nagyságák pedig fölpántlikáztak, fölvirágoztak. Ott ténferegtem az állomáson, oszt csak arra emlíkszem, hogy a cugszfírer pofonvágott és belökött a marhakupéba, én meg gazosan lefeküdtem. Arra emlíkszem még, hogy az őrmester kegyetlenül megrázott, oszt' a fülembe kajátotta: egyen meg a fene, kelj mán fel te ríszeg disznó, itt vannak a muszkák! No, erre aztán áncvájra kiugrottam oszt' mentem

a többi után. Egyszerre csak nagy csattanást hallottam, aztán vagy három hétre rá ibredtem föl a kórházba, a regimencár úr mondta, hogy kutyakemény fejem van, már' mer' a rapnel se fogott ki rajtam. Hát ezér' nem tudok én semmit a háborúrul, de majd visszamengyek, mír' mer' tartozom a hazának a negyven muszkával.

...És a hajdú bakának ezek a szavai kitünő képét festik a modern háborúnak, amelyben az ellenfelek tényleg csak nagyritkán látják egymást szemtől-szembe. Ma láthatatlan ellenfelek küzdenek életre-halálra.

KÉZ KEZET MOS.

Bárczy István, a polgármester, volt szemtanúja kórházi körútján a következőknek:

Egy sebesült baka, akinek a balkarja volt felkötve, teremről-teremre járt és mindenütt hangos szóval szólt:

— Kinek van még egészséges balkeze?

Egy másik jelentkezett, aki jobbkarján viselte a sebet.

— Mit akarsz? — kérdezte ez a balkezes.

— Gyere koma, — mondja neki a másik, — menjünk mosakodni.

Azzal a vízvezetékhez vitte, az egészséges jobbkezével megfogta a bajtársa egészséges balkezét, az ápolónő szappant adott nekik és szépen kezet mostak ketten, a két idegen kéz ügyesen simult egymásba, mintha egyazon testnek lett volna a két keze.

— Kinek amije van, — mondták a szegények és jókedvüen vették „kézbe“ a törülközőt, mintha minden a legnagyobb rendben lett volna, mintha ez soha nem is lett volna másként.

— Te Miska, lődd le azt a pasast, kibicre nincs itt szükség.

NAGYMOSÁS.

Egy sebesült meséli:

— Orosz-Lengyelországban jártunk, nagy ütközeteket küzdöttünk végig, borzasztó strapákon mentünk keresztül, és bizony a ruhánk, az alsó is, felső is, csupa piszok volt, mosakodni napok óta nem tudtunk.

a szakállunk akkora volt, mint a pópáknak, de ki törődött evvel? A kedvünk azért jó volt, a harcokat állottuk és a vasalt ruha ilyenkor igazán nem fontos. Egyik napon aztán — pedig éppen jó hideg volt — mégis megkaptuk a szigorú parancsot:

— Mindenki fürödjön meg, a ruhákat kimosni és simára beretválkozni.

Persze nem fürdőkádban történt mindez, hanem az útba ejtett tó mellett. Hideg volt a víz, de a tisztálkodás jól esik, hát mostunk, pucolkodtunk, a tisztek pedig egyre hajtottak bennünket:

— Csak rajta! Mindennek ragyogni kell.

Nem értettük, mit jelent ez az ünnepélyes készülődés, de pár óra múlva frissen, tisztán, fényesen állott a seregünk.

És este megtörtént a nagy esemény: — egyesültünk a német csapatokkal.

Ezért kellett a nagy tisztálkodás, hogy lássák rajtunk a szövetségesek: külsőleg is jól festünk.

BODNÁR PÁL KÖZLEGÉNY.

Ezer meg ezer másik nevet is írhattunk volna ide, mert ez a Bodnár Pál közlegény csak egy a sok hős közül. Szolgalegény volt valamelyik kis faluban és semmit sem tudott róla a világ, ő sem a világról. A szegény szolgalegény maga sem gondolta, hogy valaha hogyan fog benne reveálódni a magyar érzés, az a nagyszerű lelki folyamat, mely oly sok századon át vészben, viharban összetartotta és nem hagyta elpusztúlni nemzetünket. A nagy események közé odajutott Bodnár Pál is; mint közlegény harcolt az oroszok ellen és megsebesülve szállították be az egyik gráci hadikórházba. Az egyik lábát átfúrta a golyó s a kórházban derült ki, hogy megsebesülése után még napokig részt vett a harcban. Nem szólt senkinek a

sebéről s gyalogolt tovább a csapatával, harcolt tovább vitézül, csodálatos önfegyelmezéssel, lelki erővel küzdve le nagy fájdalmait. A lelket azonban végre legyőzte a test: a súlyos seb elmérgesedett és Bodnár Pál összerogyott.

Mikor az orvos megkérdezte tőle, hogy miért nem jelentkezett mindjárt a kötözőhelyen, amikor golyó érte a lábát, s miért harcolt tovább nagy fájdalmai mellett is, csak azt mondotta egyszerű két szóval:

— Magyar vagyok!

Úgy hangzik ez a két szó, mint a legszebb költemény s mindennél jobban jellemzi a magyart.

EGY SEBESÜLÉS TÖRTÉNETE.

Egy zászlóalj tartaléka, — egy fél század baka, — magas fedezék mögött hasalt. A tűzinspekciós óvatosan cigarettázott, vigyázva, hogy a cigaretta tüze ne aludjon ki. Ugyanis az osztagnak nem volt gyufája és így a félszázad parancsnoka elrendelte, hogy mindig csak egy cigarettázzék. Ez a tűzinspekciós, aki tartozik vigyázni a tűzre és ha végére jár a cigaretta, úgy a másik gyujthat rá. Egyszerre csak rettenetes robbanás rezegteti meg a levegőt, hatalmas ágyúlövedék csapott le a fedezék mögött, kárt nem okozott, de az égő cigarettát a nagy légnyomás kivágta az inspekciós kezéből.

Körülbelül tizenöt lépésnyire ott hevert a cigaretta az osztag mögött, ott csillogott a parazsa a fűben, akár egy Szent János-bogár.

Az inspekciós nem sokat gondolkodott, kiugrott a biztos fedezékből és kiszaladt a cigarettáért. Ebben a pillanatban csapott be a másik lövedék és leszakította a bakának két ujját és megint kiverte a cigarettát a kezéből.

Vérző kézzel piszkálta a baka a füvet és kereste

a cigaretta-véget. Meg is találta. Még izzott a parazsa. Hamar szippantott egyet rajta, visszamászott a fedezékbe, átadta a véres cigarettát a pajtásának és csak azután kötötte be a sebet és vánszorgott hátra a segélyhelyre.

BEKERÍTÉS.

A galiciai harcokban egy tincses népfölkelő egymaga harminchárom muszkát fogott el és vitt az ezredes elé.

— Aztán hogy csináltad, fiam? — kérdezte tőle elégült mosollyal az ezredes.

— Jelentem alázatosan, már messziről láttam, hogy az erdő szélin ellenség kószál. Nem szóltam senkinek, a földre vetettem magamat és odacsúsztam az erdő másik szélihez. Aztán elébük termettem, úgy száz lépésnyire. Gondolkoztam, mit csináljak velük, hogy fogjam el őket. Sokat hallottam most a háború alatt a tiszt uraktól, hogy legjobb bekeríteni az ellenséget. Hát fogtam magam és egyedül bekerítettem a harminchárom muszkát.

A SÁNTA ÉS A BÉNA.

Szolnok, pályaudvar, szeptember 12., délután 2 óra. Egy vonat gördül a pályaudvarra. Sebesülteket szállít. Ahogy a vonat megáll, a kocsik bejáróinál állanak a könnyebb sebűek, kinek a feje van pólyák közt, kinek a karja felkötve. Szomjasok lehetnek, mert alig hogy megáll a vonat, sokan letipegnek s erszényük után nyúlva, sört kérnek. A pályaudvaron az uriasszonyok nem engedik, hogy ételért-italért fizessenek, egy előkelő család három nőtagja (nagyanya, anya és unoka) fizetnek mindent. Egy bepó-

lyázott lábú vitéz nem tud leszállani, pedig neki is száraz lehet a torka. Egyik pajtása nyujt föl neki egy fél pohár italt. Miközben az ajkához akarja emelni, egy szembenülő óriás termetű muszka sebesültre esik a tekintete. Annak a karja van keresztüllőve. Az is sóváran néz az ital felé. De szólni nem mer, úgy se értenék meg. A sebesült a fél pohár sört csak félig issza meg, a másik felét az orosznak adja.

— Bizony ez kevéske volt cimbora, — morogja a magyar. — Jó volna leszállni egy egész pohárért.

Az orosz egy szót sem ért magyarul, a magyar egy szót se ért oroszul. Mégis megértették egymást. A sánta magyar az ép oldalával rátámaszkodik a muszka jó karjára, az orosz erős vállával és ép karjával segíti a járásban a magyart, elcammognak valahogy a kocsi szélére. Ott aztán kapnak egy friss, habos pohár sört. És megosztoznak rajta testvériesen. A nagyobbik felét hagyta a magyar a muszkának:

— Mivelhogy te vagy a vendég, cimbora.

A SAKKREJTVÉNY.

Egyik napilapunk tábori levelezőlapot kapott. Küldi vitéz Molnár Károly közvitéz, mozgósított tartalékos. Hogy honnét ír, nincsen rajta a kártyán, vagy messze fölülről, vagy messze alulról érkezik az üzenet! Több van benne, mintha a derék katona hosszasan leírná a kitünő hangulatot, a pompás ellátást, a példás élelmezést, a nagyszerű egészségi állapotot, a vidám harckészséget, a nyugodt bizalmat, a győzelembe vetett megingathatatlan hitet. Pedig vitéz Molnár Károly levele csak két sor:

— Tisztelettel értesítem, hogy sakkrejtvényüket megfejtettem.

És ehhez nem tesz hozzá semmit. Csak a meg-

fejtést, amely teljesen korrekt és helyes. Tábori élet, fáradalom, nagy menetelés, ágyú- és puska-tűz — s a katona még ezenfelül nehéz és komplikált sakkfeladatot is megfejt. Hát lehet-e, hogy ne győzzünk minden vonalon hatalmasan, fölényesen, föltartóztathatatlanul?

MIRE A LOMB LEHULL...

A német császár a háborúban többször bebizonyította, hogy talpraesett szónok. Mindig helyénvalót, hatásost, érdekeset mond: szavaiban ott lüktetnek az események. Egy igazi katona ötletessége él benne, aki fürge ésszel fogja föl a történteket s mindig tud tájékozódni, mindig föltalálja magát, mindig érzi a történelmet. A háború elején a császár avval buzdította kitartásra katonáit, hogy a derék, hős katonáknak megígérte, nemsokára hazamehetnek „édes hazájukba, nemsokára otthon, a kandallónál ülhetnek. „Mire a lomb lehull...“ mondotta.

Az apák szólnak így a fiaikhoz. Mire leesik a hó... Mire kizöldül a rét... Mire meleg nyár lesz...

Mennyi szeretet — apai szeretet — van ezekben a szavakban és mennyi jóság és mennyi bensőség!

Most látjuk, érezzük csak igazán, hogy a német császár igazi apja a katonáinak.

A császár költői mondása azután szárnyra kelt és eljutott a mi hős katonáink közé is. És egy honvéd szakaszvezető ezt írta haza a harctérről:

„Jó kedélyállapotunk megvilágítására küldöm ezt a kis reflexiót.

Vilmos császár letörhetetlen erőt öntött katonáiba, mondván: „Fiúk! Mikorra a fák elhullatják leveleiket, mindenki odahaza lesz.“

E cézári mondás hozzánk is eljutott; szállóige lett nálunk. Minden egyes levél földrelibbenését le-

emelt sapkával üdvözöljük. Megvizsgáljuk eredetét, színét, formáját.

Este a közismert fákat körülnézegetjük: vajjon a reggeli dér jóindulattal volt-e hozzánk? Van-e tekintettel a mi édeseink fohászaira?

Egyik nap merengésemből a fáknak szokatlan zöreje riaszt föl. Kocsisom — tagbaszakadt kun fiú — kétségbeesett erővel, kipirult arccal csimpaszkodik egy törpe fába, s rázza irgalom nélkül.

— Ember! Mit művel?

— Alásan instálom, pár nappal hátha előbb hazamehetnénk.

A LOVASSZOBOR.

Egy sebesült tüzértiszt mesélte:

— Az ütegem tisztjei egy vasárnap lovon kirándultak a vidékre. Hozzánk csatlakozott egy tartalékos zászlós is, aki a magánéletben az opera tagja.

— Aztán fog menni a lovaglás? — kérdeztem tőle, — hiszen ön még sohasem ült lovon!

— Kérem, kérem, — felelte méltatlankodva az énekes, — már hogyne tudnék lovagolni, hiszen én vagyok mindig a lovasszobor a Don Juanban...

AZ ÉLETMENTŐ KOTTAFÜZET.

A katonazenekarok rendesen csengő zeneszóval kísérik a csapatokat addig a helyig, ameddig előreláthatólag terjedni fog a tűzvonal, aztán visszafordulnak és a szanitéc-csapathoz csatlakoznak. A katonazenészek szorgalmasan segédkeznek az egészségügyi katonáknak s gyakran megesik, hogy ők is kapnak azokból a golyókból, amelyeket a lelkiismeretlen oroszok kötözőhelyeink felé küldenek.

A minap egy orosz golyó mellen találtt egy zenészkáplárt a kötözőhelyen. A golyó szerencsére lepattant a vastag kottafüzetről, amelyet a káplár a blúza zsebében viselt.

A szerencsés muzsikus boldog mosollyal mondta az ezreddobosnak:

— Látod komám, milyen jó, hogy nem tudom kotta nélkül az indulókat!

MAGYAR VEZÉNYSZÓ.

Galiciában csapataink találkoztak a német harcosokkal. Egy kis városka főterére vonultak be a németek és a parancsnokuk elkiáltotta magát:

— Hapták!

Egy somogyi baka hallja a parancsot és megcsóválja a fejét:

— Ejnye, sose hallottam még, hogy a németek is a magyar vezényszót használják.

AKINEK A TANÁR ÚR SZALUTÁL.

A hadsereg óriási tengere magába szívta az apró vízcsöppeket: tanárok, diákok is bevonúltak és ott küzdenek a harcmezőn. A kolozsvári egyetemnek nem egy tehetséges hallgatója mint katonaköteles vonúlt be a hadseregbe, viszont nem egy kolozsvári — de meg más magyar városbeli tanár is — önkéntesen állt be a katonák közé. Akadnak köztük már rangjukról régen leköszönt tisztek is, de sokan mint közlegények siettek a zászlók alá. És most együtt harcolnak tanárok és tanítványok, hősi példájuk pedig még mindig ujabb és ujabb követőkre talál. A legutóbb is két fiatal tanár vonúlt be egyszerre, mint önkéntes. De mielőtt a harctérre mehetnének, előbb még kato-

nailag ki is kell képezni őket és a kiképzés ideje alatt — de már katonaruhában — otthon maradhatnak a városukban.

Egész napjuk fegyverforgatással telik el és csak esténként érnek rá egy kis pihenésre, sétára a korzón.

A minap, amikor így sétálgattak, egyszerre csak egy sebesült jött velük szembe. Fiatal, tejfölös képü gyerek volt, a karja felkötve. De a paroliján két csillag is ékeskedett.

A két tanár — két közlegény — hirtelen fölkapta a jobb kezét és előírás szerint szalutált. De amikor már elhaladtak a tejfölösképü, sebesült altiszt mellett, egyikük megszólalt:

— Te, nem járt ez a te osztályodba?

A másik egy pillanatra némán maga elé nézett, aztán szinte irigyen, de büszkén csak ennyit mondott:

— De hát nem láttad? Hiszen már... altiszt és sebesült!

... És a két tanár úr, — a két közlegény — szótlanúl ment tovább.

A „HÁZTULAJDONOS".

Idő: öt és fél hat között, amikor a reggelt Pesten még hajnalnak tisztelik: Szin: egy közuti villamos kocsi belseje. Szereplők: koránkelő emberek. A túlnyomó többség: kosaras, batyus parasztasszony, egypár úriember, aki a vasuti állomáshoz igyekszik és egy villogó szemű, igen elevenképü baka, akinek föl van kötve a balkarja. A vitéz három batyus asszonnyal ül egy rekeszben és igen hangosan viszi a szót.

— Én — mondja keményen és vidáman — nem bánom, hogy sebet kaptam. Egy azér nem bánom, mert kilenc muszkának az életibe került ez a kis lyuk itt a karomon; más meg azér, mert nekem igen érdemes volt szenvednem. Gyönyörü nagy házat fog-

laltam el magamnak Muszkaországban. Öt szoba van benne, még a konyha is padlós. Nagy porta, nagy istálló, tele jószággal.

Egy asszony nagy megilletődéssel vág közbe:

— Hát ez most már mind a magáé, lelkem?

A vitéz fölényesen mosolyog:

— Hát kié lenne? Én foglaltam el! Aki eddig a gazdája volt, az most már az én cselédem. Ráírtam a kapura a nevemet, aki le merné törülni onnan, az a halál fia. Az ott marad, amíg én vissza nem megyek, oszt be nem ülök a házamba.

... A kofák áhítatosan és kissé irigyen néznek a hódítóra.

A SZINÉSZ A HARCTÉREN.

Egyik ügyes operettszínészünk megsebesült a szerb harctéren és hazahozták.

A seb elég jól gyógyult, de a színész még egy kicsit bicegve jár.

Ő beszélte el kollégáinak sebesülésének rövid történetét:

— Hirtelen éles fájdalom nyilalt át a térdemen. Annyira, hogy összeestem. Ez az egész.

Aztán hozzátette:

— De merje nekem ezentúl valamelyik rendező magyarázni, hogy hogy kell összeesmi...

A RÁVA-RUSZKAI

sáncárokban egy baka kicsit sokat talált lenyelni a szesziből, hiszen egy pohár bor a hazáért meg nem árt.

— Hej, édes anyám, hej, édes anyám! — fohászkodik szomorúan és nagyokat nyel.

A pajtása rászól:

— Aztán nem szégyeled magadat, az édes anyádat ilyen állapotban emlegetni? Hogy jut épp most az édesanyád az eszedbe?

A baka nagyot sóhajt, aztán így felel:

— Mindig azt mondta az édes anyám: „Te, Pesta, aztán ha már nem tudsz megbirkózni az ördöggel és be kell szesszentened, hát legalább jó messze menj a háztól!“ Na — most aztán elég messze mentem a háztól!

KÉT LEVELEZŐLAP.

Két levelezőlap messzi északról. Egy fiatal katona írta mind a kettőt, alig két heti időközben. Két hét: egy egész élet, egy egész világ, egy teljes tragédia belefér háborúban rövid két hét közébe.

A levél írója egyéves önkéntes, szakaszvezető. A mult évben tette le kitüntetéssel mérnöki szigorlatait. Az első levelezőlapon ezt írja:

— — gyalogezred, első század,
tábori posta 50.

Utunk az orosz határ felé visz. Magyar nemzeti zászlókkal diszített valóságos diadalút. Biztosan győzünk!

Mindenkinek hadi üdvözlet

Elek.

A második levelezőlapon cirilbetűs a fölírás. A postabélyegen ez áll: Mockba, ami Moszkvát jelent. Igy szól:

Életben maradtam, de súlyos sebemmel orosz fogságba kerültem. Hosszú, keserves út után marhakocsin hoztak Moszkvába, ahol kórházban vagyok.

Szerencsére kezelőorvosom német ember s jó hozzám. Ballábamat lőtték keresztül, a boka alatt. A golyó csontokat zúzott és véredényeket szakgatott össze, s az orvos azt mondja, hogy alighanem le kell vágni az elülső lábfejet. Akkor aztán Isten veled, boszton, tangó.

Mindenkit szeretettel üdvözöl, csókol, ölel

Elek.

Egy hősköltemény két levélben.

MANNLICHER.

Egy ösmert színészünknek a fia, aki a polgári életben egy gazdasági vállalat könyvelője, már hat sebet kapott a háborúban. Lent két golyót lőttek beléje, azután egyet Oroszországban, egyet Galiciában, egyet a szorosoknál, és megint egyet Galiciában. Éppen ezért társai elkeresztelték Mannlichernek, mert hiszen abban is — hat lövés van. Mikor az ezredorvos hatodszor szedte ki belőle az ólmot, Mannlicher szerényen megszólalt:

— Doktor bácsi, nem gondolja maga, hogy ez az új harminc éves háború lesz?

— Miért? — kérdezi a doktor tovább dolgozva.

— Mert akkor inkább évi pausáléban egyezem ki magával. Ön minden január elsején három golyót szed ki belőlem, aztán az egész esztendőn át békén hágy.

A KÜLÖNBSÉG.

A hadnagy úr, miután hősiesen átverekedett egy csomó nagy csatát, odafönt északon, srapnel-darabbal a bokájában hazatér, ahol rögtön új ostromba kerül. A kíváncsiság ostromába. Mit látott? Miket élt át? Mik

voltak a legerősebb benyomásai? De főként és legsűrűbben: milyen is hát a modern háború? A sebesült nem dacol az ostrommal, megadja magát, felel és magyaráz. Amire az egyik hallgatója, nagy elméleti háború-szakértő, az előadottak alapján kimondja a megállapítást:

— Szóval: egészen olyan, mint egy manőver. Mint egy harcszerű nagy hadgyakorlat. Semmi különbség.

A sebesült elmosolyodik egy kicsit, sóhajt egy kicsit és csöndesen mondja:

— Körülbelül!... De egy különbséget én mégis tapasztaltam.

— Mi az?

— Csak annyi, hogy a manőveren még az is megtanul káromkodni, aki különben mindig imádkozik, a háborúban pedig az is megtanul imádkozni, aki különben mindig káromkodik.

A BAKA BEVÁSÁROL.

Egy igénytelen adat, amely a magyar katona életrevalóságát jellemzi:

Ellenséges földön, L. mellett, a tiroli császárvadászok egy csapatja együtt táborozott magyar bakákkal. Az élelmezési vonat elmaradt az előretolt sereg mögött és ennek az lett a következménye, hogy a németek koplaltak. A magyar táborban azalatt nagyvígan folyt a sütés-főzés.

A vadászkapitány megszólított egy magyar káplárt.

— Honnét szerzik maguk az elemózsiát? — kérdezte.

— Vásároljuk, — válaszolt a káplár.

— Itt van tíz korona, legyen olyan szíves és vásároljon nekem is valami ennivalót.

A káplár többedmagával elment és egy óra múlva már hozta az elemózsiát: egy ökröt, egy borjút, három disznót és vagy húsz libát.

— Maga nagyszerű ember! — szólt őszinte elismerés hangján a kapitány.

A káplár peckesen állott előtte és mereven nézte a kapitányt.

— Akar még valamit? — kérdezte a tiszt.

— Jelentem alássan százados úrnak, egy korona tizenkét fillér még visszajár a tíz koronából.

MIT LÖVÖLDÖZTÖK?

Kisebb előörsi csapatunk járt orosz földön. Az este ott érte utól őket egy kis falu közelében és mivel azt a jelentést kapták, hogy az ellenség errefelé nem mutatkozik, hát nyugodtan elhelyezkedtek a házakban. Néhány óra mulva fegyverdörrenések zavarták föl alvó katonáinkat. Az egyik házba különösen nagy erővel lövöldöztek. És ekkor az egyik közlegény — vezetékneve Krausz, — dühösen kiáltott ki az ablakon az oroszok felé:

— Mit lövöldöztök ide? Nem látjátok, hogy itt emberek vannak?!

A HADIPÉNZ.

Oroszország egyik kis városában pihenőt tartott a csapat. A századparancsnok keményen rászólt a bakákra, hogy a legkisebb rendzavarást vagy lopást a legsúlyosabban fogják megbüntetni. Nem is volt baj: a bakák csak dohányt vásároltak, amit meg is fizettek, készpénzzel.

A csapat elhagyta aztán a városkát és késő dél-

után egy erdő szélén ütött tábort. És ekkor az egyik gőzölgő tábori konyhakocsi mögött a bakák — csirkéket kezdtek koppasztani.

— Ki lopta ezeket a csirkéket? — kiáltott a kapitány a bakákra.

Erre előlépett egy pesti szanitéc, — aki polgári életében portás egy moziban. Elővette a pénztárcáját és alásan jelentette, hogy ő szerezte a csirkéket, de nem lopta, hanem vette, mert neki van pénze bőven.

A kapitány gyanúsnak találta ezt a gazdagságot.

— Mutasd azt a pénzt! — kiáltott a szanitécre.

Az pedig elővette a pénzestárcáját, amely csak úgy dagadt a sok bankótól.

De ezek a bankók ilyenek voltak:

UTALVÁNY **1 koronás mérsékelt árú jegyre** AZ „X" MOZGÓFÉNYKÉP-SZINHÁZ **előadásaira.**

— Bementem — beszélte a szanitéc — egy házba és megkérdeztem, van-e csirke és mennyibe kerül. A muszka drágára tartotta a csirkét, de azért megvettem. „Egy csirke négy korona" — mondta. Hát adtam neki a négy csirkéért tizenhat „bankót" és azt mondtam, hogy ez hadipénz, amelyet a magyar kormány most bocsátott ki.

A kapitány komoly arccal harmincnapi kaszárnyaáristomra ítélte a ravasz szanitéct, avval a megjegyzéssel, hogy mivel kaszárnya nincs a közelben, hát akár már most is megkezdheti a — leülését.

FÖLDRAJZ.

Egy sebesült tüzér fekszik a kórházban. Ez úgynevezett divatos kórház, ahol grófnék főznek és bankárnék mosogatnak a konyhában. A hercegnő, aki szintén önkéntesen ápol, odalép a tüzérhez:

— Hol sebesült meg? — kérdezi elbájolóan.

— Hátul, — mondja a tüzér.

A hercegnő rosszúl beszél magyarul és nem érti mindjárt.

— Hol sebesült meg? — kérdezi mégegyszer.

A tüzér, aki a nép romlatlan és szókimondó gyermeke, egy szót mond, egy szót, amelyet a világ teremtése óta se mondtak még hercegnőnek.

— Ez egy lengyel falú Ravaruszka mellett, — magyarázza az orvos a hercegnőnek.

MIKOR A BOJTÁR POLITIZÁL.

Egyik pestmegyei birtokos úr cselédjét, a peckes bojtárgyereket, elvitték a szerbek ellen. Krupanje alatt sebet kapott és fölhozták egyik budapesti kórházba. A gazdája hírét vette az esetnek és meglátogatta a legényt.

— No, Andris fiam, hogy is vagyunk? — kérdezte a betegtől.

— Köszönöm kérdésit, nagyságos uram, egészen jól vagyunk. A rácot már megvertük. A jövő héten fölkelek és megyek a muszka ellen, aztán azt is megverjük. Ha végeztünk a muszkával, akkor még csak az ebadta németjét kell elraknunk, azután már hazamehetek Abonyba, mert vége lesz a háborúnak.

Akik itthon maradtak

A HAJDUNÁNÁSI LEÁNYOK.

Sok nóta szól a nánási leányokról, kiknek hajlós a derekuk, mint a fiatal fűz ága s tüzesen parázslik a szemük, mint a pásztortűz a Hortobágyon. Ezek a lányok nevelik a huszárt Ferenc József apánknak s ezek a lányok tanítják a legszebb magyar beszédre a fiaikat, amikor már asszony lett belőlük. Ott dolgozik napestig az ura mellett, főz rá, mos rá s aratáskor viszi ki az ebédet a tanyára. Erre a földre még a szél is csak magyar beszédet hord s a hajdusági lányok tudják ugyan, hogy orosz, szerb, meg oláh is van a világon, de hogy miféle náció, arról csak a vásáros emberek hoznak néha hírt. Most, amikor a muszka meg a rác fegyverrel esett neki a magyarnak, a hajdusági fiúk elmentek valamennyien huszárnak s nincs aki évődjék velük a kútnál meg kukoricafosztásnál. A lányok azonban nem akartak mögötte maradni a hajdu-gyerekeknek, hanem instánciát irattak Hajdu vármegye alispánjához, engedné meg nekik, hogy menjenek el ők is a háborúba, mint a szerb asszonyok. Ők főznének a magyar huszárnak lebbencslevest, meg jóféle igazi gulyást. Ettől volna csak iga-

zán vitézkedő kedve a magyar gyereknek. Szól pedig az írás a következőképpen:

„Nagyságos uram, az a kérésünk volna, hogy ez nem jól van, hogy a lányokat nem sorozzák, mint más felé. Innen is mehetne 19-től 36-ig. Kérjük szépen a nagyságos urat, hogy sorozza be a Ferenc József hős apánk a leányokat, mert a haza védelmére elmenni kész leszünk mindnyájan lányok és fiatal asszonyok, ha férjünk szenved és a testvérünk, akkor mink is szenvedünk a hazánk védelméért. Mindent megteszünk 19-től 36-ig. Hajdunánásról nagyon sokan lesszünk, akik elmennék, mert halljuk, hogy másfelé mindenki megyen, csak innét nem viszik, pedig mink is megtudnánk főzni, a katonák, a férfiak meg mennének a tűzbe, mint a szerbeknél van. Tisztelettel küldik a nánási nők Hajdunánásról."

Az instáncia megjárta az alispán hivatalát, azonban az asszonysorozásból nem lett semmi. És a hajdunánási asszonyok, leányok most kénytelenek otthon szomorkodni...

ÚJ FŐMUNKATÁRSAK.

Egy vidéki lap előfizetési fölhívása:

A közönséghez!

Szeptember elsejével új előfizetést nyitunk lapunkra. Tudjuk, hogy ezekben a nehéz időkben a közönségnek fokozottabb szüksége van a gyors és biztos értesülésekre, s tudjuk, hogy ezekben a nehéz időkben a sajtóra is sokszorosan fokozott kötelességek hárulnak. Mindezekre való tekintettel nem kíméltünk semmi áldozatot, hogy szerkesztőségünket olyan munkatársakkal erősítsük meg, kiknek közreműködéséhez a legvérmesebb reményeket fűzhetjük. A világirodalom leg-

kitünőbb íróit sikerült főmunkatársak gyanánt megnyernünk. Vezető- és iránycikkeinket a következő világszerte elismert nevek jegyzik:

Főmunkatársaink:

Stein főhadszállásmester. A szövetséges német nemzet ügyeiről referál.

Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. Az osztrák és magyar ügyekről küld teljesen megbízható értesítéseket. Elsőrangú munkaerő.

Hoen vezérkari ezredes, a sajtószállás parancsnoka.

...Ilyen munkatársakkal nemcsak lapot, de világtörténelmet is lehet szerkeszteni.

LELKESEDÉS.

A budapesti Rombach-utca lakói nagyrészt idetelepedett lengyel zsidók, de valamennyien jó hazafiak. A hazafiasságuk demonstrálására föllobogózzák házukat és ki is függesztik boltjaik kirakatába ősz királyunk és Vilmos császár arcképét.

Az egyik Rombach-utcai kereskedő a két kép alá, őszinte naivitással, aláírta még:

„Éljenek — bis 120 Jahr!"

A KIS FODRÁSZ.

A liftesleány (tudniillik a házmesterünk csitri leánya, aki az apját a liftkezelésben helyettesíti) olyan kómikus, szinte bolondosan jókedvű arccal fogta a lift zsinórját, hogy mindjárt észrevettem: valami mondanivalója volna, ami kikívánkozik belőle. Akkor vol-

tak ugyanis a mozgósítás első napjai, — a nagy világdráma bevezetői.

— No, mi ujság? — kérdeztem tőle.

— Az az ujság, — felelte ő vidám mohósággal, — hogy berukkolt a kis fodrászsegéd.

— Miféle fodrász?

— Aki itt volt szemben, a fodrászműhelyben. De kérem, milyen furi katonaruhában! Olyan kicsi, mint a cinkatona; halálra neveti magát az ember láttára. És nevetett a szeme, a szája meg az egész karcsú teste.

...Néhány nap múltán, hogy ismét fölszállított a liften, ő maga kezdte, megint kicsorduló, de kissé izgatott jókedvvel, míg szeme furcsán sziporkázott.

— Van már megint ujság.

— Mi?

— Elment a kis fodrász.

— A háborúba?

— Oda. Láttam, mikor mentek. Ő volt a legkisebb az egész ezredben, de neki volt a leghosszabb pántlikája és a legtöbb virág a sipkáján. És hogy fújta a nótát! Pedig alig látszott ki a többi közül... Nevetett mindenki a Rákóczi-úton, aki látta.

A liftesleány is sokat mulathatott ott a Rákóczi-úton, a háborúba vonuló babszemjankó-vitézen, mert most is nevetett a szeme, a szája és szinte belerázkódott a jókedvbe a karcsú teste.

...Nemrég nagyon csöndesen, szótlanul fogta a liftesleány a zsinórt, mikor fölfelé siklott velünk a lift. Komoly volt és mélázó.

— Mi ujság? — kérdeztem szokás szerint.

— Az az ujság, — felelte ő halkan, — hogy elesett a kis fodrász.

— Csak nem?

— Beszéltem a káplárjával, akit most hoztak föl sebesülten. Golyó ment át rajta, — vége volt. Olyan kicsi volt, olyan kicsi... és mégis eltalálta a golyó...

Elfordult és kinézett a liftajtó ablakán a futamló lépcsőfokokra. Nem láttam az arcát, nem hallottam egyetlen hangját, mégis tudtam, hogy sír a szeme, a torka és az egész karcsú teste.

MODERN KÉNYELEM.

A háború még a jó Isten tudja, meddig fog eltartani; de egy nagyhatalom már döntő csatát veszített: a házbér-pilóták érdekcsoportja. Az építkezés nagyon vékonyan folyik Budapesten; de a háborús idő hidege összezsugorította e milliós város élő testét. Sokkal kisebb helyen elfér, tehát több helyet és helyiséget hagy üresen, mint azelőtt. Ezt a statisztikánál hamarább hirdetik a budapesti kapuk. Évek sora óta gőgösek és zárkózottak voltak ezek a kapuk, hasztalan bámult rájuk sóvár szemmel, nem a borjú, hanem a teve is: a szegény budapesti lakáskereső partáj, a századik se állt vele szóba egy biztató cédula erejéig. Most aztán szemmelláthatólag megváltozott a helyzet. A kapuk beszédesebbek, barátságosabbak, csevegőbbek lettek. Van cédula rajtuk bőségesen és a cédulákon a

rábeszélő készségnek meleg igyekezete. A gipsszel, csempével telepompázott új palota a modern kényelem és higiéne minden kéjével és varázsával csalogat. Neki még könnyű, mert gazdagon föl van szerelve. De mit tegyen a szegény régi ház, amely nem adhat se központi fűtést, se automata-geysert, se porcellán fürdőmedencét? Itt bizony a házmesteri találékonyság fejlettebb egyéni művészetére van szükség. És a szükség fejlesztőerejének igazán megható produktuma az a cédula, amely a Józsefváros egy mellékutcájában, egy terpedt földszintes sárga ház ódon kapuján izgatja a lakáskereső polgárok szívét a következőképpen:

> Ezen Házban egy utcaji zobakonyhás lakás Speijzzal, vizvezetékkel és az ejropai világháboru térképével November 1. kiadó.

A lift is modern kényelmi berendezés, a villamos kályha nemkülönben. De ennél modernebb már igazán semmi se lehet.

A HADIANYÓS.

Ilyent is termett már a meglepetésekben nem fukar világháború. Az eset a következő:

Mindjárt a mozgósítás után levelet kapott a közös hadügyminisztérium, amelyben körülbelül ez volt olvasható: „Kérem a behívásomat, mert a harctérre akarok menni, hogy a hazáért harcoljak.“ Egy ügyvéd neve volt aláírva.

Nemsokára rá az ügyvédet csakugyan behívták s miután szolgálatra alkalmasnak találták, külön meg is dicsérték, hogy oly hazafias sorokkal kérte besorozását. Az ügyvéd nagyot nézett s mikor fölmutatták neki levelét, rögtön megismerte az írást: elvált feleségének anyja volt a szerző.

Pör lett belőle, még pedig hatóság félrevezetése címén. A bíró a pör folyamán megkérdezte az ügyvéd ex-anyósát, hogy személyes gyűlölet, vagy talán más valami ok bírta-e a hamis levél megírására?

— Szó sincs róla! — válaszolt az ex-anyós. — De hát mért ne szolgáljon éppen ő? Ha berukkol, legalább valami haszna lesz belőle az államnak. Valamit én is akartam tenni ezekben a nehéz időkben az ország érdekében.

Fölmentették.

A BETEG.

Volt Pancsován egy beteg asszony. Szép, fiatal, elkényeztetett, de olyan beteg, hogy maga sem tudta megmondani a baját. Ahány doktor volt, az mind megvizsgálta, kereste a baj okát.

Közben a baj annyira súlyosodott, hogy a beteg már föl sem tudott kelni az ágyból.

Két egész hét telt el így. Enni sem akart, erővel préseltek bele néha egy kanál levest, lefogyott, az arca megnyúlt.

— Alighanem lábidegsorvadás lesz! — vélte egyik orvos és a szép asszony kapva-kapott a szón.

— Lábidegsorvadás, bizonyára az. Nem is érzem, hogy lábam van.

Azután elkövetkezett a nevezetes pancsovai ijedelem. Átröpült a városba néhány rossz ágyúgolyó s a nyúlszívűek holtra váltak rémületükben.

Az első ágyúszóra pedig a bájos beteg úgy ugrott ki az ágyból, mintha — ágyúból lőtték volna ki. Villámgyorsan kapkodta magára a legszebbik ruháját, még a fűzőről is elfeledkezett s úgy futott gyönge, sorvadásos lábával, hogy meg sem állt a vasuti állomásig.

A betegségről azóta ő maga hallani sem akar.

BABUKA AZ OROSZOK ELLEN.

A kis Marci: Mit csináljunk, Babuka, ha jönnek az oroszok?

Babuka: Megmondjuk a házmesternek, hogy ne hozza föl őket a liften.

A SZEGÉNY ASSZONY AJÁNDÉKA.

Az egyik komárommegyei jótékony egyesület megbizottai kiszállottak egy kis magyar faluban, hogy a sebesülteknek párnát, a harcolóknak meleg ruhát gyüjtsenek. Mindenki adott valamit, ha mást nem, egy csíkos párnát. Mikor összeszedték az adományokat, odaállt a bizottság elé a falu legszegényebb asszonya:

— Tekintetes uraim, én most nem adhatok semmit, de ha egy hét múlva erre járnak, nekem is lenne egy párnára való tollam.

— Ugyan honnan venné azt maga, Csordásné lelkem? — sápítozott a falu szája.

— Ne törődjön maga azzal, — mondta az öregasszony.

Mikor egy hét múlva arra járt a bizottság, — megvolt a párnára való toll.

A csoda úgy történt, hogy a koldusasszony kora

hajnalokban kiment az őszi tarlókra és késő estig szedegette a finom pihét, amit a falusi libák elhullajtottak. Mindegyik pihéért külön kellett lehajolni agg derekával, — van-e ennél szebb párna a világon?

EGY NYUGODALMAS LÉLEK.

A P. Ll. egyik legutóbbi számában olvassuk a következő hirdetést:

„Jó viszonyok közt élő 50 éves férfi, magyar és német levelező, mérlegképes, unalomból a nap néhány órájára foglalkozást keres. Levelek „Budapesti“ álnév alatt a kiadóba kéretnek.“

Boldog ember! Vajjon mit csinált a világháború kitörése előtt, hogy nem únta magát, és mit fog csinálni, ha a békét megkötik? Egész Európa lángban ég, ember az embert, népfaj a népfajt mészárolja, a világtörténelem színpadán a legizgatóbb színdarab játszódik, amelyet valaha írtak és a derék „Budapesti“ unja magát. Vajjon mit csinált volna, ha olyan malőrje van, hogy véletlenül Attila vagy Napoleon alatt születik? Mert mi volt Attila és mi volt Napoleon kora a maihoz? Hogy mit? A „Budapesti“ úr nyilván elaludt volna unalmában a catalauni síkon és patienceot rakott volna ki a Berezina utolsó hídján.

Még akadnak romlatlan kedélyek a világon!

A LEGSZEBB ARANY-ADOMÁNY.

Aranyékszerek egész folyama özönlik azokba a nagy faperselyekbe, amelybe az önkéntes adományokat gyűjtik. Az ország szíve megmozdult és áldoz a

haza oltárára. Minden ajándék értékes, de a legszebb arany-adományt mégis csak egy kis vidéki tanítónő küldte. A Gyorssegély-Auguszta-Alap „Aranyat vasért“ vidéki osztálya csomagot kapott.

— Egyebem nincs — írja a nagylelkű adakozó — legdrágább ékességemet küldöm, tessék értékesíteni a haza javára.

Fölbontották a csomagot, amelyből egy gyönyörü dús, aranyszőke hajfonat hullott ki. Ez a legszebb aranyküldemény, amelynek tulajdonosa szerényen így nevezi magát:

„Egy határszéli község tanítónője.“

... Egyebe nem volt, csak fejének arany-éke. Azt áldozta hát föl a névtelen, szürke kis tanítónő.

A hadikölcsön. Előkerülnek a takarékbetétek

A HADIZSÁKMÁNY.

Orosz ágyúkat állítottak föl a parlament előtt: hadd lássanak a budapestiek is hadizsákmányt. Amint a városon végigzörögtek az ágyúk, sok nézőjük akadt. Egy kis iskolásfiú odaszól a társának:

— Te, Pista, az lesz csak a szép dolog, ha az elfoglalt várakat is végig fogják húzni az utcákon.

A VESZÉLYES HELY.

Egy pesti kávéházban nagy hangon mesélte egy csernovici menekült, hogy az oroszok milyen emberileg bánnak mindenkivel. Kérdi tőle valaki, hát akkor miért jött el onnan?

— Ez más, — feleli — velem valami történt. Egy részeg kozák az utcán egyszerűen elvette az órámat a zsebemből. Följelentettem a parancsnoknál és szemem láttára lőtték agyon a kozákot.

— Na ha ilyen elégtételt kapott, miért jött el?

— Ahol ilyen kicsiségért főbe lövik az embert, ott én nem maradok!

A MENYASSZONY.

A háború nemcsak hőstetteket, de regényeket is szül. Meghatóbbakat, mint a legremekebb tollú regényíró.

Egy aradi lány, aki három hónapja, hogy elbúcsúzott hadbavonult vőlegényétől, nemrégiben levelet kapott tőle egy másik vidéki városból. A levélben az állt, hogy „könnyű sebbel“ itt fekszik egy kórházban.

A menyasszony rögtön vonatra ült édesanyjával együtt és meglátogatta a vőlegényét.

Fájdalmas viszontlátás volt. Kiderült, hogy a „könnyű seb“ — a bal kar elvesztését jelentette.

A menyasszony, aki anyjával együtt egy hotelben szállt meg, másnap kora reggel már újabb levelet kapott a vőlegényétől. Azt írta benne: úgy érzi, meg kell vallania mindent, mert valamit még elhallgatott. Nemcsak a bal karját, de a bal lábát is elveszítette. És most, miután már menyasszonyát viszontláthatta, még pedig viruló szépségében, nem tud beletörődni abba a gondolatba, hogy a lány egészséges életét, szép jövőjét az ő bénaságához láncolja egy egész emberéleten át, hát inkább visszaadja neki adott szavát, amellyel még akkor ajándékozta meg, amikor ép és egészséges volt.

Igy szólt a levél.

És két óra múlva a leány ismét ott állt a sebesült ágyánál. De nem egyedül. Vele volt az anyja és az — anyakönyvvezető is. Keresztülvitte, hogy dispenzációval azonnal megeskessék azzal a férfival, aki hősi csatákban annyit áldozott a hazáért.

... A szerelmi hűség mégsem üres szólásforma.

AZ INHALÁLÓ-GÉP.

Babika látogatóban van a keresztapjánál, aki egypár nap óta a polgárőrség tisztje, Babika fölfedez a lakásban egy inhaláló-gépet, amellyel keresztapa a katarusát szokta gyógyítani. A kis leány figyelmesen nézi a masinát. Végül megszólal:

— Keresztapa, mit szoktál ezzel lőni?

EGY SZEGÉNY PARASZTASSZONY

meglátogatja a katonai kórházban az urát, aki golyót kapott az orrába, de már jól van és csöndesen pipázik az ágyban.

— Aztán miért sír kend ilyen keservesen? — kér-

dezik tőle a schwesterek. — Hiszen jövő héten már elhagyhatja az ura a kórházat.

— Hej, ha csak addig volna az! — feleli az asszony. — Tavaly a biai búcsún az uram összemarakodott a legényekkel és betörték az orrát. Aztán a vármegye két hétre elzárta. Mennyit kap majd most, amikor az egész orrát elvitték. Hej! csak nagy nyüg az, ha az embernek veszekedős természetű ember az ura!

AZ OROSZ FOGORVOSOK.

Minden pang, minden rosszúl megy, a fogát is kevesebb ember reparáltatja mostanában. Erről beszélgetnek a kávéházban, a fogorvosok asztalánál. Valaki megsokalja a panaszokat és közbeszól:

— Elvégre, nem mehet mindig egyformán. Most az orosz kollégákon van a sor. Nekik nagyszerűen megy!

— Ugyan miért?

— Hát nem hallottátok, hogy nyolcezer orosz hagyta ott a fogát az uzsoki szorosban?

GYEREKEK HÁBORÚJA.

A gyerekek a Tisza Kálmán-téren háborút játszanak. A háborúhoz kell magyar csapat és kell ellenség. Tizen vállalkoznak arra, hogy oroszok lesznek, de a másik táborban még mindig tizenkét fiú áll. Még egy oroszra van szükség, hogy a csata megkezdődhessék. Senki sem jelentkezik tizenegyediknek. Erre megszólal a magyar táborból egy fiú:

— Samu, te orosz leszel. Hiszen ma is hazaküldtek az iskolából, mert nem mosakodtál.

A VITÉZSÉGI ÉREM.

A bibliából magyaráz a hitoktató pap az iskolában. Dávid és Góliáth harcát mondja el a nebulóknak, akik ragyogó szemmel, lélekzetüket visszafojtva hallgatják, hogy a kis Dávid mint ölte meg az óriás Góliáthot.

De akkor egyszerre csak fölugrik az egyik gyerek és azt kérdi:

— Tiszteletes úr kérem, ugy-e Dávid is megkapta a vitézségi érmet?

TARTALOM